

NAMAZ'IN DUA'NIN VE HER İŞE „BİSMİLLAH“ DİYEREK BAŞLAMANIN DİYALEKTİĞİ, VAROLUŞUN GENEL İZAFİYET TEORİSİ-HERŞEYİN TEORİSİ VE TASAVVUF...

-BU EVRENDE VAROLAN HERŞEY-HER VARLIK, HER AN KENDİNCE BİR NAMAZ VE DUA HALİNDEDİR! İNSANIN GÖREVİ BU HALİ BİLİNCE ÇIKARARAK, DOĞA'NIN BİLGİSİNİ ÜRETMEKTİR!...

Mart 2011
(genişletilerek yeniden yayınlama Mart 2016)
Münir Aktolga
www.aktolga.de

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	2
BU ÇALIŞMANIN ÜÇ BİLEŞENİ VAR DEMİŞTİM...	8
NEDEN HERŞEYİN TEORİSİ	10
SİSTEM NEDİR	13
Sistem örgütlü bir bütündür	13
SİSTEM, MADDELEŞMİŞ BİLGİDİR	14
BASİT BİR SİSTEMDEN KARMAŞIK BİR SİSTEME	18
HER SİSTEMİN neden BİR MERKEZİ VARDIR	20
SİSTEM MERKEZİ, SİSTEMİN İÇİNDEKİ DOMİNANT UNSUR TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR	21
Bir sistemin işlevi	25
Kapalı sistem-aÇIK SİSTEM	26
Doğal sistemler-MEKANİK Sistemler	27
BİR SİSTEMİN ÇEVRESİ VE GİRDİ-ÇIKTI KAVRAMLARI (input-output)	29
DURUM (state)	31
DURUM, yaşam-varoluş seviyesi KUANTİZE BİR GERÇEKLİKTİR	33
informasyon taşıyan KUANTİZE BİR PAKET OLARAK FOTON NEDİR	36
“zıtların birliği VE MÜCADELESİ” NE DEMEKTİR?	39
Bu geçiş nasıl OLUYOR-DEVİRİM NASIL GERÇEKLEŞİYOR?	45
BİLİMDE DE DEVİRİM!	46
DİN NEDİR, İDEALİZM VE MATERYALİZM NASIL ORTAYA ÇIKIYORLAR?	49
LA İLAHE İLLALLAH... HAK'KIN DİYALEKTİĞİ!	52
DİN-DEVLET İLİŞKİSİ	56
YA ŞÜKÜR NEDİR, ŞÜKÜRÜN DİYALEKTİĞİ!	59
PEKİ “SABİR”, O NEDİR?	60
“HAKLI OLMANIN” ANLAMİ	60
REFERANSLAR	66

Bütün varlıkların, kendi kimliklerini, varlıklarını oluşturma süreci içinde her an yaptıkları işe dikkat edin, nedir bunların özü? Çevreyle etkileşmek, ya yeni bir denge-uyum haline ulaşmak, ya da çevreden gelen etkinin bozduğu eski dengeyi muhafaza edebilmek için çaba sarfetmek değil midir! İşte, “şol cennetin ırmakları akar Allah deyu deyu” derken bir Yunus’un anlatmak istediği de bundan başka birşey değildir. Çünkü,

varlıkların Hak'ka ulaşabilme çabası¹, her durumda sistem merkezinde bulunan izafi bir denge-sıfır-haline ulaşabilme çabasıdır!² Herşey-her an kendince bir dua ve namaz halindedir derken anlatılmak istenen de bundan başka birşey değildir zaten!...

Bütün bu söylenenleri şöyle de ifade edebilirdik: Madem ki herşey her an Hak'ka-sıfır haline, yani belirli bir denge durumuna- ulaşabilme çabası içindedir, o halde, bizim "varolmak" adını verdiğimiz iki denge durumu arasındaki izafi varoluş çabası, her durumda, Allah'ın adıyla (sıfır noktasından-Allah'tan) başlayan, başka bir sıfır noktasına (denge haline, yani gene Allah'a) ulaşabilme çabasından başka birşey değildir! Her durumda, Allahın adıyla-bismillahirrahmanirrahim-başlayan her izafi varoluş insiyatifi, gene onun-Allahın-varlığında yok olarak son bulur³. "Herşey her an Allah'tan yola çıkıp gene ona dönüş halindedir"ın (yani, "herşey her an yeniden yaratılmaktadır"ın) diyalektiği bundan ibarettir...

GİRİŞ

Sakın öyle, böyle bir çalışmayı birkaç günde ("hidayete ererek") kaleme aliverip yayınladığımı falan sanmayın ha! Tam kırk yıl sürdü bu çalışmanın ön hazırlıkları ve ortaya çıkışı!... E, ben kırk yılımı verdiğime göre, belki sizler de birkaç saatinizi buna ayırarak okuma zahmetine katlanırsınız diye düşünüyorum! Ne de olsa söz konusu olan sizinle- yani insanla birlikte kendi bilincini yaratmaya çalışan evrensel oluşum süreci!...

Bu çalışmanın daha önce yayınlanan ilk metninde benim için önemli olan daha çok bilişsel bilim terminolojisini kullanarak işin özünü-tasavvufun özünü- ortaya koyabilmektir. Bu nedenle, o zaman, ilkel komünal toplum bilgini atalarımızın evrensel diyalektiği dinsel terminoloji aracılığıyla nasıl ifade ettiklerini açıklamaya çalışırken pek fazla ayrıntıya girmemiştik. Gerçi konu "namazın ve duanın diyalektiği" olduğu için bir yerde zaten o alanın içinde idik, ama işin çok fazla derinlerine inmemiştik. Şimdi çalışmayı yeniden ele almamın nedeni, evrensel gerçekliği dinsel bir terminolojiyle dile getirmeye çalışmış olan ilkel komünal toplum bilgini atalarımızla aradaki bağı-ilkel komünal toplum bilgisiyle modern komünal toplum bilgisi, bilinci arasındaki bağı- daha da açık hale getirerek çalışmayı daha özgün tarihsel bir zemine oturtabilmektir.

Bununla şunu demek istiyorum: Aslında insan daha o ilk varolduğu andan itibaren hep evrensel gerçekliği-doğanın diyalektiğini-anlama, bunu dile getirme çabası içinde olmuştur. Yani bizim bugün "bilim" deyip geçiverdiğimiz şey bizimle-ya da kapitalizmle falan başlamıyor! Bu işin kökleri varoluşun daha o ilk aşamalarına kadar uzanıyor. "Adem ile Havva" hikâyesi, "insanın cennetten kovulması" olayı nedir ki!...

¹ Yunus, ırmağın denize doğru akışını-onun ırmak olarak varoluşunun bu akış esnasında, buna bağlı olarak gerçekleştiğini- bir metafor olarak kullanıyor!. Onun, yani ırmağın denize-Hak'ka- ulaşma, denizin varlığında yok olma süreci-çabası içinde izafi bir gerçeklik olarak varolduğunu dile getirmek istiyor. Burada ilginç olan, ırmağın kendisinin de aslında o sudan başka birşey olmadığı. Kaynakla deniz-iki denge durumu-arasında çevreyle ilişkiye bağlı olarak suyun ırmak şeklinde izafi bir varoluş biçimiy le ortaya çıkışıdır..

² Şimdilik bu "sıfır noktası" kavramını fazla irdeleyerek buraya takılmayın, bunu bir denge durumu hali olarak kabul edin yeter. Daha sonra bütün bu kavramlar açıklanacaktır...

³ **Bütün bunları bilişsel bilim terminolojisiyle "ilk durum"- "initial state"- ve "son durum"- "final state"- olarak da ifade edebilirdik. Herşey-bütün sistemler son tahlilde bir "ilk durumdan" yola çıkarak bir "son durumda" nihayet bulurlar. "Varolmak" denilen şey-etkinlik, bu iki durak arasındaki izafi gerçeklikten-oluşumdan başka birşey değildir. Bu evrende mutlak anlamda "kendinde şey" olarak varolan nesnelere mevcut değildir. Materyalizmin ve idealizmin bütün o kuruntuları günlük yaşamın makroskobik-mekanik dünyasının yanıltıcı algılarından kaynaklanan illüzyonlardan başka birşey değildir.**

Ortada açık bir gerçeklik vardı. Sanki, insan içinde yaşadığı doğanın bir parçası değilmiş gibiydi, arada bir mesafe, bir yabancılık vardı. Nasıl açıklanacaktı bu durum? “Cennetten kovulma” olayının özü doğadan bu kopuştur-bu yabancılaşmadır işte. Bütün diğer varlıklardan ayrı olarak bilişsel işlem yapabilme yeteneğiyle birlikte varolan insan, “neden-nasıl” diye sorgulamaya başladığı an, bu yeteneğe sahip olabildiği için insandı. O, bu yeteneğinden dolayı diğer varlıklardan-doğadan ayrılıyordu. İşte bu nedendir ki, insanın kendini ve doğayı bilme-keşfetme süreci onun “cennetten kovulduğu”-yani insan olarak varolduğu-daha o ilk anla birlikte başlar. Bu bilme çabası ilkönce duygusal deneyimlerden oluşsa da, her aşamada ortaya çıkan sonuçlar, ilkel de olsa- bilişsel bir zemine oturtulma çabasıyla birlikte gelişir.

Bu çalışmanın amacı bu sitede (aktolga.de) yer alan çalışmalarını kendi tarihsel kökleriyle buluşturmadır. Aslında benim için yeni birşey değil bu! Eğer daha için başında bu buluşma olmasaydı, bütün bu çalışmalar da ortaya çıkmazdı-çıkamazdı zaten! Ama ben bugüne kadar, daha çok, varılan sonuçları kendi “bilimsel” dünyamız içinde yarattığımız terminolojiyle ortaya koymaya çalıştım. Bilme sürecinin köklerinden kopmadan ağacın meyvalarını bugünün diliyle ifade etmeyi tercih ettim. Ama şimdi sıra artık aradaki o bağları kurmaya-yazılı olarak daha açık hale getirmeye geldi.

Bu çalışmada daha öncesini, yani bilme sürecinin daha ilkel biçimlerini-Şamanizmi falan- bir yana bırakarak, atalarımızın İslamiyetle karşılaştıktan sonra ürettikleri bilinç olarak tasavvufu öne çıkarmak istiyorum⁴. Bundan yüzyıllarca önce evrensel yaşamı-varoluş diyalektiğini o zamanın dinsel terminolojisiyle-tasavvuf diliyle- ifade etmeye çalışan atalarımızla aradaki bağı ortaya çıkarmaya çalışacağım.

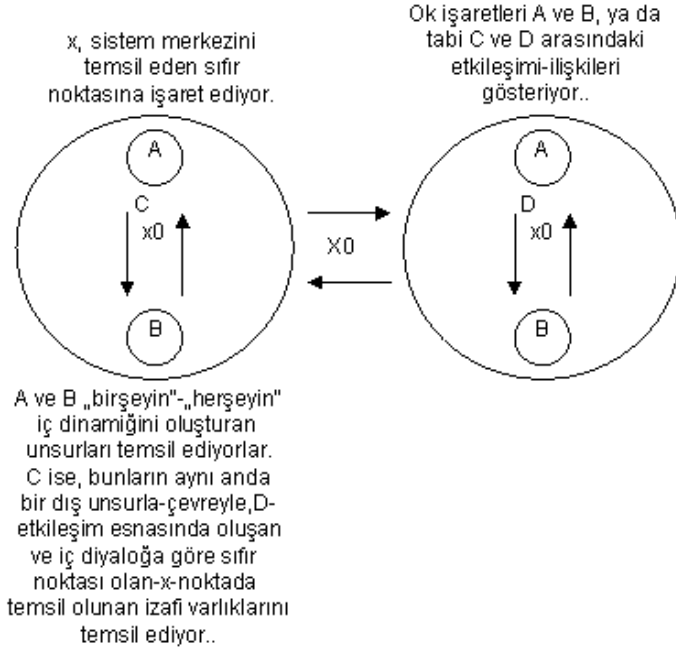
Önce, direkt olarak büyük tabloyu ortaya koyarak başlamak istiyorum işe...

Yazıya başlarken neden “bismillahirrahmanirrahim” diyerek başladığımızın bu şekilde daha kolay anlaşılacağını düşünüyorum!

Aşağıdaki şekil, “Herşeyin Teorisi’nin-Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi”nin⁵ özeti! Önce, işi gücü bir yana bırakarak dikkatle bu şekli bir inceleyin bakalım, gerekirse de uzun uzun üzerinde düşünerek tabi!...”Çok soyut gelen”, “iyice anlaşılamayan” noktalar mı var, bunlara bakarak hemen moraliniz bozulmasın sakın; çünkü daha henüz çalışmanın giriş kısmındayız!. Daha ileriki bölümlerde burada ele alınan bütün konuları tekrar ele alarak açmaya çalışacağız. Örneğin, “sistem merkezi” olayını, “sıfır noktasının” diyalektiğini... Neden her işe başlarken Allah’ın adıyla başlamak gerektiğini!... Girişte sadece konuyu özetlemek, ana fikri ortaya çıkarmak istiyorum o kadar...

⁴ Tasavvuf, Ortaasya kökenli ilkel komünal toplum mücahidi atalarımızın bilinci olan Şamanizmle İslamiyetin etkileşmesinden doğan bilgi sistemidir. Bu konuda daha geniş açıklamalar için bak: <http://www.aktolga.de/m25.pdf>

⁵ <http://www.aktolga.de/t4.pdf>

- 1-Herşey-birşey-A, ya da B olarak bir sistemin içinde, onun iç dinamiğinin bir unsuru olarak varolur.
- 2-İç diyalog açısından sistem merkezi sıfır noktasıyla temsil olunur. Bu nokta sistemin-bütün varlıkların-kendi varlıklarında yok oldukları noktadır.
- 3-Ama o, yani birşey-bir sistem- aynı anda başka birşeyle-sistemle- ilişki esnasında iç diyaloga göre sıfır noktası olan bu noktada temsil olunan-gerçekleşen belirli-izafi-bir varlığa da sahip olarak gerçekleşir.
- 4-Bu nedenle şöyle diyebiliriz: Mademki herşey bir sistemdir ve bütün sistemler de kendi içlerindeki diyaloga göre sistem merkezinde bulunan sıfır noktasında gerçekleşerek temsil olunmaktadır, o halde, bu evrende o sıfır noktasından başka hiçbirşey yoktur! Şeyler, aynı anda, çevreyle- dış etkenle oluşan dialoga göre varolan, bu etkileşim esnasında oluşan varlıklarıyla sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunan izafi oluşumlardır

Yukardaki şekilde, kendi içinde bir A-B diyalogu olan⁶ ve bu haliyle sistem merkezinde gerçekleşen izafi bir sıfır noktasında⁷-şekilde x- temsil olunan bir sistemi görüyoruz. Bu sıfır noktası sistemin “kendi varlığında yok olduğu” noktadır⁸. Fakat aynı sistem, aynı anda, “çevre” adını verdiğimiz bir dış unsur ile-şekilde D- ilişki halinde olduğundan⁹ (bu ilişkiye göre, ona bağlı olarak var olduğundan) o, x ile gösterdiğimiz bu sıfır noktasında, söz konusu dış unsura-D’ye-göre gerçekleşen izafi bir varlığa-kimliğe de sahip olur. Bunu da şekilde C olarak göstermiş bulunuyoruz (yani, iç diyalog açısından sıfır noktası olarak ifade ettiğimiz instanz, çevreyle etkileşimden dolayı, aynı anda, sistemin merkezi varlığının, benliğinin gerçekleştiği nokta olarak da karşımıza çıkıyor)..

Sadece A-B sistemi açısından baktığımız zaman A-B nin içinde C diye A ve B’den ayrı bir “varlık” söz konusu değildir. Sistem merkezini temsil eden sıfır noktasının kendinde şey olarak uzay zaman içinde maddi bir varlığı bulunmadığı için böyle bir şey “yoktur”! Örneğin, A-B sistemi bir D ile değil de bir E ile (başka bir nesne ile) etkileşseydi bu durumda onun benliğini temsil eden C de örneğin C₁ olacaktı. Yani öyle, “şeylerden bağımsız”, bu anlamda “mutlak-kendinde şey” olan nesnelere yoktur bu evrende.

Örnek olarak bir elektron ve bir protondan oluşan bir hidrojen atomunu düşünelim. Böyle bir sisteme sistemin iç diyalogu açısından baktığımız zaman burada hidrojen atomu diye merkezi bir varlıktan bahsedemezsiniz. Böyle bir şey ancak onun-sistemin- başka bir atomla ilişkisi-etkileşimi içinde var olur-ortaya çıkar.

⁶ Buradaki A ve B (ya da C ve D) rasgele seçilen sembollerdir...

⁷ Örnek olarak bir atomu ele alalım. Bu durumda sistem merkezi elektronlarla çekirdek arasındaki bütün etkileşimlerin dengelendiği sıfır noktasıdır. Astronomik sistemlerde ise buna “kütle merkezi” denilir. Bir insan söz konusu olunca da, A ile beyini, B ile de beyin dışında kalan bütün diğer organları gösterirsek, sistem merkezi de, Yunus’un, “bir ben vardır bende benden içeri” diye tanımladığı bu sistemin merkezi-izafi sıfır noktasıdır.

⁸ Bu şu demek: Bu evrende varlığı kendinden olan-yani, başka şeylerle ilişki içinde olmadan, mutlak bir şekilde, “kendinde şey” olarak varolan- gerçeklikler, varlıklar mevcut değildir. Buradaki “kendi varlığına yok olmak” deyimini ise, bu gerçeğin tasavvuf diliyle-terminolojisiyle ifadesinden başka birşey de-ğildir!

⁹ Her ilişki son tahlilde bir madde enerji bilgiyle gerçekleşir.

Başka bir örnek mi istiyorsunuz! Bir insanı ele alalım: Çevreyle-başka kişi ve şeylerle-ilişkinin dışında, “kendinde şey mutlak bir gerçeklik” olarak bir Ahmet’ten bahsedebilir miyiz!...

Hiç unutmam, birgün kızımın bu konuyu tartışırken bana şöyle bir soru sormuştu: O zaman başka bir şehirde üniversiteye devam ettiği için demişti ki bana, “ne yani baba, ben şimdi senin yanında olmadığım zaman Elif olarak yok muyum”?

Cevabım şöyle olmuştu; “öyle Elif diye mutlak bir gerçeklik yok tabii! Şu an seninle konuşurken “ben” “seni” yaratıyorum, “sen” de “beni” yaratıyorsun, yani birbirimize göre varolan birer varlığımız biz şu an. Her ikimizin de beyinlerimizdeki aktif halde bulunan sinapslar belirliyor şu anki izafi varlıklarımızı. “Sen” başka yerdeyken (yani ikimizin arasında maddi bir etkileşim olmadığı durumda) biz birbirimize göre potansiyel gerçekleriz. “Sen” orada her an kiminle, ne ile-hangi çevre ile- etkileşim içindeysen buna göre (bu ilişkiler içinde oluşan belirli bir “aksiyonpotansiyeliyle”, nöronal etkinlikle) temsil edilen bir varlığa-benliğe, nefse-sahip olurken, “ben” de burada aynı şekilde, buradaki etkileşimler-ilişkiler içinde oluşan gene belirli bir aksiyonpotansiyelleri demetiyle (nöronal etkinlikle) temsil edilen izafi bir varlığa sahip oluyorum...

Aynı şey bütün diğer varlıklar için de böyledir. Bir elektronla etkileşen bir biliminsanı onu etkilerken onun kendisine göre olan objektif varlığını da yaratmış olur. Daha önce o elektron onun için potansiyel bir gerçeklik iken, o, onu etkileyerek elektronun kendisine göre objektif maddi bir gerçeklik halinde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ama buradan, “daha önceden” o elektronun hiç “varolmadığı” anlamı da çıkmaz tabii! Burada önemli olan, elektronun “daha önce” başka etkileşimler-ilişkiler içinde gerçekleşen varlığının-varoluş biçimlerinin- bizimle ilişki içindeki varlığıyla bir ve aynı şey olmadığıdır! Çünkü nesnelere, her durumda, içinde buldukları etkileşimlere-ilişkilere- göre izafi bir gerçeklik olarak ortaya çıkarlar...

Varolmak dediğimiz olayın daima iki boyutu vardır. Ancak madde-enerji-informasyon alışverişi içinde yaratırken yaratıldığımız varlıkların bize göre olan objektif izafi varlıklarından bahsedebiliriz. Onların bizimle ilişkiye girmeden önceki varlıkları bizim için ancak potansiyel bir anlam ifade edebilir...

Yerküremizi ele alalım: Güneş Sistemiyle ilişkisinden soyutlayarak onun “kendinde şey mutlak” varlığından bahsedebilir miyiz!... Ya toplum, o da öyle değil midir!... İçinde bulunduğu çevreden bağımsız bir toplumsal kimlik-varoluş instansı-düşünülebilir mi?...

Şimdi tekrar yukarıda bahsettiğim diyaloga-benim kızımın olan konuşmama- dönerek, şekildeki CD sisteminin yerine bu diyalogu koyarsak (daha önce, insanı beyin ve diğer organlardan oluşan bir A-B sistemi olarak ele alabileceğimizi söylemiştik) etkileşme-diyalog başladığı an, ikimizin de, karşılıklı etkileşmeye bağlı olarak gerçekleşen nöronal bir etkinlikten-reaksiyon modelinden- başka birşey olmayan (birbirimize göre) bir benliğe-self, selbst-sahip olduğumuzu görürüz. Eğer D'den-Elif'ten- gelen etkiyi D_1 , bu etkiye bağlı olarak bende gerçekleşen benliği de C_1 olarak gösterirsek, karşılıklı etkileşme-konuşma-diyalog tekrarlandıkça karşımıza şöyle bir tablo çıkar: $D_1 - C_1, D_2 - C_2 ..D_i - C_i$ ...İşte, insanın kimliği-benliği dediğimiz şey de böyle ortaya çıkıyor!...

Bu örneği genişletin, ve benim karşıma Elif'in yerine benim etkileşim halinde olduğum “çevre” dediğimiz bütün o geniş nesnelere katalogunu koyun, bu durumda hemen, “benim potansiyel kimliğim” dediğim şeyin de, etkileşim halinde olduğum nesnelere

göre ortaya çıkan bütün o mikro kimliklerimin-benliklerimin sinapslarda kayıt altında tutulan nöronal bir kataloğundan başka birşey olmadığını görürsünüz!...

Burada insanı hep “dışardan etkilenen” olarak ele aldık, aslında öyle değil tabii! Etkileşim karşılıklı oluyor. Dış unsur-çevre-insanı etkileyince, bu etkinin değerlendirilip işlenilmesine bağlı olarak -bir çıktı şeklinde nöronal bir etkinlik olarak-belirli davranış biçimlerine birlikte oluşan benlik de çevreyi etkiler (şekilde C-D etkileşimi). Yani sonuç olarak insan ve çevre karşılıklı olarak birbirlerini yaratırken yaratılmış olurlar (kızımın benim, karşılıklı olarak konuşurken birbirimizi yaratmamız gibi)...

Peki bütün bunları neden anlattık! Yani lafı nereye getirmek istiyoruz?

Tekrar şekle dönerek şöyle diyelim; her seferinde bir D (D_i) C'yi etkileyerek bir C_i'nin oluşmasına neden olurken, bu, kendi içinde denge halinde bulunan bir A-B sisteminin denge durumunun bozulması anlamına gelir. Bizim varlığımız-kimliğimiz dediğimiz şey de-nöronal instanz da- zaten her seferinde bu denge durumunun bozulması olayına denk gelen bir reaksiyon-Hak'tan yola çıkan bir insiyatif- oluyor. Yani gerçekte öyle, “kendinde şey” mutlak ve sürekli bir instanz olarak “varlık”-benlik, “self”, “selbst”-diye birşey yoktur! Her seferinde, başka bir D_i ye göre gerçekleşen varlıklar olarak C_i'ler vardır. Ama, bu C_i ler (mikro benlikler) oluşurken bunların arasında belirli bir zaman aralığına denk düşen bir kesinti olmadığı için biz bunu farketmeyiz ve C'yi-benliği-sürekli bir instanz olarak görürüz¹⁰. Aynen bisiklete biner gibi birşey yani!... Aslında denge her an yeniden kurulduğu halde, görünüşteki süreklilikten dolayı biz bunu farketmeyiz!...

Bütün bunları, eğer söz konusu A-B sistemi bir insan değil de, belirli bir kuantum seviyesinde denge halinde bulunan bir atomsa da (örneğin bir hidrojen atomuysa da) şöyle ifade edebiliriz: Dışardan gelen etki-bu bir fotondur-sistemin içinde bulunduğu dengeyi bozunca, elektron bir üst kuantum seviyesine çıkarken sistemin dış unsura göre (fotonu gönderen D'ye göre) gerçekleşen varlığı da (C) ortaya çıkar. Yani, belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir elektronun, herhangi bir dış unsurdan bağımsız olarak, zaman-mekan içinde “kendinde şey” olarak “objektif-mutlak” bir varlığından bahsedemeyiz. Böyle birşey kuantum fiziğinin özüne aykırıdır. Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir elektronun bir dış gözlemci için ölçme-yani etkileşerek bilme- işleminden önceki varlığı objektif potansiyel bir gerçekliktir¹¹...

Peki sonra? Sonrası çok açık! Her seferinde, dışardan gelen etkinin bozduğu dengeye bağlı olarak ortaya çıkan reaksiyonu temel alan izafi bir varlığa-kimliğe sahip olan bir sistem (her varlık), aynı anda, bu yeni etkenle-çevreyle birlikte yeni bir denge hali (yeni bir sıfır noktası) oluşturmaya çalışır. Yok eğer bu olmuyorsa da, yani, yeni bir denge hali oluşturulamıyorsa da, bu durumda o hemen söz konusu dış etkiyi bertaraf ederek eski denge halini (sıfır noktasında temsil olunan) tekrar elde etmeye çalışacaktır. Yani bir sistem (her sistem, bütün varlıklar), her an, dışardan gelen etkiye bağlı olarak, çevreye uyumun gereği, ya yeni bir denge hali oluşturmaya, onun içinde onun bir parçası olarak varolmaya, ya da eğer dışardan gelen etki yeni bir denge halinin

¹⁰Bakın “zaman” dedik? Nedir zaman? Zaman, iki denge hali-sıfır noktası arasında gerçekleşen izafi varoluşla birlikte ortaya çıkar. Koordinat sistemini sıfır noktasına koyduğunuz an ise orada mekan gibi zamana da yer yoktur. Söyleyin bana, belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir elektronun hareketi-varlığı zamana bağlı bir hareket midir-varoluş mudur-? Elbetteki hayır. Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan elektronu temsil eden dalga fonksiyonu zamana bağlı olmayan potansiyel bir gerçekliği temsil etmektedir. Bu gerçeği fizik kitaplarında da aynen bu şekilde bulursunuz ama neden böyle olduğunu açıklamak kimsenin aklına gelmez nedense!...

¹¹ Şu an kafanızı buna takmayın. Çünkü o meşhur fizikçiler bile zaten seksen yıldır tartışıyorlar bunu! Bu konuda bak: <http://www.aktolga.de/t3.pdf>

oluşmasına olanak vermiyorsa da, bu durumda, bozulan eski dengeyi yeniden inşaaya çalışır.¹²

Örneğin dışardan gelen foton sistemin bir üst kuantum seviyesine çıkmasına elveriyorsa sistem (atom) bir üst seviyeye çıkar ve burada yeni bir denge (yeni bir sıfır noktasında temsil olunan yeni bir A-B sistemi) kurulur. Ama eğer gelen foton bu iş için yeterli değilse de, sistem onu tekrar dışarı vererek eski denge haline iner, eski dengeyi muhafaza etmiş olur.

Bütün bunları daha önce şöyle ifade etmiştik: Bir sistemin-bütün varlıklar bir sistemdir- kendi kimliğini, varlığını oluşturma süreci içinde her an yaptığı işe dikkat edin, nedir bütün bu yapıların özü? Çevreyle etkileşme içinde, ya yeni bir denge haline ulaşmak, ya da çevreden gelen etkinin bozduğu eski dengeyi muhafaza edebilmek! Bütün o varoluş çabalarının özü bundan ibarettir. Yani bütün varlıklar sürekli hep bir sıfır noktasının-Hak'kın- arayışı içinde oluyorlar. İşte, her işe başlarken "bismillah" diyerek Allah'ın adını anmanın diyalektiği budur¹³.

Bu tablo içinde Hak, yani Tanrı-Allah nerede peki? Hak-Tanrı, Allah- her durumda, varlıkların sistem merkezini temsil eden sıfır denge halinde-noktasındadır. "O her yerde ama hiçbir yeredir" in anlamı budur işte (sıfır noktası, bütün koordinat sistemlerinin başlangıç noktası olarak zaman mekan içinde maddi bir noktaya tekabül etmez!...). O "her yerde hazır ve nazır olandır" denir, neden? Çünkü bu evrende yer alan bütün maddi varlıklar kendi sistem merkezlerinde bulunan o sıfır noktasıyla temsil olunurlar da ondan; "ondan gayri hiçbir şey yoktur" anlamı budur!... Peki, uzay zaman içinde böyle, bütün sistemlerin-varlıkların-sistem merkezini temsil eden bir nokta var mıdır gerçekte? Hayır, yoktur tabi, sıfıra maddi bir varlık atfetmek olurdu bu, "haşa, böyle birşey Hak'ka-Tanrı'ya eş koşmak" anlamına gelirdi (işte bu nedendir ki, aslında bütün o materyalist ve idealist dünya görüşlerinin hepsi de, özünde varlıklara ilişkin olarak "kendinde şey-mutlak gerçeklik" anlayışından yola çıktıkları için "Tanrı'ya şirk koşmayı" temel alırlar!...) Onun-sıfır noktasının- varlığı yokluğundadır!... Söyleyin bana, "ne yeredir, ne gökte, ne adı vardır, ne tadı, ne rengi" ... nedir bu tanımlamaya çalıştığınız şey?

Bu evrende varolan herşey bir sistem değil midir? "Evet" mi! Peki bütün sistemler de kendi içlerindeki sistem merkezinde bulunan o sıfır noktasında temsil edilmiyorlar mı? Gene mi "evet" dediniz! İşte bizim, "bu evrende ondan gayri hiçbir şey yoktur" diyerek ifade etmeye çalıştığımız gerçekliğin sırrı budur-sıfır noktasının gerçekliği budur! Kaf dağının arkasında saklı olan hazinenin sırrı budur!...

¹² Bütün bunları dinsel bir terminolojiyle-yani tasavvuf diliyle de ifade edebilirdik. Yukardaki paragrafta "sıfır noktası" yerine Hak, ya da Allah ifadelerini koyun yeter!

¹³ Bu vesileyle, halâ, "Münir Selimiye'de kuran okuyup namaz kılıyordu" diye dedikodu yapanlara da cevap vermiş olalım!... Sakın bunların olayın özünü kavrayarak böyle dediklerini falan sanmayın ha!! O zaman ben daha üzerimdeki bütün o ideolojik üniformaları çıkararak normal bir insan haline gelebilme-kendi bilincine varma süreci içindeydim! Geçenlerde yayınlanan bir "kitabında" gene birisi aynı şeyleri tekrarlıyor ve diyor ki, "Münir de cuntacılarla ve Kızıldere köyü muhtarıyla aynı koşu kılıyordu, Kuran okuyup namaz kılıyordu"! Bir kere ben Selimiye'de hiçbir zaman "cuntacılarla ve Kızıldere köyü muhtarıyla " aynı koşu kalmadım! Onlar üst kattaydı bizse alt kattaydık! Yani hepsi yalan! Bütün mesele benim o zaman mahkemelerde "12 Mart faşizmine ve Amerikan emperyalizmine karşı burjuva parlamenter sistemi ve onun temsilcisi durumunda olan Demirel'i destekliyorum" dememden kaynaklanıyordu!... Bu cümle çıldırtmıştı onları! Üstelik bununla da kalmadı, ben mahkemede, "idamımı istiyorum, çünkü benimle birlikte 12 Mart faşizmi ve Amerikan emperyalizmi de mahkum olacaktır" demiştim!... Gerisini siz düşünün artık! Beni afroz etmelerinin altında yatan budur! Neyse, geçelim, iyiki de öyle olmuş; yoksa, o kadar bedeli ödeyerek ta o Kafdağı'nın arkasına kadar gidip, orada saklı olan hazineyi aşağıya indirecek güçlü bulabilirdim kendimde acaba!...

Atalarımız bu gerçeği kendi terminolojileriyle şöyle ifade etmişler: “Tanrı insanı kendini bilmesi için yaratmıştır”! Peki insan ne yapıyor bunun için? Aynaya bakıyor ve diyor ki “En El Hak”! Kendi içindeki “kendisinden içeri” olan o “beni” hissettiği an “En El Hak” diyor Hallacı Mansur! Ve o an da yok ediliyor tabi! Neden? Çünkü sıfır hali konuşamaz!.. O, yani Hallacı Mansur “En El Hak” dediği an kendini-kendi nefsinin-o, yani kendi içindeki sıfır hali sanma hatasına düşüyordu!...

Peki Hak’ka ermek nedir, “Erenler” denilen atalarımız kimlerdir? Onlar, gerçekte ağız var dili yok olanlardır! Çünkü, “hakikate erdiğin” an onu duygusal düzeyde “susmaktan” başka türlü ifade edemezsin!.. Erenlerin diğer insanlarla ilişkileri içinde gerçekliği ifade biçimleri ise, insanların ihtiyacı olduğu kadarını onların anlayabileceği bir dille onlara aktarmak şeklinde olur!

Peki “ben” ne yapıyorum şu an? Ben “o” değilim ki! “O” olmadığının bilincindeyim! “Ben” insanım ve bilişsel bir ifadeyle onun gerçekliğini dile getirmeye çalışıyorum! Niye mi? “Doğa insanla kendi bilincini yaratıyor” demiştik ya!.. Yani “o”-“doğa” veya sıfır noktasında bulunan Tanrı- insanla birlikte, evrim sürecinin her aşamasında, bu aşamanın diliyle kendi kendisiyle konuşuyor aslında! Kim bilir belki ben de öyle yapıyorumdur! Ne ki o “doğa”? “Herşey” dediğimiz “şey” nedir ki? “Herşeyin” özü o sıfır noktası-hali değil midir!.. İnsan olarak varoluş gerekçemiz-aradığımız şey de işte onun bilgisi, bilinci oluyor! Lafı uzatmayalım, hani bir söz var ya, “öküz nerde dağa kaçtı, dağ nerde yandı bitti kül oldu” diye, aynen öyle işte!.. Yani boşuna aramayın, “o” size sizden daha yakın aslında!..

Son bir nokta daha! Peki, madem ki herşeyin gerçekliği “o” dur, yani bütün sistemler sistem merkezinde bulunan o sıfırla temsil edilmektedirler. Bu durumda, “bu evrende ondan-yani sıfırdan başka birşey yoktur” demekle mutlak-metafizik bir gerçeklik olarak bir sıfır gerçekliğini kabul etmiş olmuyor muyuz? Hayır! Neden? Çünkü, herşeyin özünü oluşturan o sıfırın kendisi de izafi bir gerçekliktir!.. Yani öyle “sıfır” diye “herşeyin” dışında-bütün varlıkların ötesinde- “mutlak gerçeklik” birşey de yoktur!.. Her varlıkla birlikte ona göre gerçekleşen, onun sistem-varoluş merkezini oluşturan izafi bir gerçekliktir sıfır. Atalarımız, “Allah varlıkları, tıpkı birer ayna gibi, onlara bakarak kendini seyretmek için yarattı” demiyor muydu!..

Bundan sonraki açıklamaları, araya örnekler vs de katarak “Herşeyin Teorisi”nden izleyeceğiz... Ancak daha önce, çalışmanın özüne ilişkin kısa bir açıklama yapmak istiyorum:

BU ÇALIŞMANIN ÜÇ BİLEŞENİ VAR DEMİŞTİM...

Bu çalışma benim yaşadığım sürecin özü-esası. Bu sürecin ve sonuç olarak tabi bu çalışmanın (“Herşeyin Teorisi”nin)¹⁴ üç bileşeni var. Birincisi, sınıf kültürü, Marksist kültür. Yani burjuva ve işçi sınıfı kültürü. Ya da kapitalist kültür. Ama sınıf kültürünü almak, özümsemek meselenin sadece bir yanı. Eğer diğer iki bileşen de olmasaydı, bu noktalara kadar gelemezdim gene de, ve bu çalışma da ortaya çıkmazdı.

İkincisi, doğa bilimleri, ve bilimsel kültür. Doğada nasıl oluyordu bu iş? Var olmak, değişmek, kendi kendini üretmek doğal süreçlerde nasıl gerçekleşiyordu? Eskiden, fizik öğrencisiyken elimin tersiyle ittiğim şeyleri, artık yutar gibi hatmediyordum¹⁵! Ama, aynı çelişkiler orada da

¹⁴ „Sistem Teorisi’nin Esasları, ya da Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi-Herşeyin Teorisi”.

<http://www.aktolga.de/t4.pdf>

¹⁵ O Selimiye’de günde on beş dakika havalandırmaya çıkma hakkımız vardı da ben buna bile vakit bulamazdım!..İçimde sanki bir atom reaktörü çalışıyordu!..geceleri bile uyumuyordum... sürekli okumakla, düşünmekle geçiyordu vaktim... İşte o, “Münir Kuran okuyup namaz kılıyordu” dedikleri zaman böyle bir zamandı benim için... Bazıları içerde, önceleri Gürler-Batur cuntası, sonra da “Karaoğlan”-Ecevit gelecek, af çıkarıp bizi serbest bırakacak umuduyla volta atarken, ben çılğınlar gibi

vardı. Benim sınıf mücadelesinden, siyasetten tanıdığım, aynı felsefi yaklaşımlar, bunlar arasındaki tartışmalar, aynen orada da vardı! Ve şunu gördüm ki, sınıflı toplumda “bilim” diye, öyle “tarafsız”, “objektif”, “mutlak” birşey yok! Nasıl olabilirdi ki zaten. Bilimadamları da insan değil miydi, onların dünya görüşleri de toplumsal gerçekliğin içinde oluşmuyor muydu? Hiç farkında olmadan, ailemizden, çevremizden, okuldan aldığımız bilgiler, hayatın içinde oluşan o bakış açılarımız, o felsefi hareket noktalarımız, bütün bunların hepsi de, son tahlilde sınıfsal bir temele dayanmıyor muydu? Koordinat sisteminin merkezini bir yere oturtmak zorundaydın. İnsan toplumsal bir gerçeklikti... Toplum sınıflı toplum olunca da, ister istemez bu sınıfsal bir gerçeklik haline dönüşüyordu. Ve bilgiye, bilime sahip çıkan insan, kendi sınıfsal var oluş gerçekliğiyle bütünleştiyordu onu.

Ama bitmedi! Sürecin bir üçüncü bileşeni daha var! Tasavvuf! Yani, İslam dinini rönesansa uğratan ilkel komünal toplum bilgini atalarımızın dünya görüşü. İslam kültürüyle yoğrulmuş atalarımızın, dinsel bir terminolojiyle de olsa, gerçekliği kavrayış, onu dile getiriş biçimleri¹⁶. Eğer onunla tanışmasaydım, gene bir yere varamazdım. Binlerce yıllık Anadolu kültürü o aynı zamanda. Bir yanıyla, ilkel sınıfsız toplum bilimi, bilinci, diğer yanıyla da, bu bilincin Anadolu medeniyetleriyle ilişkilerinin sonucunda, onların etkilerini de içinde taşıyan kültürel bir mirası. O mirasın uçsuz bucaksız deryasına dalamasaydım, gene bir şey çıkmazdı ortaya. “Ol mailer ki, derya içredirler de deryayı bilmezler”in sırrını çözemezdim. ”Bir ben vardır bende, benden içeri”nin anlamını kavrayamazdım. “Gönül bağının, gönül gözünün” sırrına eremezdim. Bu olmadan da, bir atomun içindeki “sanal foton alışverişi” açıklanamazdı! Bir “ihtimal dalgasının” sırrı çözülemezdi! Sıfır noktasının diyalektiğini kavrayamazdım onsuz! Sistem gerçekliğini kavrayamazdım. “Nefsini bilen Rabbini bilir”in anlamını kavrayamazdım!

İşte böyle! Ne Marksizm yanlıştı, ne de burjuva bilimi! Mesele bu değildi. Bunlar kapitalist kültürün ta kendisiydiler. Onu özümsemeden de daha ileriye gitmek mümkün değildi. Marksizm, işçi sınıfının delikanlılık dönemi ideolojisiydi. İşçi sınıfını temel alan koordinat sisteminden bakınca, onun boyutları, uzay-zamanı içinde, evrenin açıklanış biçimiydi. Burjuva bilimi de öyleydi. Koordinat sisteminin merkezini burjuvaziye kaydırıldığı zaman, görünenlerden ibaretti. Ama bir Marks olmasaydı, yada burjuva kültürü olmasaydı, bir rönesans olmasaydı bugün bulunduğumuz noktada da olamazdık. Bunu da unutmayalım...

Ama artık, bütün bunların yanı sıra, yani sınıflı toplum gerçekliğinin yanı sıra, bir başka gerçeklik daha doğuyordu hayatın içinde! Modern sınıfsız toplum! İkel komünal toplumdaki başlayan insanlık macerası, sınıflı toplumlar sürecini yaşadıkdan sonra, artık çok daha üst düzeyde, bütün o sınıflılık mirasını da içinde barındırarak, modern sınıfsız toplumu yaratıyordu. Bütün yollar oraya çıkıyordu. Koordinat sisteminin merkezini oturtacak yeni bir realite daha doğuyordu hayatın içinde! İşte bu çalışmanın referans noktası da budur. Her toplumsal gerçeklik kendi bilimiyle beraber doğmuyor muydu!

Bundan sonrası “Herşeyin Teorisi”nden. Şu ana kadarki okuduklarınızda takıldığınız şeyler-kavramlar varsa eğer (örneğin, sistem, sistem merkezi, varolmak, değişim) bu kısımda bunlara ilişkin açıklamaları daha ayrıntılı olarak bulabileceğinizi umuyorum...

NEDEN HERŞEYİN TEORİSİ

“Herşeyin teorisi” kavramı biraz ürkütücü geliyor insana; ister istemez, “her şeyi bilmek mümkün mü” diye düşünmeye başlıyoruz! Bu nedenle, biz de önce, “bilmek-öğrenmek nedir”,

“gerçeğin” peşindeydim!... Hey gidi günler hey!...

¹⁶ Tasavvuf, bir yerde, atalarımızın Devletleşme öncesindeki dünya görüşüdür. Fetih diyalektiğine bağlı olarak Devletleşince, Tasavvuf özü unutulmuş İslam da Devletleşmiş, Devletin elinde ideolojik bir silah haline gelmiştir...

“neden ve nasıl biliyoruz-öğreniyoruz”- sorularına cevap arayarak işe başladık. Ve dedik ki, **“doğa insanda-insanla birlikte- kendi bilincine varıyor”**. Bu demektir ki, **bilirken insan olarak sadece “biz” bilmiyoruz! Bizimle birlikte, bizim var oluşumuz aracılığıyla doğa kendi kendini biliyor, kendi bilincine varıyor!**

İnsan olarak biz, bilme sürecinde, bilgi üretimi mekanizmasının sadece bir parçasıyız. Bu sürecin diğer parçası ise bizim “dışımızdaki” doğadır. Ama biz sonra, bu sürecin kollektif ürünü olan bilgilere “sahip çıkarak” onları beynimizde depo ediyoruz, saklıyoruz; bunları, daha sonraki süreçlerde kendimize daha iyi yaşam koşulları sağlayabilmek için kullanıyoruz. Son derece bireyci-egoist bir yaklaşım değil mi! Ama bütün bunlar normal! Evrim sürecinin mekanizması böyle işliyor! Bilme sürecinin basamakları böyle çıkılıyor; yol boyunca sahip çıktığımız her yeni bilgi, bizi (“bilinçli doğa” bebeğinin taşıyıcısı olan insanı) bir adım daha öteye taşıyor. Ve biz, bu şekilde, kendi dışımızdaki doğayı bilirken, kaçınılmaz olarak kendimizi de bilmiş oluyoruz. Kendi dışımızdaki doğayı değiştirirken, kendimizi de değiştiriyoruz

Bilgi üretimi mekanizması, insanın çevreyle etkileşmesinin nöronal düzeydeki uzantısıdır. İnsan çevreyle etkileşirken, onun nöronal bir modelini çıkarıyor beyninde. Sonra da, buna karşı reaksiyon olarak, kendisini (self) temsil eden bir nöronal ağ (Netz) oluşturuyor. Çevreyi temsil eden nöronal ağ’la, organizmayı temsil eden bu nöronal ağ’ın etkileşmesi sonucunda da output-çıktı-sentez olarak bilgi adını verdiğimiz çocuk doğuyor. Yani aslında, anası insansa, babası da “çevredir” bu çocuğun; çocuk-bilgi bu etkileşmenin kollektif ürünü oluyor. Ama biz, doğaya-çevreye yabancılaşarak, kendimizi insanlık durumuna özgü sübjektif bir dünyanın içine hapsettiğimiz için, ona, yani bu ürüne (bilgiye) tek başımıza sahip çıkmaya kalkıyoruz; çocuğu doğuran olduğumuz için, onu kendimizle özdeşleştirerek, onun üzerinde mülkiyet hakkımızın olduğunu düşünüyoruz! **İnsan olarak “kendimizin” de son tahlilde o bütünün (doğanın) bir parçası olduğumuzu görmek hiç aklımıza gelmiyor; gelse de, bunu sıradan bir laf olarak söyleyip geçiyoruz! Ama “biz” ne düşünürsek düşünelim, neye inanırsak inanalım, ürün-bilgi aslında doğanın bilgisidir, ona aittir; bilen de odur, bilinen de! Gerisi insanın hüsnü kuruntusu! Doğa, insanla birlikte adeta aynaya bakmakta, kendi kendisini bilmektedir!**

Bu süreç nereye mi gidiyor? Unutmayalım, “çevre”, “dış dünya” kavramları izafidir. Bu, “kendi dışımızdaki” bir şey olabileceği gibi, “kendimizin” bir parçası, bir hücre, bir organ da olabilir. Yani, bilme nesnesi sadece kendi dışımızdaki doğa değildir. Organizmamızı oluşturan bütün elementler de dahildir buna. Bu yüzden, bilme süreci, aynı zamanda, kendini bilme sürecidir de. **Peki, günün birinde, “kendimizi” oluşturan o elementleri de bildiğimiz zaman ne olacak? İşte o zaman “dışımızdakiyle” “içimizdeki” arasında hiç bir farkın kalmadığını göreceğiz. Hem bunun bilinci-bilgisi oluşacak, hem de duygusal olarak da hissedeceğiz bunu!**

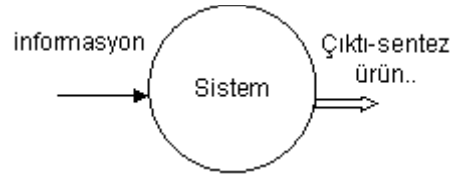
O an insanın “yok oluşu” anıdır! Kendini bilerek “kendi varlığında yok oluşu” tabii! Yoksa buharlaşıp da yok olmayacak insan! İnsan, kendini bilerek, kendisiyle kendi dışındaki doğa arasındaki izafi sınırları aşacak. Evrensel bilinci-bilgiyi temsil eden-taşıyan haline dönüşecek. Bir Yunus’un, bir Mevlana’nın, bir Şeyh Bedreddin’in, yüzlerce yıl önce ifade etmeye çalıştıkları bilince erişecek. Bir Hallacı Mansur’un “En el Hak” derken ne demek istediğini o zaman daha iyi anlayabilecek!

Fizik, kimya, biyoloji, astronomi ve bütün diğer bilim dalları, nedir bunlar? İnsanın kendi dışındaki ve içindeki doğayla-çevreyle etkileşmesinin ürünü olan bilgilerin düzenlenerek, sınıflandırılarak bir araya getirildiği bilgi alanları değil midir bunlar? Doğanın kendisinde böyle sınırlar yoktur aslında! Doğa-çevre dediğimiz şey bir bütündür. Sınırları koyan insanın kendisi oluyor. Ama bu da normal; insanın gelişmesinin, evrim sürecinin ürünü bu da. **Bütün o bilim dallarını, dağlardan, tepelerden, çeşitli kaynaklardan doğan ırmaklara, nehirlerle benzetirsek, hepsinin taşıdığı ortak içerik olarak o “su”dur bilgi! Ve çeşitli kanallardan doğan o nehirler, nasıl ki günün birinde denize ulaşarak onun içinde**

kaybolup gidiyorlarsa, birbirlerinden bağımsız olarak gelişmiş olan bilgi alanlarının, bilimlerin geleceği de aynıdır: Denize ulaşarak onun varlığında yok olmaktır! Buradaki “deniz”, evrensel bilgi alanı olup, bu denize ulaşıldığı an ise, her şeyin tek bir şey olduğu andır! Çünkü o an her şey o tek bir şeyin içindedir!..İşte size “Herşeyin Teorisi’nin özü..

“Her şey”, madde enerjinin orijinal, özgül bir yoğunlaşma biçimi olarak “bir şey”dir! O, bu haliyle (bizim “bir şey” dediğimiz bir varlık-bir nesne-olarak), aynı zamanda, tek bir evrensel oluşum yasaasının-mekanizmasının özgül bir gerçekleşme biçimi olarak, “her şeyin” bilgisinin nesnesidir de. Tek bir atomun, kendine özgü varoluş biçimlerinin yanı sıra, aynı zamanda, bütün bir evrensel oluşum diyalektiğini de içerdiğini düşünebiliyormusunuz! Madde-enerjinin en basit yoğunlaşma-gerçekleşme biçimleriyle (örneğin bir atomla), en karmaşık olanları arasında (örneğin insan beyni, ya da toplumsal bir yapı), evrensel oluşum diyalektiğinin işleyişi açısından hiç bir fark olmadığını düşünebiliyormusunuz!.

Bir şeyin “basit”, ya da “karmaşık” olması, onun “dışardan” gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içinde değerlendirerek işleme süreciyle-kapasitesiyle ilgilidir. Karmaşık sistemler (“multiagent” sistemler), kendi içlerindeki görev bölümünün daha da gelişmiş olduğu sistemlerdir. Bunlar, dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu parçalarına ayırarak, önce bu parçaları bir çok alt sistemde ayrı ayrı değerlendirerek işlerler. Sonra da, gene muazzam örgütsel bir mekanizma aracılığıyla, elde ettikleri sonuçları tek bir ürün halinde biraraya getirirler. Basit sistemler için en güzel örnek ise, tek bir işi yapmaya programlı bir refleks agenttir. Ama, ister basit bir sistem olsun, isterse karmaşık, bunların her ikisinin yaptığı iş de özünde aynıdır. Aynı evrensel mekanizmadır her ikisinde de faaliyette bulunan: Her durumda, dışardan gelen madde-enerji-informasyon hammadde olarak sistemin içine alınmakta, sonra da bu, sistemin içindeki bilgi kullanılarak, değerlendirilmekte-işlenmektedir. Etkileşme, ya da bilgi işleme süreci (information processing-Informationverarbeitung) adını verdiğimiz bu işlemin sonunda da, bu sürecin çıktısı olarak bir sentez-ürün çıkmaktadır ortaya.

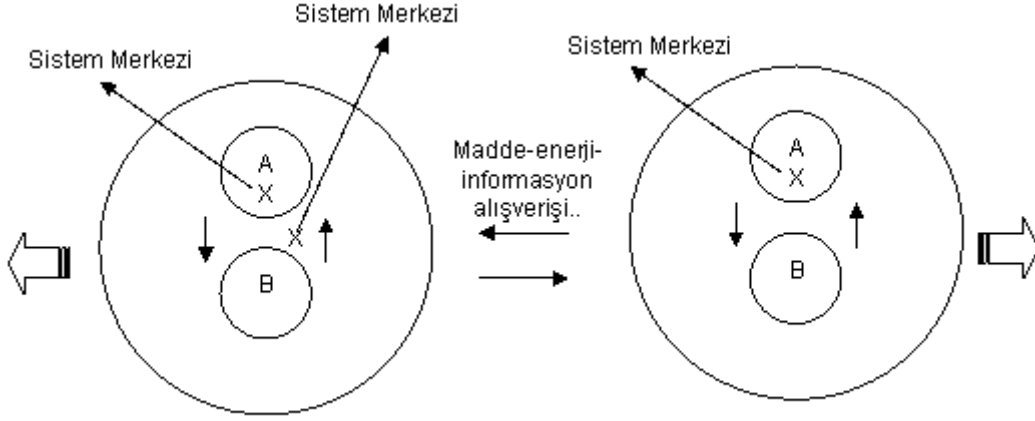

Bu açıdan bakınca, örneğin bir insan beyninin çalışma tarzıyla, bir atomun, ya da tek hücreli bir organizmanın işleyişi arasında hiç bir fark yoktur! Bunların hepsi de birer bilgi işleme sistemi olarak çalışmaktadırlar. Basit, ya da karmaşık, hareketin bütün biçimlerinde, madde-enerjinin bütün yoğunlaşma biçimlerinde tekrarlanan varoluşun temel mekanizması hep aynıdır. Bu evrende varolan herşey, son tahlilde, bir bilgi işleme sisteminden ibarettir. Herşeyin teorisinin özü-esası maddi temeli de budur zaten.

HERŞEYİN TEORİSİ...

Herşeyin Teorisi'nin iki boyutu vardır: Birincisi **Sistem Teorisi**, ikincisi de **İnformasyon İşleme Teorisi**'dir.¹⁷ Bu yüzden onu, her iki zeminde de kendine özgü bir dille tanımlamak, ifade etmek durumundayız.

1) Bu evrende var olan her şey, kendi içinde bir A-B sistemi iken¹⁸, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, bir başka AB sisteminin içinde A ya da B olarak da yer alır, var olur (buradaki A ve B rasgele-sembolik ifadelerdir bunu unutmayalım).

Herşeyin Teorisi'nin Resmidir!..

“Birşey”in, ya da “herşeyin” anatomisi..

2) Her sistem, ya da her varlık, “dışardan”-çevreden-gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyle-“bilgi temeliyle”- değerlendirerek işlerken, dışardan gelen bu etkiye karşı bir cevap-reaksiyon olarak varolur; bu informasyona kaynak teşkil eden nesneyle birlikte oluşturulan bir AB sisteminin içinde, bu sistemin bir parçası şeklinde izafi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar.

Yukardaki tanımdan da anlaşılacağı gibi, Sistem Teorisi daha çok evrensel oluşumun yapısal yanıyla ilgilenirken, onu hayata bağlayan, ona ruh veren de İnformasyon İşleme Teorisi'dir. Aslında bu iki teori birbirini tamamlıyor. Çünkü, sistem gerçekliği, dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek bir çıktı-ürün oluşturan, bununla da dışarıyı etkileyen interaktif bir oluşumdur. **Bu anlamda, Herşeyin Teorisi, Sistem Teorisi'nin ve İnformasyon İşleme Teorisi'nin birlikte oluşturdukları en üst bir teorik çerçeve olarak ortaya çıkıyor.** Fizik, kimya, biyoloji, astronomi, toplum bilimi de dahil olmak üzere bütün bilimler, her biri kendi alanında, sistem gerçekliğini kendine özgü biçimleriyle kavrayıp, bu zemin üzerinde informasyon işleme mekanizmasının nasıl çalıştığını açıklamaya çalışırlar. Kuantum teorisinden, evrim teorisine, Genel İzafiyet Teorisi'nden, elektromagnetizme, hatta ve hatta, klasik fiziğe-Newton'un Hareket Yasaları'na kadar bütün bilimsel çalışmaların hepsini kucaklayan evrensel oluşum yasasıdır Herşeyin Teorisi.

¹⁷ „Sistem Teorisi“ ve „İnformasyon İşleme Teorisi“, bu site içinde geliştirilen içerikleriyle, benim kırk yıla yayılan çalışmalarımın ürünüdür. Şunu açıkça ifade edebilirim ki, her iki teori de aslında ilk kez bu site içinde bu denli gelişmiş birer çalışma olarak ortaya konuluyor. Buradan tabii, bu alanda herşe-yi ben yarattım sonucu çıkmıyor! Ama alın, bu alandaki diğer çalışmaları bir araya getirin ve bakın, ortada sistem teorisi alanında Bertalanfy'den bu yana hala pek fazla bir gelişmenin bulunmadığını göreceksiniz. Evet, bazı üniversitelerde Sistem Mühendisliği bölümü bile var bugün, ama bunlar işin mekanik yanına-belirli bir pratiğine takılmış kalmışlar, özümünü yeyip bağıını sormuyorlar; evrensel-teorik bir çerçeve yok bunlarda; sistem anlayışları ise zaten mekanik! İnformasyon işleme teorisi de gene her yerde kullanılan bir kavram, ama bu alanda da henüz daha evrensel bir teori olarak şekillenmiş birşey yok ortada. Bütün bu kavramlar ilk kez bu çalışmayla evrensel bir teori haline geliyorlar.

¹⁸Buradaki A ve B rasgele seçilmiş sembollerdir. Bunlar bir sistemin-her varlık bir sistemdir son tahlilde- kendi içinde onu vareden temel parçalarını temsil etmektedirler. Örneğin, bir organizmaya eğer söz konusu olan, bu durumda A beyini, B' de diğer organları temsil etmektedir...

SİSTEM NEDİR

Kendi aralarında bağlaşım-ilişki halinde olup, birbirlerinin varlık şartı olan; yani ancak bu bağlaşımın-ilişkinin sonucu olarak ki, birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre bir varlığa sahip olabilen gerçekliklerin (ki bunları biz PARÇA ya da ELEMENT olarak tanımlıyoruz) meydana getirdiği bütüne bir SİSTEM denilir.

SİSTEM: Parça ve elementlerden oluşan bir bütündür.

PARÇA: Sisteme ait bir grup elementten oluşan birliklerdir.

ELEMENT: Bir sistemin daha küçük alt kısımlara bölünemeyen temel birimleridir.

SİSTEM ÖRGÜTLÜ BİR BÜTÜNDÜR

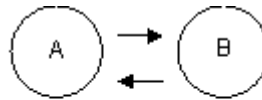
Bir sistemin daha küçük alt kısımlara bölünemeyen temel birimleri olan elementleri bir araya geliyorlar, parça, ya da organ adını verdiğimiz alt grupları oluşturuyorlar. Bu alt grupların birlikteliği de bir bütün olarak sistem gerçekliğini oluşturuyor..

Ama, bu bir “örgüt” tanımı değil midir!

Elbette ki bir örgüt tanımıdır! Çünkü, bizim “sistem gerçekliği” diye tanımlamaya çalıştığımız şey bir örgüttür!

Peki örgüt nedir o zaman? Ve neden örgüt?

Her sistem (her örgüt), çevreden-dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu değerlendire-rek işleyebilmek için gerekli olan parçaların toplamı olan bir bütündür. Ve bu işlevini yerine getirirken, getirebildiği sürece var olur. Çünkü, var olmak demek, çevreye uyum sağlayabil-mek için, çevreden gelen etkileri kendi içinde değerlendirip işleyerek ona karşı bir cevap-bir tepki oluşturabilmek demektir. Madde-enerjinin-informasyonun her özgül var oluş biçimi (yani her sistem), dışardan gelen etkilere karşı bir tepki oluşturabilmek için gerekli olan örgütlenmeden ibarettir. Örgütlü olarak var olmanın gerekçesi, varlığını sürdürebilmek için gerekli olan tepkiyi-cevabı ancak bir örgüt olarak gerçekleştirebilmenin mümkün olmasıdır. Çünkü, çevrenin etkilerini değerlendirerek bunlara karşı bir reaksiyon oluşturabilmek için gerekli olan bilgiye ancak bir örgüt sahip olabilir. Bilgi, her durumda, bir örgütün parçaları-elementleri-üyeleri arasındaki ilişkilerle temsil edilerek kayıt altında tutulur (store, speichern).

Bilgi A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulur.

Bütünü oluşturan her alt grup, yani parça, sistemin dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyi kullanarak işleme sürecinde belirli bir işte uzmanlaşmış bir organıdır. Bu organlar, kendi içlerinde, belirli bir görevi yerine getirmekle uzmanlaşmış elementlerden oluşurlar. Bir organın çıktısı, bütün bu elementlerin örgütlü kolektif faaliyetlerinin sonucu olurken, organların (parçaların) kolektif faaliyetleri de sistemin bütününe çıktısını oluşturur. Örgüt içinde örgüt yani! İşte evrensel var oluşun sırrı budur!

Örneğin, organizma örgütlü bir sistemdir. Organlarımız bu sistemin madde-enerji-informasyon işleme sürecinde uzmanlaşmış alt uzmanlık grupları iken, hücrelerimiz de, hem

organizmamızın temel yapı taşlarıdır, hem de aynı zamanda, içinde buldukları organa göre, her biri belirli gen açılım faaliyetine sahip olan uzmanlaşmış unsurlardır. Organizmanın temel yapı taşları olarak hepsi de aynı DNA yapısına sahiptirler. Ama her birinin, içinde buldukları organa ve faaliyete göre “gen açılım örnekleri” farklıdır (gen expression pattern).

Başka bir örnek de toplumdur. Toplumlar da organizma gibi örgütlü bir bütündür-sistemdir. Bu bütünün-örgütün parçalarını ise toplumsal kurumlar oluştururlar. Sistemin elementleri de insanlardır. “Her insan, içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür” derken anlatılmak istenilen şey, tek tek insanların yaşam bilgilerinin, kolektif hafızada yer alan sistemin bütününe ait bilgilerin (ki bunlara, toplumsal sistemin DNA’ları olarak kültür diyoruz) bir parçası olduğunun altını çizmektir. İnsanlar, toplumda içinde buldukları yere göre, bu hazineden-bilgilerden bir kısmını kullanarak kendi kişiliklerini oluştururlar. Aynen, bir hücrenin organizma içindeki yerine göre, belirli bir gen açılım örneğine sahip olabilmesi gibi...

SİSTEM, MADDELEŞMİŞ BİLGİDİR

Öte yandan, bir örgütün-bir sistemin-oluşabilmesi için en azından iki elemente (kişiyel) ihtiyaç vardır (A ve B gibi). Tek kişilik örgüt-sistem olmaz!¹⁹ Neden mi olmaz?...

Önce, iki kişi neden biraraya geliyor onu görelim: Evet, neden bir araya gelir iki kişi? Ortak bir amacı gerçekleştirmek için mi? O halde, ortak bir amacı gerçekleştirmek için görev bölümü yapmaya dayanıyor işin özü. Görev bölümü ise, bir işin nasıl yapılacağıının belirlenmesi ve sonra da bunun hayata geçirilmesinden ibarettir.

İşte size varoluşun sırrı! Bu kadar basit! Adına ister örgüt, ister sistem deyin, bütün varlıklar kendi içlerinde, son tahlilde, belirli bir fonksiyonun (varoluş fonksiyonunun) yerine getirilebilmesi için yapılan bir görev bölümünden ibarettir! Her durumda esas olan, madde-enerji-informasyon şeklinde dışardan-çevreden gelen bir etkiye karşı o an sahip olunan dengenin (varoluş halinin) korunması olduğundan, önce, dışardan gelen etki değerlendirilerek mevcut dengeyi koruyabilmek için ona karşı bir reaksiyon modeli oluşturulur, sonra da, hazırlanan bu reaksiyon modeli gerekli davranış biçimleri şeklinde hayata geçirilir. Varoluşun amacı budur, bu fonksiyonun yerine getirilebilmesidir; görev bölümü denilen şey de zaten bunun için yapılır. Canlıların “yaşamı devam ettirebilme mücadelelerinin” esası da budur. Gene, varoluş fonksiyonunu yerine getirebilmek için yapılan bir görev bölümüne dayanmaktadır herşey. Bu iş yapılırken de varolunmuş olunuyor zaten..

Peki neden en az iki elemente ihtiyaç duyuluyor bunun için, neden tek kişilik örgüt-sistem olmuyor? Neden “kendinde şey varlıklar”-“mutlak gerçeklikler” yoktur bu evrende?

1-Çevreden gelen etkileri-informasyonları değerlendirerek bunlara cevap verebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır.

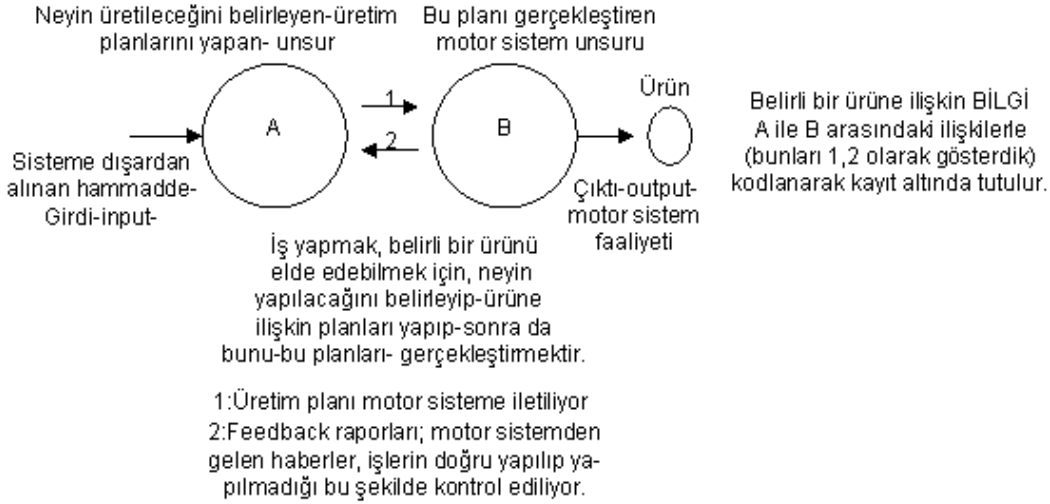
2-Bilgiye sahip olabilmek-kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutabilmek- için ise bir ilişki zemininde varolmak gerekir. Çünkü bilgi, ancak bir ilişkiyle temsil olunarak kayıt altında tutulabilir. İlişki olmadan bilgi de olmaz. En basit ilişki ise, ne türden olursa olsun, iki element-kişi arasındaki bağlıdır. Şöyle ifade edelim:

¹⁹ Bir insan, kendi içinde, milyarlarca elementten (üyeler) oluşan bir örgüttür; ama dış dünyanın karşısında o tek başına hiçbirşey ifade etmez (yani böyle-“kendinde şey” bir varlık sözkonusu değildir). O, yani “insan”, ancak, diğer insanlarla, ya da çevreyle ilişkilerine bağlı olarak oluşan belirli örgütlerin-ilişkilerin içinde, onların üyesi olarak izafi bir varlığa sahip olabilir. Aynı şey bütün diğer varlıklar için de geçerlidir. Bu evrende, “tek başına”, varlığı kendinden olan-“kendinde şey-mutlak gerçeklikler”- varlıklar yoktur. Herşey, başka şeylerle ilişkileri içinde, bu ilişkiler içinde kazandığı izafi varlığıyla birşeydir. Herşey, yaratırken yaratılarak varolur-birşey olur...

SİSTEM=A+B (aradaki o “+” işaretidir ki, A ile B arasındaki ilişkileri-bağı- ve bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden de odur)

Yani, her durumda, bir A ile bir B’yi, bir biçimde birbirine bağlayan-bu iki unsuru birbiriyle ilişki haline getiren- şeydir bilgi. Ortaya çıkan sonuca da bir sistem, ya da örgüt diyoruz biz. Çünkü bir sistem-örgüt olarak varolan her şey belirli bir bilgiyi temsil eden bir yapıdır...

Biraz açalım ve bir örnek verelim: Aşağıdaki şekil, belirli bilgilere sahip bir sistemin yeni bilgileri nasıl ürettiğini gösteriyor.²⁰

Her durumda, çevrenin etkisine karşı belirli bir cevap oluşturabilmek (yani varolabilmek) için önce bu etkinin-mesajın ne olduğunun anlaşılması gerekir. Çünkü, ne anlama geldiğini bilemediğiniz bir etkiye-mesaja karşı tepki-cevap da oluşturamazsınız. Bu ise belirli bir bilgiyi gerektirir. Eğer Almanca yazılmış bir mektup aldıysanız, bu mektubu okuyabilmeniz için Almanca bilginizin olması gerekir. Bu bir!

Ama bu yetmez! Mesajı alıp onun içeriğini öğrendikten sonra, onu değerlendirerek ona karşı bir cevap oluşturulabilmeniz de gerekir. Mevcut denge halini-yani kendi varlığını- devam ettirebilmenin başka yolu yoktur. Fakat, bu da gene belirli bir bilgiyi zorunlu kılar. Dış dünyadan gelen mesajın içeriğini değerlendirerek ona karşı cevap oluşturabilmek için, bu konuda, ya da buna benzer konularda, daha önceden bir ön bilgiye sahip olmak gerekir. Karşıdan gelen bir hayvanın tehlikeli olabileceği değerlendirmesini yapabilmek için, daha önceden bu hayvana ilişkin (dispozisyonel de olsa) bir ön bilgiye ihtiyaç vardır. Ne olduğunu bilmediğiniz birşeye karşı belirli bir davranış biçimi geliştirmeniz mümkün değildir. En basit bir refleks agent bile nasıl reaksiyon göstereceğine ilişkin dispozisyonel olarak belirli bir bilgiye sahiptir²¹. Bu nedenle, varolabilmek için, mutlaka, kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutan bir örgüt-bir sistem olmak

²⁰ **İşin özü bütün sistemlerde aynıdır. Yani her durumda, bir sistem-bir ilişki-bir örgüt- ve bu ilişkiyle temsil olunan bir bilgi-sistemin “bilgi temeli”- vardır ortada. Çevreden gelen informasyonlar bu bilgiyle değerlendirilirler. Bu değerlendirmenin sonuçları da gerekli davranış biçimleri olarak ortaya çıkarlar. Sistem bu şekilde çevreyi etkiler.**

²¹ Dispozisyonel olarak sahip olunan bilgi, varoluşun zemini olan yapıdan dolayı otomatik olarak sahip olunan-gizli, saklı- bilgidir. Örneğin, bir sandalyede otururken bir çekiçle dizinizin altına hafifçe vururlarsa hemen ayağınız yukarı doğru kalkar. Bu bir refleksdir. Bu reaksiyonun gerçekleşmesi için gerekli olan bilgi ise mevcut yapının içinde onunla birlikte kayıt altındadır. Böyle birşeyi sonradan öğrenmenize gerek yoktur! Aynen, bir elektrik süpürgesinin, düğmesine basınca belirli bir fonksiyonu yerine getirmesi gibi! Burada da gene, mevcut yapı belirli bir bilgiyi temsil etmektedir...

gerekir. Dışardan gelen informasyonların nasıl değerlendirileceğine-bunların nasıl işleneceğine dair bir ön bilgiye (bilgi temeline) sahip olmadan varolmak düşünülemez. “Öğrenmek” vs. bunlar daha sonraki iştir. Hiç ön bilgi olmadan öğrenmek de olmaz.

O halde var olmak, bir ön bilgiye sahip olarak doğmak demektir! Daha başka bir deyişle, var olmak demek, belirli bir bilginin kendine özgü bir madde-enerji yoğunluğu (yapı) olarak gerçekleşmesi demektir. Bunu, her yapı, belirli bir bilginin kendine özgü bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde gerçekleşmesidir diyerek de ifade edebiliriz.

Evet, bilgi yapıyla gerçekleşir ve daima yapıyı oluşturan unsurlar-elementler arasındaki ilişkilerle kodlanarak kayıt altında tutulur.²² Yapı, belirli bir bilginin bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde kodlanarak gerçekleşme biçimi iken, bu kodlama işlemi de yapıyı oluşturan elementleri birarada tutan ilişkilerle oluyor. Buradan, bir AB sistemi olarak gerçekleşen herhangi bir nesnenin-varlığın, A ile B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan belirli bir bilginin bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde ortaya çıkış-varoluş biçimi olduğu sonucu çıkar.

Ama buradaki “ilişki”, varoluşun (A ve B’nin varlıklarının) ayrılmaz bir parçasıdır; yani A ile B arasındaki ilişki, herbiri “daha önceden”, “birbirlerinden bağımsız-mutlak gerçeklikler olarak” varolan bu iki unsurun, daha sonra, kendi aralarında, onların “esas” varoluş gerçekliğinden bağımsız olarak oluşturdukları ikincil bir faktör değildir! A ve B ile onların arasındaki ilişki bir bütün olup, AB sistemi de, iki parçadan oluşan madde-enerji yoğunluğunun toplamıdır.

Bütün bunları bir örnekle daha anlaşılır hale getirmeye çalışalım: Beynimizde bir trilyon (10^{12}) civarında nöron var. İki nöron arasında belirli bir bilgiyi temsilen oluşan bağlantıya ise “sinaps” deniyor (her bağlantı-sinaps, özel olarak üretilen proteinler tarafından oluşturulan bir yapıdır). Her nöronun başka bir nöronla en azından 1000 sinaptik bağlantıya sahip olduğunu da düşünürseniz, beyin denilen bilgi deposunun nasıl bir yapı olduğu daha iyi anlaşılır.

Şimdi, belirli bir anda, organizmaya ait bilgileri temsil eden bu yapıyla-bunu A olarak ifade edersek- dış dünyada-çevrede-yer alan herhangi bir B nesnesi arasındaki ilişkinin ne anlama geldiğini görelim:

B nesnesiyle ilişki başlamadan önce, A ve B birbirleri için potansiyel gerçekliklerdir. Yani öyle, ilişki öncesinde, A ve B diye birbirlerinden bağımsız olarak (ama birbirlerine göre de) varolan objektif mutlak gerçeklikler yoktur!²³ Bu haliyle A (B’ye göre) $10^{12} \times 10^3 = 10^{15}$ bilgiyi temsil eden **potansiyel** bir yapıdan-gerçeklikten başka birşey değildir. A’nın bu potansiyel varoluş halini [A] olarak gösteriyoruz. Aynı anda B de A için [B] olarak ifade edebileceğimiz başka bir potansiyel gerçekliktir (diyelim ki potansiyel olarak varolan bir elmadır)! Bu durumda, A ile B ilişki içine girdikleri an, [A] nın içinde B’ye (yani elmaya) ilişkin bilgileri temsil eden sinapslar hemen aktif hale gelirler ve A, o andan itibaren [A]’nın içinde aktif hale gelen bilgilerin-sinapsların- temsil ettikleri bir yapı-objektif bir gerçeklik- haline gelir. **Buradan, organizmanın, her anın içinde, başka bir nesneyle gerçekleşen ilişkiye göre yeniden varolduğu sonucu çıkar. Her anın içindeki objektif gerçeklik olarak organizma, çevreden gelen bir etkiye karşılık olarak beyinde aktif halde bulunan sinapsların temsil ettiği bir yapıdan başka birşey değildir. Belirli bir anın içinde çevreden gelen etkiyi $\mathcal{C}_i$, organizmayı da $\mathcal{O}_i$ olarak gösterirsek, $\mathcal{O}_i$, o anın içindeki bütün varoluş fonksiyonlarıyla (kalp atışlarından, mide faaliyetine, bütün diğer organların faaliyetlerine kadar) [A]’nın içinde aktif halde bulunan sinapslarca temsil edilen bir yapıdır.**

²² Bir binayı düşününüz, burada da böyle değil midir..Mevcut yapı-bina-mimarın çizdiği plandan, mühendisin sahip olduğu bilgilere, hatta, işçilerin mesleki bilgilerine kadar, inşaat faaliyeti boyunca sahip olunan bütün bilgilerin hayata geçmiş halini temsil eden bir ürün değil midir..

²³ Mekanik-makroskobik dünyanın günlük yaşamda işimize yarayan kabullerini şu an bir yana bırakıyruz...

Başka bir örnek olarak da, bir protonla bir elektron arasındaki ilişkiyle oluşan bir hidrojen atomunu düşünelim. Burada da gene aynıdır. Sistemin-hidrojen atomunun-kendi içinde sahip olduğu bilgiyi kayıt altında tutan burada da gene aradaki ilişkidir (bu kez bu ilişki elektriksel-magnetik bir ilişkidir). E elektronu, P de protonu temsil ediyorsa, $H=E+P$ bu atomun belirli bir kuantum seviyesinde iken zamana bağlı olmayan potansiyel varlığına-gerçekliğine- ilişkin temel hareket denklemdir. E ve P ile temsil edilen iki madde-enerji alanının-iki uzayın- içiçe geçmesiyle (+ bu ilişkiyi sembolize etmektedir) oluşan bir potansiyel “varlıktır”-sistemdir bu. **Ne zamanki bu sisteme dışardan bir etkide bulunulur (örneğin bir foton gelir ve onu etkiler), işte o an, aynen bir refleks agent gibi, sistem gelen fotonun madde-enerji-informasyon muhtevasını değerlendirerek ona karşı bir cevap oluşturmaya çalışırken objektif bir gerçeklik haline gelir! E, P ve H, bu sürecin içinde objektif birer gerçeklik şeklinde ortaya çıkarlar-dışardan gelen etkinin kaynağına ve birbirlerine göre izafi objektif bir varlığa sahip olurlar.** Etki sona eripte yeni bir denge kurulduğu zaman herşey gene eski izafi potansiyel gerçeklik dünyasına dönecektir. **Bu nedenle, belirli bir anda objektif bir gerçeklik olarak varolan bir elektron, o anın içindeki ilişkiye-etkileşmeye göre dalga denkleminin (etkileşme öncesinde elektronun potansiyel gerçekliğini temsil eden E' nin) içinde dispozisyonel olarak mevcut olan varoluş hallerinden-değerlerinden-bazılarının objektif bir gerçeklik şeklinde ortaya çıkmasıyla oluşan izafi bir varlıktır.**

Kuantum fiziğinin o meşhur denkleminde dile getirilmeye çalışılan gerçeklik de bu değil midir? “Bilmek ölçmekle gerçekleşir, ölçmek ise etkileşmektir; ama etkileşince de değiştirdiğimiz için, ölçerek bildiğimiz nesnelere, ölçme işlemi esnasında etkileşerek yarattığımız nesnelere”.

Bilgi ve yapı arasındaki ilişki budur. Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir atom (ya da bir elektron) potansiyel bir gerçekliktir ve bu atoma (bu elektrona) ilişkin bütün bilgileri temsil eden bir dalga fonksiyonuyla ifade edilir. Yani öyle, her an, bütün koordinat sistemlerine göre objektif-mutlak bir gerçeklik olarak varolan nesnelere-sistemler yoktur bu evrende! Elektronun ve protonun kendi kimlikleriyle objektif bir gerçeklik olarak oluşmaları, Heisenberg İlkeleri'nin geçerlilik sınırı dahilinde belirli bir kütleyle, hıza, momentuma, hareket enerjisine sahip olarak gerçekleşmeleri, ancak bir dış unsurla olan etkileşmeye bağlı olarak ortaya çıkar. Ama bu “ortaya çıkış”, daha önceden objektif bir gerçeklik olarak varolan birşeyin ortaya çıkışı değildir! Etkileşme anında yaratılanın ortaya çıkışıdır! Etkileşme öncesine ait dalga fonksiyonu ise, sadece, potansiyel bir madde-enerji alanını ve belirli bir bilgiyi temsil eder; sisteme ait bütün bilgilerin toplamıdır o bir yerde. Bu bilgilerden hangilerinin objektif maddi bir gerçeklikle birlikte ölçü değerleri olarak ortaya çıkacağını o anın içindeki etkileşme-ilişki belirliyor.

Etkileşme esnasında ortaya çıkan objektif gerçeklik, tıpkı bir çocuk gibi, etkilenen ve etkileyenin ortak ürünü olarak gerçekleşiyor. Yani öyle, mutlak bir uzay-zaman içinde, bütün diğer nesnelere bağımsız objektif-mutlak bir gerçeklik olarak bir elektron var da, bu elektron, diğer nesnelere etkileşmeler-ilişkiler içinde o değişmez-mutlak varlığını sürdürüp gitmiyor! Evrensel oluşum süreci, tıpkı bir patates çuvalının içindeki patatesler gibi, herbiri mutlak gerçeklikler olarak varolan nesnelere kendi aralarında kurdukları mekanik “ilişkilere” ibaret değildir!..

Bir sistemin niteliğini belirleyen şey, onun dışardan gelen bilgiyi işleme yeteneği olduğundan, her sistemin bu temel varoluş görevini yerine getirebilmesi için belirli bir bilgiyi temsil eden belirli bir yapıya sahip olması gerekir. Bu ise, belirli bir yapıyla ancak belirli bilgiyi işlenebileceği anlamına gelir. Daha çok, daha farklı bilgiyi işlenebilmesi için, daha karmaşık, gelişmiş yapılara ihtiyaç duyulur. Yapı, bir yerde, bilgiyi işleyen makinedir. Bilgi üretimi süreciyle, yapısal değişim ve gelişme süreci daima birbirlerine paralel giderler.

Elementler arasındaki farklı bağlaşım şekillerine uygun olarak farklı yapılar ortaya çıkabilir; böylece, her yapı kendine özgü bir bilginin maddeleşmiş şekli olur. Bir yapıyı oluşturan elementler bir puzzel'in ya da lego'nun elementleri gibidir. Farklı bilgiler, bu elementler arasındaki farklı ilişkilerle farklı yapılarda maddeleşirler.

BASİT BİR SİSTEMDEN KARMAŞIK BİR SİSTEME

Sistem gerçekliğini örgütlü bir bütün olarak ele aldıktan sonra bu örgütlenmenin iki temel fonksiyona dayandığını da gördük. Neyin, nasıl üretileceğinin belirlenmesi, üretim sürecinin organizasyonu, ve buna bağlı olarak da, motor sistem aracılığıyla bütün bunların gerçekleştirilmesi. Şimdi sıra, bu temel örgütlenme ilkesine uygun olarak gerçekleşen ve en az iki elementten oluşan basit bir sistemle, bir görevin bir çok element tarafından yerine getirildiği karmaşık bir sistem arasındaki farka geldi.

Aslında, her iki durumda da yapılan iş aynıdır: Dışardan alınan madde-enerjiyi-informasyonu sistemin içinde bulunan ön bilgiyle işleyerek bir ürün oluşturabilmek. Bu temel fonksiyonu yerine getirirken yapılan görev bölüşümü de aynıdır özünde. Önce, ürüne ilişkin bir model-plan oluşturulur gene ve sonra da bu gerçekleştirilir. Aradaki fark, karmaşık sistemlerde her iki temel fonksiyonun da bir çok element tarafından yerine getiriliyor olmasındadır. Örneğin, organizma karmaşık bir sistemdir. Sistemin dominant unsuru olan beyinle, bunun dışında kalan diğer organlar arasındaki diyalogdan oluşur. **Dominant unsur** beyin, dışardan alınan madde-enerjiyi-informasyonu sistemin kendi içinde bulunan bilgiyle işleyerek neyin üretileceğine ilişkin nöronal bir model-plan oluştururken, bu işi, nöron adı verilen milyarlarca elementin ortaklaşa faaliyetinin bir sonucu olarak gerçekleştirir. Aynı şekilde, **motor sistem** olarak faaliyet gösteren organlar da öyledir. Bunlar da gene milyarlarca hücrenin ortaklaşa faaliyeti sonucunda yerine getirirler görevlerini. **Burada altını çizmemiz gereken nokta, milyarlarca elementten oluşan karmaşık bir sistem olan organizmanın, kendi içindeki bütün bu elementlerin beyin ve diğer organlar şeklinde, iki temel yapısal unsuru oluşturacak şekilde örgütlenmiş olmalarıdır.**

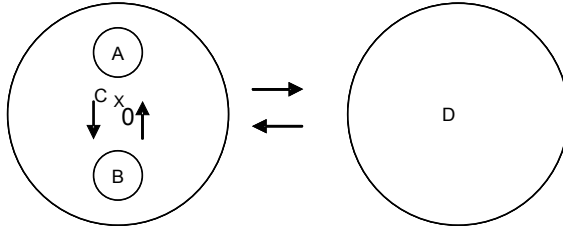
Karmaşık bir sistemin, A ve B olarak ifade ettiğimiz temel yapısal birimlerinde, belirli görevler çeşitli alt sistem unsurları tarafından ortaklaşa bir faaliyetle yerine getirildiği için, sonuçta, yukardan aşağıya doğru hiyerarşik bir örgütlenme ağı meydana gelir. Bu örgütlenme zinciri, aynı ilkeler tekrarlanarak, ihtiyaca göre, gerekirse tek tek elementlere kadar bu şekilde devam eder. Her seferinde, dışarıdan alınan madde-enerji-informasyon mevcut sistemin (alt sistemin) içindeki bilgiyle işlenerek bir çıktı haline dönüştürülürken, bu çıktı da bir başka alt sistemin girdisi-dışardan aldığı informasyon- olarak gerçekleşir. Bu şekilde, belirli bir fonksiyonu yerine getirebilmek için ne kadar alt sistem gerekiyorsa o kadar oluşturulur. İhtiyaç üzerine kurulan bu örgütlenme zinciri en alttaki elementlere kadar bu şekilde uzanır. Organizma bunun en güzel örneğidir..

Bu tabloyu şöyle ifade edelim: Her alt sistemi (s_i) olarak gösterirsek, $S=S_1+S_2+S_i..$. Ama buradan, bir sistemin kendi içindeki alt sistem gruplarının, yani parçaların basit bir şekilde toplamı olduğu sonucu çıkmaz! Buradaki **S**, yani sistem, kendi içinde, birbirinden bağımsız unsurlar olarak var olan parçaların (S_i) mekanik-matematiksel toplamı değildir. (+) ile ifade ettiğimiz aradaki o bağlantılardır ki, bunlar sistemi parçalarının basit matematiksel toplamı olmaktan çok daha fazla bir konuma taşırlar. **İşte zaten, "sinerji" kavramıyla birlikte ortaya çıkan bu gerçekliğedir ki biz **sistem** diyoruz. Bir sistemi meydana getiren unsurlar (A ve B) bir ve aynı "şeyi" gerçekleştirmek için, birbirlerine bağımlı olarak, birbirlerini tamamlayarak-birbirlerine göre izafi olarak var olurlar.**

Yukardaki tabloya ilave etmemiz gereken çok önemli bir nokta daha kaldı: Evet, her AB sisteminde, sisteme "dışardan" gelen madde-enerjinin-informasyonun işlenmesi A ve B'nin

kollektif çabalarının sonucu olur. Ama, bu süreci sistemin dışından izleyen birisi olayı böyle değerlendirmez! Çünkü, AB sisteminin içinde olup bitenler onu ilgilendirmez. Onun için önemli olan ortaya çıkan sonuçtur. O, bu sonuca bakarak, bunu, AB'nin dışardan gelen bir etkiye cevap verirken, sistem merkezindeki varlığıyla tek bir vücut olarak gerçekleşmesi olayı olarak değerlendirir. **Yani, bir AB sistemi, kendi içinde olup bitenlerin ötesinde, dışarıya karşı, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla tek bir vücut olarak temsil olunur-gerçekleşir. Evet, onun bu "varlığı", dışardan gelen etkinin-mesajın sistemin içinde işlenmesi sonucunda oluşmaktadır; ama, sistemin içindeki üretim süreci tamamlanıpta ürün-output oluştuğu an, bu, AB'nin bir dış etkiye karşı tek bir vücut olarak gerçekleştirdiği cevap olarak bilinir. Her durumda, bir AB sistemiyle, bizim "dış unsur" olarak ifade ettiğimiz çevre arasında böyle bir ilişkinin mevcut olacağını da dikkate alırsak, ortaya çıkan sonucu şöyle ifade edebiliriz: Her şey, kendi içinde bir A-B sistemi iken, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, başka bir A-B sisteminin içinde de (şekilde bu C-D olarak gösterilmiştir) var olur, gerçekleşir. Bir A-B sistemi için "dış unsur" olan, "çevre" olan şey (şekilde D), aynı anda, A-B'nin sistem merkezindeki varlığıyla (C) içinde yer aldığı başka bir C-D sisteminde C ya da D dir.**

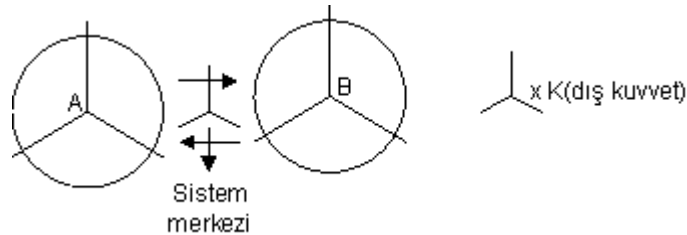
Herşeyin resmidir!...

Herşey bir A-B sistemi olup, kendi içinde sistem merkezinde bulunan bir sıfır noktasında temsil olunurken, aynı anda bir dış unsurla olan ilişkiye göre de gene aynı sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla C olarak bilinir...

Şimdi, daha ileri gitmeden önce, şu ana kadar yapılan açıklamaları şöyle toparlayalım: Bir sistemin temel birimleri, yapı taşları olan elementleri kendi aralarında örgütlenerken o sistemin içindeki çeşitli parçaları, kısımları meydana getiriyorlar. Bu parçalar, ya da kısımlar da, gene kendi aralarında birleşerek, daima iki temel parçayı oluşturuyorlar. Sistemi meydana getiren elementleri 1,2,3,4,5,6,7,8 rakamlarıyla tanımlarsak, önce, bunlar kendi aralarında birleşerek, örneğin, (1-2), A' yü, (3-4), B' yü, (5-6), C' yü, (7-8) de D' yü meydana getiriyorlarsa, A', B', C', D' den ibaret bu parçalar da, kendi aralarında birleşerek, örneğin A'B' A yı, C'D' de B yi olmak üzere, sistemin iki temel parçasını meydana getirirler. **Her bütün, son tahlilde, bir AB sistemi olarak ele alınabilir. Çünkü o, her durumda, kendi aralarında bağlaşım halinde olan A ve B gibi iki temel parçadan oluşmaktadır. Bunlar;**

1. Dış kuvvetin, etkinin sıfır olarak kabul edildiği durumlarda atalet halinde olan sistemde,²⁴ birbirlerine veya sistem merkezini temel alan koordinat sistemlerine göre, belirli bir konfigü-rasyon uzayında, uzay-zaman koordinatlarından bağımsız, sistem içi potansiyel izafi gerçeklikler olarak ortaya çıkarlar, var olurlar. Bir dış gözlemci için objektif olarak hiç bir anlama sahip olmayan bu sistem içi izafi potansiyel gerçekliğe bir sistemin iç dünyası-sistem sırrı diyoruz!

²⁴ Bunun izafi bir durum olduğunu unutmayalım. Çünkü, bütün sistemler, son tahlilde açık sistemlerdir. Yani dış kuvvetin-etkinin mutlak anlamda yok sayılabileceği-mutlak anlamda bir atalet halini temsil edebilecek kapal bir sistem sözkonusu olamaz..

2. A ve B'nin birbirlerine göre objektif gerçeklikler olarak var olmaları ancak bir dış unsurla etkileşme anında olur. Bunlar (yani A ve B), AB sisteminin dış dünyayla etkileşmesi halinde, bu etkinin kaynağını temel alan koordinat sistemine (KS) ve sistem içinde birbirlerini temel alan -ivmelenmiş- aktif hale gelmiş- (KS)'lerine göre, uzay-zaman içinde objektif gerçeklikler olarak ortaya çıkarlar.

Her durumda, bir AB sisteminin varoluş temellerine ilişkin bütün söylenenler, A ve B'nin her birinin kendi iç diyalogları için de geçerlidir. Yani, belirli bir sistem içinde A ya da B olarak gerçekleşen her parça, aynı anda kendi içinde de gene bir AB sistemidir. Bunu şöyle de ifade edebiliriz, her AB sistemi, sistem merkezinde temsil olunan bütünsel varlığıyla, dış diyalogda, bir başka AB sisteminin içinde, A yada B olarak gerçekleşir.

Bu evrensel oluşum zinciri, her seferinde sonlu, sınırlı halkalardan, sistemlerden oluşan sonsuz bir süreç olarak uzar gider. Hiç bir zaman, sonsuz-sonlu büyüklükte-küçüklükte kapalı bir sistem olarak tek bir evren mevcut değildir! Varolmak, ancak bir dış etkenle birlikte-açık bir sistem olarak-mümkündür. Sonsuz olan tek şey, her durumda sonlu sistemlerden oluşan sonsuz miktardaki süreçler-açık sistemlerdir.

HER SİSTEMİN NEDEN BİR MERKEZİ VARDIR

Nedenine girmeden, önce şu soruya cevap arayalım: Bir sistemin içinde, o "sistemin merkezini" temsil eden böyle bir "nokta"-instanz var mıdır gerçekten?

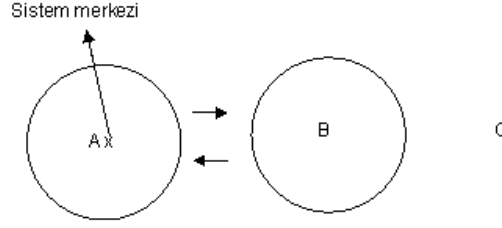
Cevap, "hayır yoktur" olacaktır! Evet, her sistem, sistem merkezindeki "sıfır noktasında" temsil edilir, ama, böyle bir "noktaya" bir "varlık" izafe etmek, sıfıra uzay-zaman içinde maddi bir varlık izafe etmek demektir ki, bu da saçmadır! Sıfır "yokluğu" temsil eder. Bu nedenle, olmayan bir şeyin uzayda bir "noktayla" temsili de mümkün değildir! Ama gene de biz deriz ki, "her sistem, sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur"! Böyle deriz, çünkü ona- sıfır noktasına- izafe ettiğimiz bu "varlık", aynı zamanda, bütün sistemlerin-varlıkların mutlak gerçeklikler olarak varolmadıklarını, şeylerin, kendi varlığında yok olan izafi gerçeklikler olduğunu da ifade eder!

Bu o kadar önemli bir sonuçtur ki, bunu kavramadan, yani sıfırın bu sanal-potansiyel gerçekliğini-fonksiyonunu kavramadan başka hiç bir şeyi kavramak da mümkün değildir!

Biraz açalım:

Güneş sistemi gibi astronomik bir sistem sözkonusu olunca, "sistem merkezi"nin ne anlama geldiğini fizik kitaplarından biliyoruz. "Kütle merkezi" deniyor buna. Ne demektir bu şimdi? Dünyanın merkezinde böyle bir "merkezi" ("kütle çekim merkezini") temsil eden bir sıfır noktası mı vardır? Tabii ki hayır! Ama gene de biz belirli bir "kütle çekim merkezinden" bahsederiz. Çünkü, elinizden bıraktığınız kalem yerin merkezine doğru düşmektedir! Ama bu, "yerin merkezinde", herşeyi kendisine doğru çeken "sıfır noktası" adlı bir sihirbazın bulunduğu anlamına gelmez!

Sistem merkezi kavramı, her durumda, söz konusu sistemin niteliğine göre, buna uygun bir şekilde yeniden tanımlanmalıdır. Örneğin, bir sistem olarak organizmanın sistem merkeziyle, toplumun sistem merkezinin ne anlama geldiği, her özgül durumda, madde-enerjinin o anki yoğunlaşma biçimine ait bilgiyle ve dille tanımlanmalıdır. Ama gene de, bu konuda, bütün sistemler için geçerli olabilecek bazı açıklamalar yapmak mümkündür. Şöyle ki:

Varolmak, “dışardan”-“çevreden”- gelen etkilere karşı reaksiyon gösterebilmektir; bu yüzden de daima, bir dış unsurla etkileşme süreci içinde-esnasında-bir anlama sahip olur demiştik. Bu nedenle, yukardaki şekilde, AB sisteminin içindeki unsurlar olarak A ve B açısından, sistem merkezini temsil eden x noktasının hiçbir maddi varlığı sözkonusu olamaz. AB'nin sistem merkezini temsil eden x noktası, ancak bir dış unsurla (C) etkileşme esnasında maddi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar. Biraz daha açalım:

A-B sistemine dışardan bir etki-informasyon geldiği zaman ne oluyordu; bu etki-informasyon önce sistemin içindeki bilgiyle değerlendirilerek (bu bilgi A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgidir) bir cevap-reaksiyon modeli-oluşturuluyor, sonra da hazırlanan bu reaksiyon modeli gerçekleştiriliyordu. Burada olay çok açıktır! Bu durumda, A ve B açısından sistemin içinde yapılması gereken iki esas görev-iki fonksiyon- vardır. Bunlardan birincisi gelen etkiye karşı verilecek cevabın hazırlanması, ikincisi de bunun gerçekleştirilmesidir. **Bunun dışında yapılan başka bir iş -varoluş fonksiyonu- yoktur sistemin içinde. Bu görev bölüşümü ortamında A ve B açısından varolmak da bu iki fonksiyondan birini gerçekleştirmektir. Sürece A ve B açısından bakınca, sistemin içinde “sistem merkezi” diye üçüncü bir işlevsel “noktaya” yer yoktur!**

Ama aynı anda, A-B sisteminin dışında bulunan bir C unsuru açısından durum farklıdır. Bu durumda C, ya A-B' yi etkileyendir, ya da A-B tarafından etkilenen. A-B' nin varolabilmesi, A ve B nin yukarıda ifade edilen fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için, bir dış C unsuru tarafından sistemin etkilenmesi gerekir. Ama A-B' nin, bir sistem-bir bütün- olarak varolabilmesi için, onun aynı zamanda, dışardan gelen etkiye karşı hazırladığı reaksiyonla dış unsur olarak C 'yi etkileyebilmesi de gerekir. Ancak bu durumdadır ki, A-B den gelen etki, dış unsur olarak C için, A-B nin sistem merkezinde temsil olunan varlığına ilişkin bir mesaj özelliğine sahip olur. **C için bu mesajın nasıl hazırlandığı önemli değildir. A, mesajın nasıl olacağını hazırlamışta, B de bunu gerçekleştirmiş, bu değildir onun için önemli olan. C için önemli olan, bu mesajın-etkinin- A ve B tarafından birlikte, A-B adına hazırlanmış olmasıdır.**²⁵

İşte tam bu anda, C açısından, A-B den gelen etkinin-mesajın- A-B içindeki temsil edildiği izafi “noktaya” A-B sisteminin sistem merkezi diyoruz. Bu andan itibaren artık C ile A-B'nin temsil edildiği x noktası arasında yeni bir sistem ilişkisi oluşmuştur ve yukarıda söylenenlerin hepsi bu yeni sistem için de geçerlidir...

SİSTEM MERKEZİ, SİSTEMİN İÇİNDEKİ DOMİNANT UNSUR TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR..

Sistem gerçekliğinin kendi içinde örgütlü bir bütün olduğunu söylemiştik. Bu arada, “örgütlü olmaktan” ve “görev bölüşümünden” ne anlaşılması gerektiğinin de altını çizmiş bulunuyoruz. Şimdi, bu görev bölüşümü olayını biraz daha yakından ele alacağız.

Her sistem, her örgüt, “dışardan” gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek (processing) bir ürün-output-çıktı oluşturmuyor mu; bir sistemin, ya da örgütün bütün fonksiyonlarının özü, sistemin içinde yapılan bütün işlerin esası bu değil

²⁵ C açısından A ve B'nin fonksiyonları A+B olarak bütünleşerek-süperpozisyon yaparak- tek bir mesaj-etken haline gelir.

mi? Elbette! Görev bölüşümü dediğimiz olay da, bu süreç esnasında, ürünü-çıktıyı-gerçekleştirebilmek için yapılıyor zaten. Önce, nasıl bir reaksiyon oluşturulacağı belirleniyor- bu konuda bir karar veriliyor, buna ilişkin bir model, bir plan oluşturuluyor, sonra da, motor sistem aracılığıyla bu planı- modeli hayata geçirmek için çaba sarfediliyor. Bütün o varoluş çabalarının-üretim olayının da-esası bu. Her sistemin-örgütün içinde var olan ve bizim görev bölüşümü dediğimiz, yapılan işe, fonksiyona göre, biribirini tamamlayarak var olma olayının esası bu.

Şimdi soru şu; sistemin içinde, “sen şu işi”, “sen de bunu yap” diye görev dağıtan bir instanz- “merkez” (bu anlamda bir orkestra şefi) olmadığına göre, nasıl gerçekleşiyor bu görev bölüşümü? Kimin hangi görevi yapacağı nasıl belirleniyor?..

Cevap çok basit, ama basit olduğu kadar da çarpıcı!! Çünkü, görev bölüşümünü belirleyen, bilgi işleme-varoluş mekanizmasının kendisidir! Bu ise, nedeni niçini olmayan bir süreçtir! Evrensel oluşumun-varoluşun doğal mekanizmasıdır. Biraz açalım:

İnformasyonu alıyormusun? Evet! Niye alıyorsun olur mu! Etkileşme olayı bu! Karşı taraf dışardan geliyor, seni etkiliyor! Sen de, kendi varlığını korumak-onu yeniden üretebilmek için bu etkiyi değerlendirerek ona karşı bir reaksiyon oluşturmak zorunda kalıyorsun. Yani, “hayır bütün bunlar beni ilgilendirmez” diyerek dış dünyayla arana mutlak bir sınır çizemezsin! Her türlü etkiye kapalı bir şekilde, bütün diğer varlıklardan “bağımsız” olarak mutlak anlamda varolan “kendinde şey” varlıklara yer yoktur bu evrende!

Peki, nasıl yapacaksın bu işi, nasıl koruyacaksın içinde kendi varlığını da ürettiğin o denge durumunu? Bunun için neye ihtiyaç var? Bilgiye değil mi! Önce, dışardan gelen informasyonun-etkinin- ne olup olmadığını anlayarak onu değerlendirmek için, sonra da, ona karşı bir eylem-reaksiyon-davranış biçimi geliştirebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır. İşte, bir sistemin içinde, sistemin içindeki bilgiyi kullanarak dışardan gelen informasyonu değerlendirme işinde uzmanlaşan bir unsurun-instanzın- ortaya çıkmasına neden olan süreç budur. Sistemin içindeki ilişkilerle²⁶ kayıt altında tutulan bilgi aslında sistemin bütününe ait olduğu halde, görevi gereği-yani varoluş fonksiyonu olarak- merkezde temsil edilen bütüne ait bu bilgiyi kullanarak sistem adına dışardan gelen informasyonları değerlendirmek durumunda olan instanz- unsur, sistemin bütününe ait bilgiyi sürekli tasarruf eder konumda olduğu için, onunla- bilgisiyle- adeta özdeşleşir; sahip olduğu fonksiyon onu adeta “bir bilen” konumuna sokar; bu da ona sistemin içindeki bütün etkinliklerde sanki belirleyici durumda olan oymuş gibi bir görüntü kazandırır. İşte, “dominant”²⁷ olmanın, “sistem merkezinin sistemin içindeki dominant unsur tarafından temsil ediliyor olmasının” anlamı budur. Bütün mesele, ilişkilerle kayıt altında tutulan bilginin kolektif karakteriyle (yani bütüne ait olmasıyla), görevi-varoluş fonksiyonu- gereği, bu bilgiye adeta tek başına tasarruf etmek durumunda olan “değerlendirici” unsurun kendine özgü bireysel varlığı arasındaki çelişkide yatıyor. Ve öyle oluyor ki, kolektif bir ürün olan bilgiye, görevi gereği bireysel olarak tasarruf etme konumu, sistemin içindeki bu “değerlendirici”-“planlayıcı” kutbu, tasarrufu altındaki bilgiden dolayı sanki sistem merkezini de temsil eder konumuna sokuyor; ve bu da onu ilişkilerde “dominant” durumuna getiriyor.

Getiriyor, çünkü ilişkinin karşı tarafında yer alan “motor sistem” unsurlarının fonksiyonu, sistem adına hazırlanmış olan reaksiyon modelinin uygulanmasından-hayata geçirilmesinden ibarettir. Bunun da gene ayrıca bir nedeni yoktur! Dışardan gelen etkinin bozduğu dengeyi yeniden kurarak varlığını devam ettirebilmek için gerekli reaksiyonu-davranış biçimlerini göstermek zorundasın!. Bu da senin

²⁶ Toplum sözkonusu olunca bu ilişkiler üretim ilişkileridir...

²⁷ Dominant, baskın-belirleyici demektir.

varoluşunun bir sonucu-gereği. Bu işi yaparken de, sisteme özgü reaksiyonu gerçekleştiren unsur-motor güç- olarak gerçekleşiyorsun. Olay bu kadar basittir.

Görüldüğü gibi, görev bölüşümünün altında yatan neden, bilgiyi işleme mekanizmasının kendisi oluyor. Bütün sistemler, bu mekanizma işlerken, işlediği için varolduğundan, tek bir hücrenin de, çok hücreli bir organizmanın da, bir toplumun da varoluş mekanizması aynıdır. **Bütün sistemleri hareket ettiren ve sistemin içinde izafi bir varoluş diyalektiğine yol açan “çelişkinin” kaynağı da budur: Sisteme-bütüne-ait bilgiye sistemin içindeki bir unsurun, görevi gereği de olsa, bireysel olarak tasarruf etme durumu, onu, sistem merkezini temsil eder konumuna sokarken, bu durum, sistemin içindeki çelişkinin ve bu çelişkiden kaynaklanan izafi varoluş halinin de (hatta, gelişmenin-ilerlemenin, bir durumdan bir başka duruma geçişin de) kaynağı olur.**

Bir örnek olarak organizmayı düşünelim: Organizma bir sistemdir (bir A-B sistemi). Bir yanda beyin (A), diğer yanda da motor sistem unsurları olarak diğer organlar (B) vardır.

Bu neden böyledir peki? Beyinle diğer organlar arasında ne fark var ki, beyin de bir organ değil midir son tahlilde? Elbette öyledir; ama biz gene de, organizmayı, beyin ve diğer organlar arasındaki ilişkiden-çelişkiden oluşan bir bütün olarak ele alırız. Çünkü beyin, sisteme-organizmaya ait olan bilgilerin kayıt altında tutulduğu yerdir-organdır. O, dışardan-çevreden gelen mesajları organizmaya ait olan bu bilgileri kullanarak değerlendirmekte ve buna bağlı olarak da organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmaktadır. Diğer organların gerçekleştirdikleri faaliyetler hep beyin tarafından hazırlanan bu nöronal reaksiyon modelinden onların kendi paylarına düşen kısmın hayata geçirilmesinden ibarettir. Yani, bütün diğer organların ne yapacaklarını sisteme ait bilgiyi kullanarak beyin belirliyor; diğer organlar sadece beynin hazırladığı davranış biçimlerini hayata geçiriyorlar. **İşte beyinin, bilgiye tasarruf etme konumuna bağlı olarak gerçekleşen bu belirleyici fonksiyonudur ki, ona, diğer organlarla olan ilişkilerde “dominant” bir özellik-bir ayrıcalık- kazandıran da budur. Öyle olur ki, onu, organizmanın merkezi varoluş instansı olarak, benliğimizi temsil eden unsur olarak görürüz. Aslında, elimiz, ayağımız, midemiz ne ise beynimiz de bunlar gibi bir organdır tabi. Bütün organların hepsi, aynı orkestranın aynı müziği çalan enstrümanlarıdır pratikte. Ama, bal tutan parmağını yalar hesabı, bilgiye tasarruf etme durumu beyini (bize göre) “ayrıcalıklı” konuma sokuyor! Beyindeki sinapslarda kayıt altında tutulan bilgiler bütün bir sisteme-organizmaya- ait oldukları halde, görevi gereği bu bilgilere tasarruf ederek dışardan gelen mesajları değerlendirmekle, bunlara karşı organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmakla meşgul olan beyin, bu fonksiyonundan dolayı bütün bir organizmayı-sistem merkezini- temsil eden “dominant” unsur olarak ortaya çıkıyor. “Dominant” diyoruz, çünkü, bütün diğer organların yaptığı, beyinde hazırlanan nöronal reaksiyon modellerini hayata geçirmekten ibarettir. Yani, neyin yapılacağını belirleyen oluyor o. Diyeceksiniz ki, “diğer organlar olmadan beyin de olamaz, bu nedenle, dominantlık neresinde bunun”!.. Bu da doğrudur! Aslında, sınıflı toplum insanları olarak bizim anladığımız gibi bir “dominantlık” değildir bu! Bütün mesele, bilgiye tasarruf olayında yatıyor. Bu tasarrufu, “sahip olmak”, “egemen olmak” şeklinde anlayan biziz, biz sınıflı toplum insanlarıyız. Yoksa gerçekte, bu anlamda bir üstünlük hiyerarşisi yoktur arada, doğal bir görev bölüşümüdür varolan.**

İşin bir de, “mevcut durumu”-denge halini korumaktan-muhafaza etmekten kaynaklanan yanı var tabi. Evet, denge, son tahlilde, A ve B tarafından birlikte oluşturuluyor. Bu yüzden de, mevcut durumun muhafazasından son tahlilde her ikisi de sorumludur bunların. Ama, dışardan gelen mesajla-etkiyle birlikte dengenin bozulması sözkonusu olduğu zaman, sistem bir yandan mevcut halini-dengeyi-korumaya çalışırken, diğer yandan da, zorunlu olarak, bir durumdan bir başka duruma geçmeye çalışır. Öyle ki, birbiriyle çelişen bu iki süreç, sistemin içinde, mevcut durumu-denge halini temsil eden A ile, bir başka duruma geçişe önyak olan B

arasında bir çelişkinin ortaya çıkmasına neden olur. Ama dikkat edilirse, bu çelişki, motor sistem unsuru olarak B'nin, kendi görevini yaparak sistem adına belirli bir reaksiyon modelini hayata geçirmesinden kaynaklanmıyor; dışardan gelen hammadde mevcut durumun içinde, B'nin ana rahminde şekillendiği için, B, kendisinden dolayı değil, ana rahminde taşıdığı ürüne-yeniye ilişkin bu potansiyelden dolayı yeni bir duruma geçişin temsilcisi konumuna giriyor. A ile B arasındaki çelişkinin kaynağı işte tam bu noktada ortaya çıkıyor.

Başka bir örnek olarak da **toplumu** ele alalım! Toplumu bir sistem yapan nedir? O toplumun neyi nasıl ürettiği değil midir? Elbette!.. Peki, bir toplumda, üretim sürecine ve toplumsal yaşama ait bilgiler-yani toplumun bilgi temeli- nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır; insanlar arasında kurulan ilişkiler-üretim ilişkileri- değil midir bu bilgilerin kayıt altında tutulduğu yer?. İşte bütün mesele burada yatıyor! **Hangi toplum biçimi olursa olsun, o topluma ait temel yaşam bilgileri üretim ilişkileri tarafından temsil edilir. Bu nedenle, toplumsal üretim sürecinde bu ilişkileri-bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden, bu bilgileri kullanarak üretim sürecini planlayan, neyin nasıl üretileceğini belirleyen unsur-istanz- daima o toplumda toplumsal sistem merkezini de temsil ediyor olarak görünür. İşte, sisteme-bütün topluma-ait bilgilere toplumun içinde bir kesimin bu şekilde tasarruf etme-sahip çıkma- fonksiyonudur ki, bütün toplum biçimlerinde, toplumsal planda temel çelişkinin kaynağını oluşturan da budur. Toplumsal-tarihsel evrim sürecinin diyalektiğini harekete geçiren çelişki bu çelişkidir.**

İlkel komünal toplumu ele alalım. Sistemi birarada tutan bilgi temeli nedir burada, “kan anayasasındaki” bilgiler değil midir bunlar; peki nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır bu bilgiler, komünal ilişkiler değil midir bu bilgilerin temsil edildiği yer. Gelelim komün üyeleriyle komün şefi arasındaki ilişkiye: Komün şefi bütün komün üyelerince seçiliyor, onlarla eşit haklara sahip biri o da. İlişki, aynen beyinle organlar arasındaki ilişki gibi. Yani şefin hiçbir üstünlüğü yok diğer insanlardan. Ama ne oluyor, komün üyelerinin kendi aralarından seçtikleri bu istanz, bu göreve geldikten sonra, görevi gereği, komüne ait bilgi temeli olan kan anayasasını temsil eden unsur haline geliyor. **Dışardan-çevreden gelen informasyonların-etkilerin değerlendirildiği bilgilere tasarruf etme, bu bilgileri toplum adına temsil etme-kullanma durumu da onu-komün şefini-zamanla dominant unsur haline getiriyor.**

İçinde yaşadığımız kapitalist toplumu ele alalım: Burjuvaziyle işçi sınıfı-çalışanlar- arasındaki ilişkiden oluşmuyor mu bu sistem de? Peki nedir bu ilişkinin adı, kapitalist üretim ilişkisi değil midir? Kapitalizme ait bilgiler de bu ilişkilerle temsil edilmiyor mu?..Kim temsil ediyor peki bu ilişkileri?..Burjuvazi değil mi?..Kapitalist üretim ilişkisi sermayeyle maddi bir gerçeklik haline gelmiyor mu; burjuvazi de, sermayeye-üretim araçlarına sahip olduğu için sistemin egemen-dominant unsuru değil mi?. Burjuvazinin, mevcut durumu-sistemi-koruma-onu muhafaza etme görevi de buradan kaynaklanmıyor mu?..**Peki ya işçi sınıfının ilericiliği-devrimciliği, bu nereden kaynaklanıyor? İşçi sınıfı, sistemin motor gücü olarak, kendisinden dolayı-kendi işini yaptığı için değil, sistem adına hazırlanan üretim planlarını hayata geçirirken-ürüne şekil verirken, tıpkı bir annenin ana rahmindeki çocuğunu geliştirmesi-onu büyütmesi gibi, varolan sistemin içinde gelişen yeninin taşıyıcısı olduğu için devrimcidir. Bütün kavga, ortaya çıkan ürünün nasıl paylaşılacağından kaynaklanıyor! Ürünü, o ünlü deyişteki “minareye” benzetirsek, minare, artık içine sığamadığı mevcut kılıfının içinde mi tutulacaktır, yoksa, yeni duruma uygun yeni bir kılıf-ilşkiler mi oluşturulacaktır? İşte, mevcut durumu temsil eden burjuvaziyle, işçi sınıfı arasındaki çelişkinin kaynağı budur.**

Bir sistemin içindeki görev bölüşümü, bu görev bölüşümünde “dominant unsur” veya “motor sistem” olarak gerçekleşme olayı, “sistem merkezinin temsili” olayı, sadece, dışardan gelen madde-enerji-informasyon işlenirken bir anlama sahip olur. Sistem belirli bir kuantum seviyesinde (varoluş-yaşam seviyesinde) atalet halindeyken bunların hiçbir anlamı yoktur! Bu

durumda, her iki tarafın da “bir” olduğu “Hakça bir düzende”, birlik içinde yok olunarak yaşanılmaktadır!..

Bu konuya daha sonra tekrar döneceğiz. Çünkü bu, “sistem merkezini temsil etme” olayı, evrensel olarak bütün sistemlerde, çelişkinin, iç dinamiğin, dolayısıyla da gelişmenin, evrimin başlıca nedenidir.

BİR SİSTEMİN İŞLEVİ

Bütün sistemlerin bir işlevi-fonksiyonu- vardır. Çünkü işlev, var oluşun gerçekleşme biçimine bağlı olarak ortaya çıkar. Her sistem, başka bir sistemle etkileşmesi esnasında, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla bu etkileşimde oynadığı rolle (işlev) birlikte gerçekleşir. Daha başka bir deyişle işlev, bir AB sisteminde, A ve B'nin “dışardan gelen” madde-enerjinin-informasyonun (etkinin) sistemin içindeki bilgiyle (bu bilgi A ve B arasındaki ilişkiyle kayıt altında tutulmaktadır) işlenilmesi sürecindeki rolleridir; yani, sistem elemanlarının informasyonun değerlendirilerek işlenilmesi sürecinde yaptıkları iştir.

Peki, işlevsiz bir varlık olamaz mı? Eğer “varlık” derken objektif gerçeklik olarak var olmayı anlıyorsak, olamaz! Çünkü var olmak, çevrenin etkilerine karşılık verebilmektir. Bunun adına da zaten işlev deniyor. Yani bir işlevi yerine getirirken var olunuyor.

Peki, belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir elektronu düşünelim, onun işlevi nedir; ya da, var mıdır onun da bir işlevi?

Bu durumdaki bir elektron, “kendinde şey” olarak “objektif-mutlak bir gerçeklik” olmadığı için (bu haliyle o, gözlemciler açısından “potansiyel bir gerçeklik” olduğu için) onun, yukarıda tanımladığımız anlamda belirli bir işleve sahip olduğunu da söyleyemeyiz. Onun hakkında söyleyebileceğimiz tek şey şudur: Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir elektron, bu durumda, potansiyel bir “konfigürasyon uzayında”-zamana bağlı olmadan- atalet hareketini yapmaktadır. Bunu yaparken de tabii, içinde bulunduğu sistemin atalet hareketine-denge haline-katkıda bulunmaktadır, o kadar!. **O ancak, eğer bu arada dışardan sistem üzerine bir etki gerçekleşirse, bu durumda, bu etkiye karşı bir reaksiyonun gerçekleştirilmesi süresince, dalga fonksiyonunun karesiyle orantılı olarak muhtemel var oluş biçimlerine-özdeğerlere- ve işlevlere sahip olarak izafi objektif bir gerçeklik şeklinde ortaya çıkabilir. Söyleyebileceğimiz tek şey budur.**

Bir sistemin merkezi varoluş instanzıyla bir başka sistem içinde sahip olduğu işlevinin nasıl ortaya çıktığını, iç yapının (A ve B ile bunlar arasındaki ilişkinin) buradaki belirleyici rolünün ne olduğunu gördük. **Merkezi varoluşun varoluş biçimi olarak ortaya çıkan işlev, bir yerde, A ve B'nin işlevlerinin toplamı-süperpozisyonu-oluyor. Peki, tersinden düşünersek, bu merkezi işlevin de iç yapı üzerinde bir etkisi yok mudur?**

Çevre koşullarındaki değişim karşısında bir hücrenin (aynı zamanda çok hücreli bir organizmanın da, hatta bir toplumun da) bu değişime uyum sağlayabilmek için neler yaptığını daha önce bütün ayrıntılarıyla inceledik. Bir organizmanın işlevini değiştirme zorunluluğu, her ne kadar onda hemen yapısal değişikliklere yol açmıyorsa da (çünkü bunun için varoluşun esasına ilişkin bilgi-kültür temelini-DNA-değişmesi gerekir), aynı yapıyla farklı işlevleri üretebilmenin de bir sınırı vardır. Tek bir hücrede, özellikle bağışıklık sistemi hücrelerinde, yönetici protein sisteminin (regulatory protein) DNA yapısı üzerinde oynayarak neler yapabileceğine şahit olduk. Ve bu sürecin, uzun vadeli olarak yapısal değişikliklerin oluşmasında da rol oynadığını tesbit ettik. Ama yapısal değişiklik için tek başına bütün bunlar yeterli değildir. **Gelişmiş sistemler, yapısal değişiklikleri gerçekleştirebilecek mekanizmalara da sahip olurlar. Ama her durumda, bu mekanizmayı harekete geçiren etken aynıdır: Yaşamak, varlığını devam ettirebilmek için çevreye uyum sağlamak**

zorunluluğu. Çevre koşullarındaki değişimler, yeni duruma uygun yeni bir işleve sahip olmayı zorunlu hale getirdiği zaman, bu yeni bir yapıyı da beraberinde getirir.

Bu denklemin en güzel örneğini Türkiye Toplumunun içinde bulunduğu değişim sürecinde görüyoruz!

Yeni dünya düzenine, global koşullara uyum sağlayabilme zorunluluğu (farklı bir işleve sahip olma zorunluluğu) bazı yapısal değişiklikleri kaçınılmaz hale getirince, bunlar, “A-B’ne uyum reformları” olarak birer birer gerçekleşmeye başladılar! Dışardan esen rüzgârı da (dış dinamiği) arkasına alan Anadolu burjuvazisi, bu yapısal değişiklikleri gerçekleştiren devrimci burjuvazi haline geldi! **Hayat, Türkiye’nin ve Anadolu burjuvazisinin önüne problemi öyle koyuyordu ki, hiç başka çaresi yoktu! Ya yapısal değişikliklerle birlikte kendini de değiştirerek çağa uyum sağlayacaktı sistem, ya da yok olacaktı! Önünde, Osmanlı İmparatorluğu gibi bir örnek de bulununca harikalar yaratmaya başladı burjuvazi! “Muhafazakarım” diye bağırırken devrimci yaptı hayat onu!** Değişen dünya koşullarına uyum sağlayamadığı, yeni bir işleve sahip olamadığı için yok olmamıştı Osmanlı! Fetihçiliğe dayanan eski işlevini devam ettirmesi artık mümkün değildi. Bu işlevini değiştirmesi gerekiyordu. Ama fetihçilik onun var oluş biçimiyle ilgili yapısal bir sorun da olduğundan, yeni bir işleve sahip olabilmek için, eski yapının da bütünüyle değişmesi gerekiyordu. Osmanlı bunu başaramamıştı. Bu yüzden de eski yapı, onu bir arada tutmak isteyenlerle birlikte parçalanıp gitmişti!... (Bu satırlar Mart 2011 de yazılmış. O sıralar Türkiye hala AK Parti’nin öncülüğünde gerçekleşen devrimin “birinci aşamasını” yaşıyordu. Daha sonra olup bitenleri hep birlikte yaşadık, yaşıyoruz!... <http://www.aktolga.de/a64.pdf>)

KAPALI SİSTEM-AÇIK SİSTEM

“Her şey kendi içinde bir AB sistemiyken, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla bir başka AB sisteminin içinde, onun bir unsuru olarak da gerçekleşir, var olur”..

Sistem Teorisi’nin, ya da Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi’nin bu tanımı o kadar mükemmel ki, ne ararsan içinde var! Önce, “her şey kendi içinde bir AB sistemidir” denilerek, “kapalı” gibi görünen o kutunun içi tarif ediliyor; sonra hemen bunun ardından da, “onun, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla bir başka AB sisteminin içinde, onun bir unsuru olarak da gerçekleştiği-varolduğu” ifade edilerek, bu kutunun dışı karşı varlığı da tanımlanmış oluyor; onun evrensel varoluş zinciri içindeki yerine açıklık getiriliyor. Yani, bir şeyin var oluşunun sadece onun iç yapısına bağlı olmadığını altı çiziliyor ve deniyor ki, **var olabilmek için aynı zamanda, bir “dış” unsurla da ilişki içinde olmak gerekir. Çünkü, bir şeyin, kendi içindeki sistem merkezinde temsil olunan varlığı, ancak onun kendi dışındaki başka bir şeyle ilişkisi içinde gerçekleşebilir. Bir şey, kendi dışında bulunan başka bir şeyle ilişki halinde olmadan objektif bir gerçeklik olarak var olamaz, gerçekleşemez demektir bu. Bu durumdaki bir sistemi, yani kapalı bir sistemi, bir dış gözlemci için potansiyel bir gerçeklik olarak tanımlamıştık.**

Gerçek sistemler daima açık sistemlerdir. Bir sistemin merkezi varoluş fonksiyonunu ifade eden çıktısı-outputu-ancak başka bir sistemin girdisi olarak gerçekleştiği an sistem objektif bir gerçeklik olarak ortaya çıkar.

Müthiş bir şey değil mi! Bir denge durumu olarak, kapalı bir sistem şeklinde var olma hali, bir sisteme sadece izafi-potansiyel bir gerçeklik olarak varolabilme özelliğini veriyor. Gene izafi bir şekilde, ancak objektif bir gerçeklik olarak varolabilmek için ise, bu yapının mutlaka “dışarıyla” bağlantı içinde olması gerekiyor. Çünkü ancak bu durumdadır ki, yani ancak “dışardan” gelen madde-enerjiyi-informasyonu işleyerek, yani bir bilgi işlemi mekanizması olarak faaliyette bulunarak, bu faaliyet sürerken ve sürdüğü müddetçe objektif bir gerçeklik olarak var olunabiliyor.

O halde, bütün gerçek sistemler, çevreyle madde-enerji-informasyon alışverişinde buldukları için açık sistemlerdir. Hiç bir zaman, mutlak anlamda kapalı bir sistem mevcut olamaz. Yani, çevreyle etkileşme halinde bulunmadan, “kendinde şey” olarak var olan gerçek bir sistem-“objektif mutlak bir gerçeklik”- söz konusu olamaz. **Kapalı bir sistem, ya da, potansiyel bir gerçeklik olarak var olmak hali, açık bir sistemin atalet haline özgü izafi bir oluşumdur. Bunu, bu hali, objektif bir gerçeklik olarak tanımlamak mümkün değildir. Objektif gerçeklik olarak var olmak, dışardan gelen etkiyle birlikte atalet hali bozulan bir sistemin, etkileşme esnasında, belirli bir işlevi-değişimi gerçekleştirirken sahip olduğu izafi varoluş halidir. Varolmak süreci bir merdiveni çıkmaya benziyor. Herşey her an, bu merdivenin belirli bir basamağını temsil eden bir denge durumundan-atalet hali- bir üst basamağa doğru çıkmaya çalışırken, yol boyunca izafi objektif bir gerçeklik olarak varoluyor.**

Öte yandan, her yeni basamağın, daima, eskinin içinde, eskiden yeniyeye çıkma-geçme süreci içinde oluştuğu da dikkate alınır, atalet halinin potansiyel gerçekliğiyle, iki durum arasında gerçekleşen izafi objektif varoluş hali arasındaki diyalektik ilişki de daha iyi anlaşılır. Ne mutlak anlamda bir kapalı sistem-atalet hali (potansiyel gerçeklik) vardır, ne de varlığı kendinden olan objektif mutlak gerçeklikler olarak varlıklar.

Aynen bir bisikleti sürmeye benziyor hayat! Sürekli, bir merdiveni inip çıkarak, bir durumdan bir başka duruma geçersiniz yaşarken! Ama bu arada, hiç durmadan hareket etmek zorunda olduğunuz için de (çünkü durmak düşmek demektir²⁸) sanırsınız ki yaşam bir sürekliliktir!

Hiçbir zaman mutlak anlamda kapalı bir sistemin varolamayacağını en güzel açıklamasını kuantum fiziğinde Heisenberg İlkesinde buluruz. Heisenberg İlkesi bu anlamda modern Bilgi Teorisi'nin de çıkış noktasıdır. “Bilmek ölçmekle gerçekleşir, ölçmek ise etkileşmektir, en azından bir fotonla ölçme nesnesini etkileyerek ondan bu etkiye karşılık bir cevap-mesaj alabilmektir. Ama bunu yapınca da-yaparken de- onu değiştiriyorsunuz. Bu nedenle, ölçme işlemi sonucunda elde edilen bilgiler, ölçme işleminden önce varolan mutlak gerçekliğe-kapalı sisteme-ait bilgiler değildir. Bunlar, ölçme-etkileşme işlemi esnasında yaratılan ürüne-objektif gerçekliğe ait izafi bilgilerdir”.

DOĞAL SİSTEMLER-MEKANİK SİSTEMLER

Kendisini meydana getiren unsurların “gönüllü birliğine” dayanan sistemlere doğal sistemler (doğal bir denge içinde oluşan sistemler) diyoruz. Hangi türden olurlarsa olsunlar (ister bir atom, ister Güneş Sistemi gibi astronomik bir sistem, yada biyolojik sistemler, hatta toplumsal sistemler bile), bütün doğal sistemler bu kurala uyarlar. **Bütün bu sistemlerde sistemi birarada tutan “bağlayıcı kuvvetler” potansiyel kuvvetlerdir, yani, “kuvvet**

²⁸ Bu konuyu 3. Çalışmada daha ayrıntılı olarak ele aldık.

olmayan kuvvetlerdir”!²⁹ Bu nedenle, doğal bir sistemi, kendi içinde her türlü kuvvetten arınmış bir denge durumu olarak da tanımlayabiliriz. Ama bu ifade, aynı zamanda atalet halinin doğal gerçekliğini de dile getirdiği için, bunu, bütün doğal sistemlerde sistemi meydana getiren unsurlar ortaklaşa yarattıkları bir zeminde özgürce atalet hareketlerini yaparak var olurlar diyerekte ifade edebiliriz. Öyle ki, bu zemin, dış dünyayla kurulan ilişkilere bağlı olarak, bir etkileşme zeminine-ortamına da dönüşür. **Bu sebepten, bir sistem, zıtların birliği (atalet halinin potansiyel gerçekliği) olduğu kadar, onların objektif varoluş zeminidir de (etkileşme-mücadele).**

Sistemi meydana getiren unsurların gerçek bir kuvvetle birbirlerine bağlı oldukları sistemlere ise mekanik-yapay-sistemler diyoruz. Bunun en güzel örneği, elimizde tuttuğumuz bir ipe bağlı olarak dönmekte olan taş örneğidir. Fizikte “düzgün dairesel hareket” olarak da ifade edilen bu türden bütün sistemler aynı kurala uyarlar. Bu durumda, sistemin içinde daima merkezi bir kuvvet vardır. Buna “merkezçekim kuvveti” de denilir. Bir de, taş gibi, bu kuvvet tarafından özgürlüğü elinden alınan, ataleti engellenen bir “köle”!. Köle (taş), hep kaçmak, özgürce kendi hareketini yapmak isterken, köle sahibi de ayaklarından zincirle bağlayarak onu sistemin içinde tutmaya çalışır. Olay budur! (Burada “Merkezkaç kuvveti” denilen “kuvvet olmayan kuvvet”, taşın, bulunduğu konumu muhafaza ederek atalet hareketini yapma çabasıdır; ya da, zavallı kölenin içindeki özgürlük duygusudur, kaçma isteğidir!..)

Bu türden mekanik sistemleri ayakta tutabilmek için dışardan sisteme sürekli bir enerji akışına ihtiyaç vardır. Sistemin görünürdeki dengesi ve varlığı buna bağlıdır.

İnsanların yaptığı bütün makinelerin hepsi (“Yapay Zeka”lı robotlar da buna dahildir) son tahlilde mekanik sistemlerdir. İnsanın motor sisteminin uzantılarıdır bunlar. İnsanın sahip olduğu bilgiyle hazırlanan üretim modellerinin motor sistem aracılığıyla hayata geçirilmesi sürecinde geliştirilen tekniğin sonuçlarıdır..

DAĞINIK SİSTEMLER

Belirli bir bilgi temeli üzerinde hareket eden-belirli bir bilgiyi kullanarak ortak bir amaca yönelik olarak hareket eden- çok sayıda otonom agentten oluşan sistemlere “multiagent-dağınık sistemler” diyoruz. Bu türden sistemler, kendi içinde bağımsız-otonom-unsurların-agentlerin- birbirini tamamlayan çabalarıyla gerçekleştirebileceği gibi, belirli bir amaca ulaşmak için birbirleriyle rekabet-mücadele halinde olan unsurlardan-agentlerden de oluşabilirler. Örneğin, futbol oynayan iki takım arasındaki, ya da satranç oynayan iki kişi arasındaki ilişki buna bir örnektir. Her iki durumda da, belirli bir bilgi temeli üzerinde hareket eden agentler-oyuncular- birbirleriyle mücadele ederek amaca ulaşmaya çalışırlar. Karşılıklı olarak birbirlerinin durumu hakkında bilgi alırlar, sonra da bunları sahip oldukları bilgiyle işleyerek karşı taraf üzerine bir etki-çıkı haline dönüştürürler. “Dışardan gelen” bilgiyi en iyi işleyebilen, en doğru çıktılarını oluşturan sonunda mücadeleyi kazanmış olur.

Buna karşılık, dünyanın dörtbir yanına dağılmış oldukları halde, belirli bir alanda bilimsel çalışma yapan bilimadamları da, birbirini tamamlayıcı agentlerden oluşan multiagent-dağınık bir sisteme örnektir. Ya da, her biri bir başka dağda keçilerini otlatarak yaşarken, senede bir aşiret toplantılarında biraraya gelen, ama, bireysel varlıklarını ancak “kan bilgi temeli” üzerinde oluşan toplumsal varlıkla birlikte gerçekleştirebildikleri için, ortak amaç

²⁹ Örnek mi istiyorsunuz: Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir atomu ele alalım. Örneğin bir hidrojen atomunu. Söylersiniz bana, elektronla protonu hangi gerçek kuvvet birarada tutuyor? Elektiriksel ve magnetik kuvvetler mi, yoksa “merkezçekim” ve “merkezkaç” kuvvetleri mi? Belirli bir kuantum seviyesinde iken bütün bu kuvvetlerin hepsi kuvvet olmayan potansiyel kuvvetlerdir. Elektron, proton kendisini gerçek bir kuvvetle çektiği için durmuyor hidrojen atomunun içinde!..İpe bağlı dönmekte olan bir taş örneğine benzemiyor bir atom!

olarak bu birliği-aşireti- her zaman el üstünde tutan insanlardan (agentlerden) oluşan göçebe çoban bir aşiret de gene dayanışmacı multiagent-dağınık bir sistemdir.

Her durumda, multiagent-dağınık bir sistemi birarada tutan belirli bir bilgi (bilgi temeli) bulunur. Futbol sözkonusuysa bu bilgi futbola ilişkin temel bilgilerdir. Futbolun nasıl bir oyun olduğuna, bu oyunun nasıl oynanacağına, ne gibi kuralların bulunduğuna ilişkin bilgiler. Göçebe-çoban bir aşirette ise sistemin sahip olduğu bu bilgi kan-anayasası ve çobanlığa ilişkin bilgilerdir. Sistemin içinde yer alan bütün agentler çevreden gelen informasyonları bu bilgileri kullanarak işlerler.

Multiagent-dağınık bir sistem için en güzel örnek, şüphesiz ki internettir. Dünyanın dörtbir yanına dağılmış durumdaki internet kullanıcılarının (otonom agentlerin) oluşturduğu dağınık bir sistemdir bu. İnternet ortamındaki ortak bilgi hazinesi de bu sistemin otonom agentlerinin informasyonu işlemek için kullandıkları bilgi temelidir. Bütün agentler son tahlilde ortak amaç doğrultusunda, insanlığın evrimi sürecinin bir parçası olarak hareket etmektedirler.

BİR SİSTEMİN ÇEVRESİ VE GİRDİ-ÇIKTI KAVRAMLARI (INPUT-OUTPUT)

“Ya, sistemin bir elementinin girdisine eşit bir çıktıya sahip olan, ya da, sistemin bir elementinin çıktısına eşit bir girdisi bulunan sistemlerin toplamına bir sistemin çevresi deniyor. Daha başka bir deyişle, bir sistemle girdi-çıkıtı ilişkisine sahip olan (bu sistemin dışındaki) nesnelere sistemin çevresi denirken; bu çevrenin-dış unsurun- sistem üzerine etkisine GİRDİ, sistemin çevre, dış unsur üzerine etkisine de ÇIKTI deniyor. Bir sistemin girdisini ve çıktısını bütün girdilerinin ya da çıktılarının toplamını ifade eden bir tek girdi-ya da çıktı vektörüyle (input-output vektör) göstermek mümkündür.”

Bu çalışmanın bundan otuz yıl önce ilk ortaya çıkmaya başlayan müsveddelerinde “çevre”-“girdi”-“çıkıtı” kavramlarını böyle tanımlamışım. Bugün bile, açın bütün “bilimsel yayınları” inceleyin, “girdi”, “çıkıtı” ve “çevre” deyince yukardaki tanımlara benzer tanımlarla karşılaşırsınız. Peki ne var bunda? Doğru değil mi bu tanımlar?

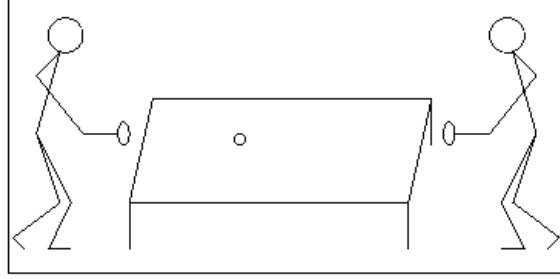
Doğru olmasına doğru tabi! Ama işi bu kadarla bıraktığınız zaman, farkında olmadan çok ayrı yerlere gitme, aynı kavramları kullanarak mekanik materyalist bir dünyanın içinde kaybolma ihtimaliniz de var! Aslında daha o zamanlar bile hep içime sinmeyen bir şey vardı ortada, ama bunu henüz daha tam olarak açıklayamıyordum. Ne de olsa çılgınlar gibi okuduğum o “bilimsel yayınların” etkisi altındaydım! Mekanik-materyalist dünya görüşünün ne anlama geldiğini, bu işin ucunun nerelere kadar uzanabileceğini tam olarak kavrayamıyordum!

Günlük yaşamın alışkanlıkları içinde olayları ve nesnelere birbirlerinden bağımsız, mutlak- objektif gerçeklikler olarak gördüğünüz sürece, varoluğu karşılıklı ilişki-etkileşme-sistem zemininde ortaya çıkan izafi bir oluşum olarak ele alamazsınız. Çünkü, günlük hayatın mekanik dünya görüşü çerçevesinde “herşey”-“şeyler”-, adına “sistem”de deseniz, daha işin başında, varolmak için başka nesnelere etkileşmeye, onlarla bağımlılık ilişkisi içinde olmaya ihtiyacı olmadan varolan-varlığı kendinden menkul- objektif bir realitedir. “şeyler”, önce, diğer şeylerden bağımsız olarak varolur, sistem ilişkisi, etkileşme vs. bunlar hep “biribirlerinden bağımsız” olarak varolan bu nesnelere arasında sonradan kurulan ilişkilerden kaynaklanırlar. Buna bir de, bütün bu “kendinde şey” nesnelere içinde yer aldıkları, onlardan bağımsız olarak varolan “boş uzay-zamanı” ilave ederseniz tablo tamamlanır; olay-evrensel oluşum-“boş uzay” adı verilen bir tiyatrodasahnedede, herbiri “kendinde şey” olarak varolan varlıkların-aktörlerin oynadıkları bir evrensel tiyatro haline indirgenir! Bu tablo içinde “zaman” da, “bu oyunun süresi” olarak akıp giden gene “kendinde şey” mutlak bir gerçeklik olarak yerini alacaktır.. İşte bugünkü “bilimin” üzerinde yükseldiği “bilimsel

temel" budur!³⁰ Sadece klasik fizikten-Newton'dan bahsetmiyorum, "modern bilim" de gene aynı zemine dayanıyor. Bir tek Einstein'ın Genel İzafiyet Teorisi'yle kuantum teorisi biraz bu çerçevenin dışına çıkar gibi oluyor, ama sonunda, bunlar da henüz daha "tamamlanmamış birer teori" olarak gene bu sınırlardan dışarı çıkamıyorlar. Bilimsel kültür, burjuva dünya görüşünün-yaşam bilgilerinin-kültürünün- ötesine geçemiyor.³¹

Bu nedenle, olaya-evrensel varoluş sürecine- böyle bir zemin üzerinde yaklaşarak, "çevrenin sistem üzerine etkisine girdi denir" dediğiniz zaman, daha işin başında, her şeyi, birbirlerinden bağımsız olarak var olan nesnelere arasındaki etkileşmeye-ilişkiye indirgeme tehlikesiyle karşı karşıya oluyorsunuz. "Dış unsur-çevre" diye tanımladığınız, "sizden bağımsız objektif-mutlak gerçeklik"-etken, gelip sizi etkilemiş oluyor. Bu etkiyi de siz "girdi" olarak tanımlıyorsunuz! Sonra siz de, "mutlak bir gerçeklik" olarak onu-çevreyi-etkiliyorsunuz, bu da sizin "çıktı"nız oluyor! Aynen pinpon topu oynayan iki kişi gibi yani! Bütün bir evrensel oluşum aşağıdaki şekilde görülen mekanik tabloya indirgenmiş oluyor..

„Boş uzayı" temsil eden bir sahne düşününüz! Onun içindeki „varlıklar"da bu evrensel oyunun aktörleri oluyorlar! "Zaman" ise bu "oyunun" süresi!

Size gelen top sizin için bir "girdi", karşı taraf için de bir "çıktı" oluyor. Siz topu atınca da tersi! Sizin için çıktı, karşı taraf için de girdi oluyor top!

Bu mantığın günlük hayatın akışı içinde belirli bir kullanım değeri olduğu açıktır. Buna kimsenin bir diyeceği de olamaz zaten! Ama siz tutar da bunu, "gerçeklik böyledir" diyerekten, bütün "bilimsel çalışmaların" temeli haline getirirseniz, her şeyi bu türden yüzeysel-mekanik bir yaklaşımla ele almaya kalkarsanız, o zaman işin rengi değişir! Benim itirazım işte bu noktada başlıyor!

Her şeyden önce, kuantum teorisine (teorinin özüne) aykırıdır bu anlayış! Kuantum teorisine ve Heisenberg İlkelerine göre, "bilmek ölçmekle gerçekleşir, ölçmek ise etkileşmektir; ama etkileştiğiniz zaman da değiştiriyorsunuz". Yani, "gözlemci" ve "ölçme nesnesi", "birbirlerinden bağımsız olarak" "ölçme işlemi öncesinde de" varolan "objektif-mutlak gerçeklikler" değildir. Bizzat ölçme-etkileşme işleminin kendisi onları birbirlerine göre izafi gerçeklikler haline getirmektedir. Bu nedenle, bir gözlemcinin ölçerek, etkileşerek bildiği gerçeklik, "daha önceden kendisinden bağımsız olarak varolan objektif-mutlak bir gerçeklik" değildir. O, etkileşme-bilme eylemi esnasında yaratılan, objektif gerçeklik haline gelen izafi bir gerçekliktir.

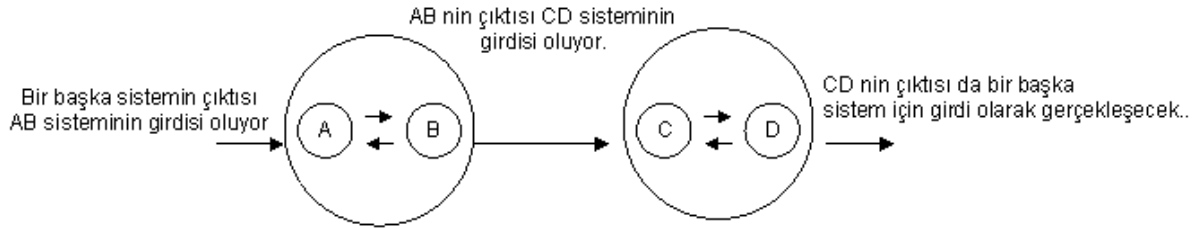
³⁰ Siz ne dersiniz deyin bunun adı kapitalist toplum bilimidir! Burjuvası ve işçisiyle kapitalist toplum kendi dünya görüşüne uygun bir bilimi de birlikte yaratır. Mekanik, materyalist dünya görüşü de bu bilimin üzerinde yükseldiği ideolojik zemin oluyor. İnsanlığın evrim sürecinin tabii bir sonucudur bütün bunlar. Daha ileri gidebilmek için, bu duraktan da geçmek, bu durağın bilimini de özümsemek gere-kıyor. Bu nedenle ben, "bilgiye sahip olmak" adına "bilime tapanlardan" değilim! O bilimin-bilginin içinde, onun diyalektik inkârı olarak gelişmeye çalışanı yakalamaya çalışıyorum!

³¹ Daha ilerisini mi soruyorsunuz! O, henüz daha, varolanın içinde kalarak, gelişmesini bu zeminin üzerinde sürdürmeye devam ediyor!..

Birbirlerine göre “dış faktör”, “potansiyel gerçeklik” durumunda olan iki nesne, etkileşmeye giriştikleri an artık birbirleri için potansiyel dış unsur olmaktan çıkarlar. Birbirlerini yaratan, sistem ilişkisi içinde birlikte var olan objektif izafi gerçeklikler haline gelirler.

Bu nedenle, bir sistemin “girdisi” deyince bundan, “kendinde şey” bir dış unsurun bir başka şey üzerine tek yanlı-mekanik etkisini anlamamak gerekir. Evet, bir nesne başka bir nesneyi etkileyene kadar onun için potansiyel bir dış unsurdur. Ama etkileşme başladığı an, yani bir A bir B yi etkilediği an, bu etki artık sadece A nın mekanik olarak B yi etkilemesi olayı olmaktan çıkar. O an bu etki, AB sisteminin içinde bir girdi-informasyon- olarak gerçekleşir. Nitekim, B aracılığıyla bu girdiye-etkiye karşı oluşturulan cevap da, sadece B nin bir cevabı olmaz, AB sisteminin ortaklaşa cevabı-çığıtı olur.

Her “girdi” mutlaka bir başka etkileşmenin “çığıtı”dır. Zaten bir şeyin “çığıtı” olarak gerçekleşebilmesi için onun mutlaka bir başka sistem tarafından “girdi” olarak ele alınıyor olması da gerekir. Örneğin, aşağıdaki şekilde AB nin çığıtı CD için bir girdidir. Ama buradan, CD nin dışından CD ye gelen her etkinin-informasyonun CD için bir girdi olarak gerçekleşebileceği anlamı da çıkmaz! CD, ancak daha önceden tanıyıp bildiği belirli informasyonları “girdi” olarak alabilir. Yani bir informasyonun girdi olarak gerçekleşebilmesi izafi bir durumdur. CD için girdi olarak gerçekleşen bir informasyonun bütün sistemler için de aynı işleve sahip olacağı söylenemez...

Şunu itiraf etmem gerekir ki, bu çalışma boyunca beni en çok uğraştıran konu bu oldu! Herşey aslında çok basit, ama olayı bütünüyle görebilmek o kadar büyük bir yoğunlaşma ve konsantrasyon gerektiriyordu ki o zamanlar³²!

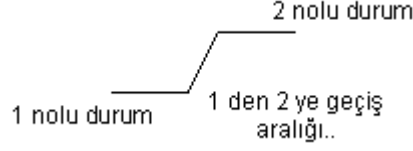
DURUM (STATE)

Durum-denge durumu-, genel anlamda, bir A-B sisteminin izafi atalet halidir. Daha başka bir deyişle, A ile B arasındaki ilişkilerin-karşılıklı etkileşmelerin-sistem merkezi adı verilen bir sıfır noktasında birbirini nötr-etkisiz hale getirdiği izafi denge halidir; “dışardan gelen” etkilerin bu ilişkileri-dengeyi değiştirmede yetersiz kaldığı izafi sistem içi “realitedir”. Bu yüzden de, dış gözlemciler için bir sırdır, dispozisyonel-potansiyel bir gerçekliktir. Çünkü, bilmek-ölçmekle-etkileşmekle gerçekleşir, ama etkileşmek de sistemin içinde bulunduğu denge halini-durumu-ataleti-bozmak, onun bir durumdan başka bir duruma geçmesine neden olmak demektir.³³ Bu nedenle biz (bütün gözlemciler), “bilimsel olarak” ancak iki denge durumu arasındaki geçişe özgü izafi-objektif varoluş hallerini bilebiliriz. Bu yöntemle atalet halinin potansiyel gerçekliğini “bilmenin” mümkün olmadığı açıktır! Atalet hali ancak, “bilinenler” aracılığıyla “bilinemeyen” hakkında bir fikre sahip olmakla anlaşılabilir.

³² “O zamanlar” dediğim zaman, “yol arkadaşlarının” “Münir kafayı yemiş” diye laf çıkardığı zamandı!.. Ben nelerle uğraşıyordum “o zamanlar”, onlar kafayı nelere takıyorlardı!..Hey gidi günler!..o Selimiye-nin bir ağzı dili olsaydı!..Kim bilir, bakarsınız birgün o da olur! Çünkü herşey herkesin gözlerinin önünde yaşıandı!..

³³ Bir durumdan bir başka duruma geçişe neden olabilecek etkiler belirli bir eşiğin üzerinde olan etkilerdir; ancak belirli bir eşiğin üzerinde olan etkiler bir denge durumunun değişmesine neden olabilirler.

Örneğin, ölçme-bilme-işlemi aracılığıyla elde edilen bilgiler sistemin 1 nolu denge durumundan 2 nolu duruma geçiş aralığındaki objektif varlığına ilişkin bilgiler olduğundan, bu bilgilere bakarak 1 ve 2 nolu denge durumlarının potansiyel gerçeklikleri hakkında da bir fikre sahip oluruz³⁴...

Önce, bir sistemin oluşumu ve evrimi açısından ilk varoluş temeli anlamına gelen “ilk durum”dan (initial state) başlayalım:

İlk durum, bir sistemin objektif gerçeklik olarak oluşabilmesi için gerekli olan ilk başlangıç halinin-anının- potansiyel gerçekliğidir. Daha başka bir deyişle, A ve B gibi iki madde-enerji-bilgi alanı arasında gerçekleşen girişimin-etkileşmenin- potansiyel başlangıç zeminidir. Daha sonra, sistemin evrimi süresince, A ve B arasındaki bütün etkileşmeler bu zemin üzerinde gerçekleşeceği için, ilk durum yeni oluşan bir sistemin bu ilk çıkış noktası olarak düşünülür.

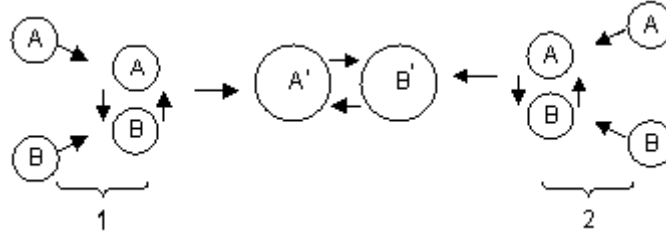
Örneğin, gene A ve B gibi iki nöron arasındaki sinaptik bir bağlantıyı ele alırsak, normal koşullarda (yani, “Ruhepotential”-resting membrane potential” halinde) bu sistem-yapı potansiyel bir gerçekliktir; yani, bu durumda A ve B nöronları arasında maddi bir bağlantıya-ilişkiye dayanan objektif bir gerçeklik olarak fonksiyonel bir yapı-sistem söz konusu değildir. Bu durumda “varolan”, sadece, A'nın aksonunda girdi olarak belirli bir aksiyon-potansiyeli belirlediği zaman sistemi objektif gerçeklik haline dönüştürecek dispozisyonel-potansiyel maddi koşullardır-alt yapıdır. İşte bizim “ilk duruma” ilişkin olarak “ilk varoluş zemini” dediğimiz potansiyel altyapı böyle birşeydir..

Belirli bir kuantum seviyesinde bulunan bir atomun bir dış gözlemci açısından potansiyel bir gerçeklik olmasının özü de bu değil midir? Potansiyel-dispozisyonel olarak varolmak demek madde ötesi bir “idee”halinde “varolmak” demek değildir! Objektif gerçeklikler alemi olarak varolan bu evren-evrensel oluşum, bir sihirbazın parmaklarının ucunda potansiyel gerçeklik halinden objektif gerçeklik haline geçiveren- bu anlamda yoktan varolan- bir “illuzyon” değildir! Materyalizmin “objektif mutlak gerçekliğini” inkâr edelim derken idealizmin karanlıklarında kaybolma tehlikesine karşı uyanık olmak gerekiyor!..

Belirli bir ilk durum zemininde başlayan etkileşmeler daima bir “son durum”la noktalanırlar. Bu nedenle “son durum”, bir sistemin evriminin (ve her basamaktaki etkileşmenin de) son aşamasıdır. Onu, sentez, ürün, çıktı (output) olarak da tanımlayabiliriz. Ama, ilk durum gibi o da gene kendi başına olduğu zaman potansiyel bir gerçekliktir. Ancak, kendisine göre gene potansiyel gerçeklik durumunda olan başka bir sistemle etkileşme içine girdiği zaman, yeni oluşan bu sistemin içinde objektif bir gerçeklik haline gelir. Şöyle gösterelim:

³⁴ Bir elektronun belirli bir kuantum seviyesindeki varlığına ilişkin bilgileri de bu şekilde elde etmiyoruz? Başka türlü bu değerleri ölçmek ve bilmek mümkün müdür?

Şekilde 1 nolu etkileşmenin son durumunu temsil eden potansiyel gerçeklik (A'), başka bir etkileşmenin (2 nolu) son durumuyla (B') bir araya gelerek yeni bir sistemin ilk durumunu oluşturuyor (A'-B'). A' ve B' işte bu ilk durum zemini üzerinde gerçekleşen etkileşmeyle birlikte objektif gerçeklik haline gelirler. Bu zincir, evrensel ilişki-etkileşme zinciri olarak uzayıp gider.

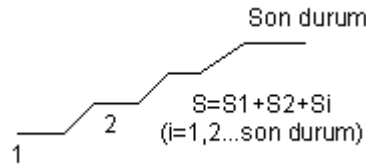
Bir sistemin uzay-zaman içindeki yaşam süreci (yaşam çizgisi), onun ilk durumuyla son durumu arasında, birinden diğerine geçerken gerçekleşir.

Bütün sistemler, kendi içlerinde, potansiyel ara durumlardan-varoluş zeminlerinden oluşurlar (bir atom sözkonusu olunca bunlara enerji-kuantum seviyeleri diyoruz). Bir sistemin kendi içindeki bu ara durumlar onun çevreyle etkileşimde alabileceği potansiyel varoluş değerlerini-zeminlerini- ifade ederler. Kendi kendini üreten sistemler ("canlılar") için ise bunlar o sistemin kendi içindeki evrimine denk düşen izafi varoluş basamakları olarak ortaya çıkarlar.

Bütün bunları bir merdiveni çıkmaya (ya da inmeye) benzetirsek, her basamak, bu sürecin bir ara denge durumuna denk düşerken, bir basamaktan diğerine geçilirken de objektif gerçekliğe denk düşen izafi yaşam süreci-çizgisi- ortaya çıkar.

Bir atom sözkonusu olunca, sistemin kendi içindeki enerji seviyelerinin potansiyel ara durumları ifade ettiğini söylemiştik. Bu demektir ki, o atom, çevreyle etkileşme içinde, mümkün olan bu basamaklardan birine denk düşen bir varoluş zemininde gerçekleşebilir. Bunun dışında rasgele bir enerji-varoluş zemini-durumu sözkonusu olamaz.

Bir insanın evrimi sürecini düşünelim. Çevreyle etkileşme süreci içinde üretilen her yeni bilgi (ve buna bağlı olarak oluşan her yapı-varoluş zemini), onun belirli bir varoluş zeminine-haline denk düşer. Son durum ise ölümdür. İlk durumdan son duruma geçilirken oluşan izafi oluşuma ise biz yaşam-yaşam çizgisi- diyoruz.

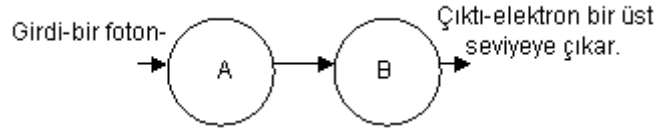
DURUM, YAŞAM-VAROLUŞ SEVİYESİ KUANTİZE BİR GERÇEKLİKTİR

Bir sistemin varoluşu sürecinin (gelişimi-evrimi sürecinin) onun ilk durumuyla son durumu arasında kalan ara durumlarından oluştuğunu söyledik. Organik olmayan doğada, örneğin bir atomda, bu durumlara (state-Zustand) atomun kuantum seviyeleri deniyor. Buna göre, her kuantum seviyesi, $E=hf$ olarak tanımlanan belirli (kuantize) enerji seviyelerinden ibaret olup, atomun dış dünyayla etkileşmesi de, elektronların bu enerji seviyeleri arasındaki iniş-çıkışlarıyla gerçekleşmektedir (f, frekans, h, Planck sabitesi). Atomun, örneğin s=2 seviyesinden s=1'e inebilmesi için, belirli bir enerji muhtevası olan ($E_2-E_1=hf_2-hf_1=hf$) en azından bir fotonu dışarıya vermesi gerekirken, bir üst seviyeye çıkabilmek için de, gene aynı

şekilde, dışardan, belirli bir enerji muhtevası olan en azından bir fotonun alınması gerekiyor. Yani ancak, atomu belirli bir seviyeden diğerine taşıyabilecek (indirip çıkarabilecek) kadar enerji muhtevası olan paketler-fotonlar (bunlara kuantum deniyor) alınıp verilebiliyor.

Ama buradan hemen, bu türden paketler-parçacıklar-fotonlar- biraraya geliyorlar, ya da üstüste-yanyana- yığılıyorlar da, enerji seviyesi dediğimiz bir kuantum seviyesi, mekanik bir şekilde, böyle ortaya çıkıyor (bir patates çuvalı gibi) sonucunu çıkarmamak gerekir! Atom belirli bir enerji-kuantum- seviyesindeyken, etkileşme öncesinde onun içinde böyle kendinde şey olan paketler-tanecikler-fotonlar falan yoktur! Bunlar, bir seviyeden diğerine geçerken oluşarak objektif gerçeklik halinde ortaya çıkıyorlar. Belirli bir kuantum-varoluş seviyesi- bu türden paketleri ancak potansiyel olarak ihtiva ediyor . Bu nedenle, “enerji-ya da kuantum seviyeleri” deyince, bunu öyle mekanik bir oluşum olarak anlamamak gerekiyor. Yani, etkileşme öncesinde, atomun içinde böyle kuantum seviyeleri diye “kendinde şey” kat kat bir yapı falan yoktur! Bunların hepsi potansiyel-dispozisyonel olarak “varolan” şeylerdir; bunların objektif gerçeklik haline gelmeleri etkileşmeyle birlikte anlam kazanıyor. **Atom, bir kuantum seviyesinde atalet halindeyken, belirli bir konfigürasyon uzayına yayılmış bir enerji yoğunluğundan ibarettir. Ve ancak belirli bir dalga fonksiyonuyla ifade olunabilir. Ki bu da en fazla, sözkonusu atomun dispozisyonel-potansiyel bir gerçeklik olarak taşıdığı değerleri gösteren bir ifadedir. Buradan, dışardan gelen belirli bir girdiye karşılık sistemin-atomun sahip olabileceği çıktı değerlerini (muhtemel değerler olarak) elde edebiliriz.**

Şimdi, daha ileri gitmeden önce, buraya kadar söylenenleri toparlayarak bir atomu (örneğin en basit bir atom olarak bir hidrojen atomunu) bir sistem-bir bilgi işlem sistemi olarak nasıl ele alabiliriz onu görmeye çalışalım:

Yukardaki şekilde A, hidrojen atomunun çekirdeğini (ki bu aynı zamanda bir protondan ibarettir), B de, sistemin sahip olduğu elektronu temsil etmektedir. Ve diyelim ki, sistem “ilk durumda” (Grundzustand) bulunmaktadır.

Olayı basitleştirmek için, yukardaki şekli, A ve B gibi iki nörondan (bunlara girdi-çıkı nöronları da diyebiliriz) oluşan basit bir sinapsa da benzetebiliriz. Yalnız burda çok önemli bir nokta var. Bir sinaps sözkonusu olunca, dışardan gelen bilgi işlem sisteminin A'nın (girdi nöronunun) aksonundan sisteme dahil olduğunu, çıktının, yani A-B sisteminin buna cevabının da B'nin aksonundan (çıkı nöronunun aksonundan) dışarıya verildiğini söyleriz iş biter. Peki, bir atom sözkonusu olunca durum nedir; burada da gene aynı şekilde girdi-çıkı elementlerinden bahsedebilir miyiz? Örneğin, bir hidrojen atomu sözkonusu olduğu zaman, bu atomun çekirdeğine sistemin (atomun) girdi elementi, elektronuna da sistemin çıkı elementi diyebilir miyiz? Sisteme dışardan girdi olarak gelen bir foton, bir sinapsta olduğu gibi, girdi elementi olarak çekirdek (proton) aracılığıyla mı sisteme alınıyor; elektron da bir üst kuantum seviyesine çıkarken, sistemin çıkı elementi olarak sistem adına oluşturulan bir cevabı-çıkıyı mı gerçekleştiriyor?

Bir hidrojen atomunu kafamızda şöyle canlandırabiliriz (tabii ki mekanik olarak!): Bir futbol sahası düşününüz; elektronun yerine, bir köşede bir üzüm çekirdeği, sahanın merkezinde, protonun yerine de, bundan takriben 1840 kat daha büyük olan başka bir cisim, örneğin bir futbol topu bulunmaktadır!

Böyle bir sistemin merkezi (“kütle merkezi”) protonun içinde bir noktaya denk gelecektir. Yani, sisteme dışardan baktığınız zaman, sistem merkezini ve dolayısıyla da mevcut denge

durumunu temsil eden kutup protondur. İşte bu yüzden ki, sisteme dışardan gelen bir foton sistem tarafından girdi olarak alınınca, bu alınma işlemi sanki sadece proton üzerinden yapılmış gibi olur. Dışardan gelen misafir-foton açısından protonun sistemin girdi elementi rolünü oynamasının nedeni budur.

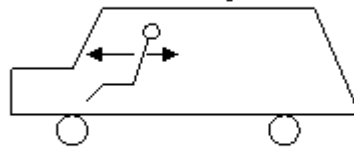
Burada altı çizilmesi gereken en önemli nokta şudur: Eğer atomu bir bilgi işlem sistemi olarak ele alacak olsak, bu durumda, dışardan gelen bilginin değerlendirilerek işlenebilmesi için, sistemin-yani atomun- belirli bir bilgi temeline sahip olduğunu da kabul etmemiz gerekecektir. **Peki atomun içinde böyle bir bilgi-bilgi temeli- var mıdır gerçekten? Bugün akademik çevrelerde geçerli olan anlayışa göre böyle bir soru bile son derece saçmadır!³⁵ Foton, bir dış kuvvet (kuvvet taşıyıcı bir kuantum) olarak gelir, elektronla çarpışır, onu etkiler, elektron da, özünde, Newton'un hareket yasasına göre (Kuvvet=kütle x ivme) ivmelenerek bir üst seviyeye sıçrar! Yani elektronun bir üst kuantum seviyesine çıkması için atomun içinde belirli bir "bilgi"nin bulunmasına falan ihtiyaç yoktur! Ne yapacağına, üzerine etkide bulunan kuvvete bağlı olarak elektronun kendisi karar verir!**

Gerçek durum ise hiçte böyle değildir! Bu evrende yer alan-varolan- bütün diğer nesnelere gibi, bir atom da, son tahlilde, kendi içinde bir bilgi işlem sistemidir. Atom çekirdeğiyle elektron(lar) arasındaki, atomun o an içinde bulunduğu kuantum seviyesine özgü elektriksel-magnetik ilişkiler de, bir bilgi işlem sistemi olarak onun-yani atomun- kendi içinde sahip olduğu-kayıt altında tuttuğu- bilgiye-bilgilere işaret ederler. Atomun içindeki bilgi olayının-bir bilgi işlem sistemi olarak onun "bilgi temelinin"- esas budur. Bu demektir ki, dışardan sisteme giren-yani içeriye alınan- bilgiler-örneğin bir foton-önce sistemin sahip olduğu bu bilgilerle değerlendirilirler. Sistemin ne yapacağı, nasıl bir reaksiyon göstereceği bu değerlendirmenin sonuçlarına göre olacaktır.

Bu değerlendirme işlemi, aslında fotonun daha atomdan içeri girerken kapıda başlar! Sistemin sahip olduğu bilgiyle tanınmayan bilgiler-informasyon taşıyan fotonlar- kapıdan içeriye adım bile atamazlar. Yani bir atom, ancak belirli bilgileri-fotonları-içeriye alabilir. Öyle her gelen fotonun elini kolunu sallayarak içeri girebileceği bir "Hacıbaba Tekkesi" değildir atom! Bir fotonun içeri alınıp alınmayacağına ölçüsü, onun getirdiği mesajın (yani gelen fotonun enerjisinin-frekansının) sözkonusu sistemin bir durumdan bir başka duruma geçmesine elverişli olup olmadığıdır. $E_{1,2,...,i}$ atomun sahip olduğu enerji seviyelerini gösteriyorsa, $E=hf$ 'ye göre, ancak $f_{1,2,...,i}$ frekansına sahip fotonlar içeri alınırlar.

Atomun bir bilgi işlem sistemi olarak nasıl çalıştığını, elektronların bir durumdan bir başka duruma nasıl geçtiğini daha iyi kavrayabilmek için aşağıdaki örnek üzerinde düşünelim:

Öne doğru gaz verince arabanın içinde oturmakta olan insanın üzerine bir kuvvetle etkide bulunmuş olur.

Arabanın içinde oturmakta olan insan ise o an atalet direnciyle buna karşı koyarak. Geriye doğru itildiğini hisseder.

³⁵ Gerçi son zamanlarda atomun bir bilgi işlem sistemi-bir bilgisayar- olarak ele alınabileceğine dair görüşlere de raslıyoruz artık. Ama bunlar daha çok yeni ve zayıf sesler olarak kalıyorlar...

Şekilde "İlk durum" arabanın hareketsiz hali olsun. Bunu atomun ilk durumuna (Grundzustand) benzetiyoruz. İkinci durum, arabanın saatte 20 km. hızla, 3. durum da saatte 50 km. hızla gittiği aşamalarıdır (böyle kabul ediyoruz). Son durumda da arabanın 90 kilometre hıza eriştiğini düşünüyoruz. Ve bütün bu "durumları" bir atomdaki enerji-kuantum seviyelerine benzetiyoruz! İlk durum halindeyken, gaz vererek arabayı ikinci duruma çıkarmaya çalıştığınız zaman, bu, arabanın içinde oturmakta olan (mevcut durumu-atalet halini- temsil eden) insan olarak sizin üzerinize öne doğru bir kuvvetin etkide bulunması anlamına gelir. Ki buna bağlı olarak siz de, buna zıt bir "kuvvetle" (aslında bu gerçek bir kuvvet değildir, atalet direncidir) geriye doğru itildiğinizi hissedersiniz. Ama araba 20 km.lik sabit bir hıza eriştiği zaman bu kuvvetlerin ikisi de bir anda ortadan kaybolurlar. Çünkü artık yeni bir denge kurulmuştur. Erişilen bu yeni "durumda" araba ve arabanın içinde oturmakta olan insan herhangi bir kuvvetin etkisi altında olmaksızın yollarına devam ederler..

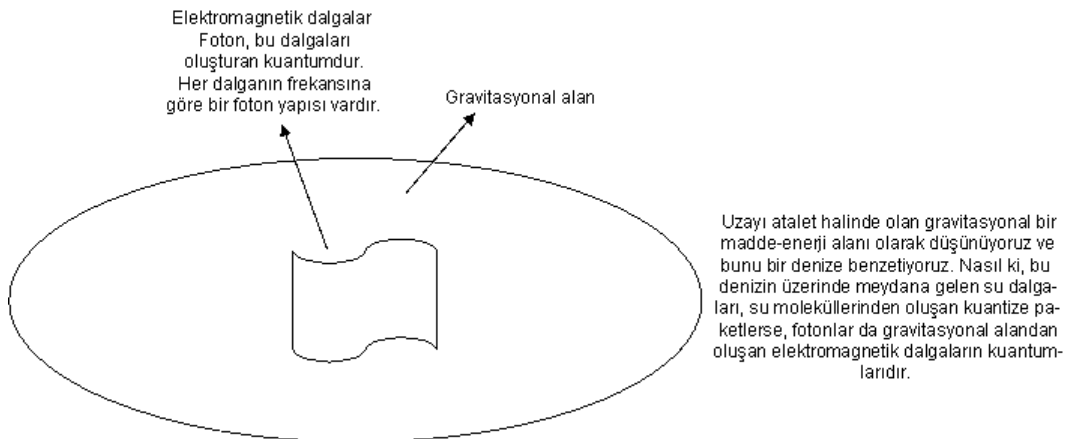
Burada, arabanın içinde oturmakta olan insanın durumu-davranışı, mevcut sistemi-dengeyi, ataleti-temsil eden protonun durumuna-davranışına benzer!. Yani, bir üst duruma doğru ivmelenen elektronun nereye-hangi kuantum seviyesine kadar çıkabileceğini belirleyen sadece dışardan gelen etki-foton, bilgi-veri-iletilidir! Elektronla proton arasındaki ilişki de önemlidir burada. Çünkü elektron, ancak protonun mevcut durumu muhafaza etmek için sarfettiği çabayı-atalet direncini aşarak bir üst seviyeye çıkabilir.

Peki bir bilgi-veri-iletilme sistemi olarak atomun içindeki haberleşme nasıl sağlanıyor? Bir sinaps söz konusu olunca A-girdi nöronunun aksonunda beliren bir mesaj, A' nin akson ucundan belirli nörotransmitterlerin salgılanmasına neden oluyor, mesaj bu şekilde kodlanarak, kimyasal bir yolla B'ye ulaşıyordu; yani, bir sinaps söz konusu olunca, A ve B, dışardan gelen bilgi-veriyi değerlendirirken-işlerlerken-kendi aralarında bu şekilde kimyasal bir yolla haberleşiyorlar; peki bir atom söz konusu olunca nasıl yapıyor bu iş-bu mesaj alışverişi-haberleşme işi?

Kuantum fiziği bu soruya şöyle cevap veriyor: Protonla elektron arasındaki haberleşme foton alışverişi yoluyla olmaktadır. Elektriksel-magnetik kuvvetlerin iletimi de tabii gene foton alışverişi yoluyla oluyor. Bu alış-veriş-ilişki, atom belirli bir kuantum seviyesindeyken "virtüel fotonlar" aracılığıyla yerine getirilirken, sistem bir durumdan başka bir duruma geçerken de gerçek fotonların alınıp verilmesi aracılığıyla olmaktadır.

İNFORMASYON TAŞIYAN KUANTİZE BİR PAKET OLARAK FOTON NEDİR

Hep atoma dışardan gelen misafirden-fotondan bahsedip duruyoruz; sistemin içindeki haberleşmenin bu fotonlar aracılığıyla yapıldığını söylüyoruz, nedir bu "foton", biraz da bunun üzerinde duralım?

Foton, herşeyden önce bir madde-enerji paketidir. Uzayı-gravitasyonel alanı-evrensel olarak atalet halinde olan bir suya-denize-benzetirsek, fotonlar da, bu suyun üzerinde meydana gelen dalgaları oluşturan kuantize enerji paketleridir. Tabii, su dalgaları sözkonusu olunca, dalgaları oluşturan kuantumlar-paketler su moleküllerinden oluşurken, elektromag-netik dalgalarda foton adı verilen kuantize enerji paketleri şeklinde ortaya çıkıyorlar.

Ama o, yani bir foton, aynı zamanda, $E=hf$ gibi belirli bir madde-enerjiyle kodlanmış bir bilgi paketidir de (madde enerjinin bütün diğer biçimleri de belirli bir bilgiyi temsil eden bir yapı değil midir!). Bir fotonu temsil eden Ψ dalga fonksiyonu, o fotona ilişkin bütün bilgileri kodlayan-taşıyan potansiyel bir gerçekliktir. Bilgi, her durumda, madde-enerjinin belirli bir gerçekleştirme-yoğunlaşma biçimiyle kodlanıyor.

Bu nokta çok önemlidir. Bir radyo, ya da televizyon yayın merkezinden evinize kadar gelen elektromagnetik dalgalar, ya da, elinizdeki telefonda çıkan dalgalar, bilginin-informasyonun belirli bir biçimde kodlanmış birer şekli değil midir? “Ama, bilgiyi-informasyonu taşımakla, onun kendisi olmak farklı şeylerdir”mi diyorsunuz! Ne yani, öyle atın sırtına biner gibi elektromagnetik dalgaların sırtına binipte yol alan bir nesne midir bilgi! Gerçeğin böyle olduğunu mu söylemek istiyorsunuz! **Öyle değilse, nedir o zaman bilgi? Bilgi, kendisini taşıyan madde enerjisiyle kodlanarak gerçekleşir. Madde-enerji de bir bilgiyi kodladığı için madde-enerji olarak gerçekleşmiş olur. Şu anda odanızdaki ampulden gözünüze kadar gelen ışık da belirli bir bilgiyi kodlayan bir madde-enerji-informasyon dalgasıdır. Gelen fotonlara ilişkin bütün özellikler-bilgiler kuantize bilgi paketleri³⁶ olarak kendilerini kodlayan bir madde-enerji dalgası şeklinde gerçekleşmektedir. Siz bunları alarak, onları sahip olduğunuz bilgilerle değerlendirir ve işlersiniz; onları kendinize göre bilgiler haline getirirsiniz.**

İşte, bir bilgi paketini taşıyan bir atomun yaptığı da budur. Yani bir atom da, foton alış verişi yaparken, aynen sizin gibi etrafıyla konuşmakta, etrafındaki nesnelere bir bilgi paketini taşıyarak bulunmaktadır. Nasıl ki sizin (canlıların) bilgi seviyenizi beyninizdeki sinaptik yapılar belirliyorsa, bir atomun içindeki enerji seviyeleri de onun kuantize bilgi seviyeleridir. Yani, $E=mc^2$ =Bilgi'dir. Madde-enerji gibi bilgi de kuantizedir. Bu evrende varolan bütün nesnelere-sistemler, kendi içlerinde kuantize basamaklardan oluşan bilgi paketleri olarak, karşılıklı diyalog içinde, birbirleriyle konuşarak-birbirlerini yaratarak gerçekleştirirler-varolurlar³⁷.

Herhangi bir sistem dışardan madde-enerji aldığı (ya da dışarıya verdiği) zaman, bunun rasgele olmadığını, alınan-ya da verilen- madde-enerjinin daima kuantize paketler şeklinde olduğunu söyledik. Buna, kendi aralarında bilgi paketini taşıyarak bulunan madde-enerji yoğunluklarının kendilerinin de belirli bir bilgi paketini taşımasına sahip olduğunu, yani, madde-enerjinin bütün varoluş biçimlerinin, aynı zamanda, belirli bir bilgiyi-informasyonu temsil eden birer yapı olduğunu da ilave edersek, buradan kolayca, bu evrende yer alan herşeyin, son tahlilde, kuantize bir bilgi paketi olduğu sonucuna varabiliriz.

Bir atom sözkonusu olunca bilgi paketini taşıyan olayının nasıl yapıldığını gördük; şimdi, aynı işin, örneğin bir insan sözkonusu olunca ne anlama geldiğini açıklamaya çalışalım!

³⁶ iki sistem arasındaki ilişkide, her iki sistem de daima “dışardan gelen” bilgi paketini kendi içinde sahip olduğu bilgiyle işleyerek bir çıktı-cevap oluşturmaya çalışır. Bilgi paketini taşıyanla bilgi arasındaki fark işte burada ortaya çıkıyor. Bilgi paketini taşıyan, “dışardan gelen” ve kendi içinde belirli bir bilginin kodlanmış olduğu bilgi paketidir. Bu bilgi paketini alan alıcı onu kendi içinde daha önceden sahip olduğu bilgiyle işler. Sonra da cevabi bir bilgi paketini taşıyan olarak kodlayarak karşı tarafa gönderir..

³⁷ Bütün varlıkların, ağaçların, kuşların, taşın, toprağın-herşeyin, her an birbirleriyle konuştuklarını söyleyen Yunus'un kulakları çınlasın!. Bizim bugünkü görevimiz, ilkel komünal-şaman atalarımızın bilgisini-bilincini modern komünal toplum bilinciyle-bilimiyle çok daha üst düzeyde yeniden ifade etmekten ibarettir!..

Ama önce, bir insanın dış dünyayla-çevreyle-nasıl etkileştiğini hatırlatalım: İnsanı, beyin (A) ve motor sistem unsurları olan diğer organlarından (B) oluşan bir AB sistemi olarak düşündüğümüz zaman, bu sisteme dışardan-çevreden gelen bir informasyonun alınması süreci, beyinde, dışardan gelen informasyonun kaynağı olan nesneye-objeye-ilişkin nöronal bir modelin çıkarılmasıyla başlar. Bu arada, dışardan gelen informasyonu o ana kadar içinde bulunduğu denge halini etkileyen-bozan bir etken olarak değerlendiren sistem, bu etkiye karşı koyarak yeni bir denge durumu oluşturabilmek için bir reaksiyon modeli hazırlamaya da çalışır. Sonra da, hazırlanan bu reaksiyon modelini motor sistem unsurları olan organları aracılığıyla hayata geçirerek o da dış dünyayı-nesneyi etkiler, bozulan dengeyi yeniden kurmaya çalışır. Olay budur.

Dikkat edilirse burada iki önemli nokta var. Birincisi, informasyonun alınmasıyla ilgilidir, ki burada genel kural şudur: Ancak daha önceden bilinen-beyinde belirli sinaptik bağlantılarla temsil edilen- informasyonlar alınabilirler. Yeni informasyonlar ise, ancak, eskiden beri bilinenlerle birlikte, onlarla ilişkileri oranında alınarak mevcut sinapslara gelirler ve burada değerlendirilerek kendilerini temsil edecek yeni sinapsların oluşmasına neden olurlar. **Bu nedenle, öğrenme sürecinde ortaya çıkan her yeni sinaps, dışardan sisteme alınan ve değerlendirilerek sisteme özgü bir bilgi haline getirilip kayıt altında tutulan yeni ve önemli bir informasyonu temsil eder. Bu şekilde, sistemin bilgi seviyesi basamak basamak yükselir-gelişir.**

Ama, bu süreç boyunca “gelişen” sadece sistemin “bilgi seviyesi” değildir! Her seferinde (her yeni sinapsla birlikte), sistemin dışardan gelen informasyonları alarak onları değerlendirebilme kapasitesi bir adım daha ileri giderken, buna paralel olarak, aslında bütün bir sistem-organizma da değişmekte, o da, her seferinde daha gelişmiş yeni bir yapı olarak yeniden yaratılmış olmaktadır. Çünkü, beyin ve diğer organlar karşılıklı etkileşim içinde birbirlerini yaratarak varolurlar. Birinin varlığı ve fonksiyonu diğerinden bağımsız olarak düşünülemez. Beyin ve onun sinaptik yapısı geliştikçe, her basamakta, bu diğer organlardaki gelişmeye de yansır.³⁸

Beyinde, organizmayı-insanın benliğini-nefsini temsil eden bir reaksiyon modeli, daima belirli sinapsların aktif hale gelmesiyle oluşur. Bu nedenle, öğrenme sürecinde sisteme ilave edilen her yeni bilgiyle-sinapsla birlikte sistem-organizma bir bütün olarak yeni bir yaşam-varoluş-seviyesine çıkar. Buna yaşamın kuantum teorisi diyoruz. Görüldüğü gibi yaşam kuantize bir süreçtir. Çevreyle etkileşimde bir durumdan bir başka duruma geçilirken ortaya çıkar, bu yüzden de izafidir..

Bu süreç içinde, hiçbir zaman, yarım bilgiden, ya da buna uygun yarım bir sinapstan bahsedilemez! Her sinaps mutlaka (yeni) bir bilgiyi kodlamak durumundadır. Yani, bir informasyon, bir sinaptır. Yarım informasyon, yarım sinaps olmaz! Belirli bir olayı, ya da nesneyi temsil eden nöronal bir model-ağ da, gene aynı şekilde, sanki o da tek bir sinapstan oluşuyormuş gibi, kendisini oluşturan sinapslardaki aksiyonpotansiyellerinin süperpozisyonuyla oluşan tek bir aksiyonpotansiyeliyle temsil edilir.

Hayatın kuantize bir süreç olduğuna günlük-mekanik- hayattan da örnekler verilebilir. Örneğin, araba üreten bir fabrikaya, hammadde olarak hiçbir zaman bir parça metal, bir parça lastik alınmaz! Her seferinde, en azından bir araba için yeterli miktarda hammadde alınır. Ve hiç bir zaman yarım araba üretilmez! En azından bir arabadır ürün. Ve bir arabaya ilişkin bütün informasyonlar-bilgiler de yapısal olarak o arabanın varlığıyla onun içinde kristalize olurlar. Bu anlamda bir araba, onun üretilmesi için gereken bütün bilgilerin kodlandığı bir yapıdır. Yeni bilgiler yeni ürünlerle maddi gerçeklik haline gelirler. Bu, evrensel olarak bütün sistemler, bütün üretim süreçleri için geçerlidir.

³⁸ Tekniğin ve üretim araçlarının gelişmesi süreci nedir; üretim araçları insanın organlarının uzantısı değil midir? Üretici güçlerin gelişmesi süreci aslında beyin ve organlarıyla insanın gelişmesi süreci değil midir?.

Bütün söyleyeceklerimizi söylemiş olduk! Toparlarsak;

1: Her sistem (bu ister bir atom, ister canlı bir organizma, bir toplum, ya da Güneş Sistemi gibi astronomik bir sistem olsun), belirli bir bilginin madde-enerji olarak kodlanmış-yoğunlaşmış şeklidir.

2: O, kendi içindeki alt sistemlerde de, gene aynı şekilde, belirli bilgileri temsil eden kuantize enerji-bilgi seviyelerinden oluşur.

Bir çocuğun oluşumunu ele alalım. Anneden gelen DNA paketiyle, babadan gelen DNA paketinin her ikisi de birer bilgi-informasyon paketidir. Bunların etkileşmesinin ilk durumu olarak oluşan çocuğa ait DNA paketi de öyle. O halde, döllenmiş bir yumurta ilk oluştuğu anda belirli bir bilgi paketi olarak doğan her çocuk, o andan itibaren, ana karnında geçen süre de dahil olmak üzere, çevreyle ilişkisi içinde, her basamakta, dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonları işleyerek gerçekleştirmekte, kendini üreterek gelişmektedir. Çocuğu A, çevreyi de B olarak gösterirsek, A'nın B ile her etkileşmesi, A'ya ait bir bilgiyle B'ye ait bir bilgi (ki bu bilgi, A tarafından, B'ye ait bir informasyon olarak alınır ve işlenir) arasındaki bir etkileşmedir. Ve bu etkileşmenin sonunda da, her seferinde, ürün olarak, yeni bir bilgi, yani madde-enerjinin yeni bir biçimi doğar. Bilgi, önce hücrelerde hücre hafızasında, sonra da çocuğun beyinde muhafaza edilirken, bunun karşılığı olan madde-enerji de onun organizmasında organizmanın gelişmesiyle gerçekleşir.

İnsanın çevreyle etkileşmesinde, çevre bir madde-enerji-informasyon yoğunluğu olarak insanı etkilediği zaman, insan önce bu etkinin informasyon muhtevasını "anlamaya", mesajın şifresini çözmeye çalışır. Ve kafasında, dışardan gelen informasyonun kaynağı olan nesneye ilişkin nöronal bir model oluşturur. Sonra da, dışardan gelerek mevcut dengeyi bozan bu etkiye karşı yeni bir denge kurabilmek için gene nöronal düzeyde bir reaksiyon modeli oluşturur. Yani, etkileşme önce beyinde nöronal düzeyde iki bilgi alanı arasında gerçekleşir. Daha sonra, iki madde-enerji alanı arasındaki etkileşme de bunu takip eder.

Ama, iki madde-enerji alanı arasındaki etkileşmenin, aynı zamanda, iki bilgi alanının etkileşmesi olduğu gerçeği sadece insana özgü birşey değildir-evrenselidir. A ve B gibi, iki dalga fonksiyonuyla temsil edilen iki madde-enerji yoğunluğu da, aynı zamanda, kendine özgü bir bilginin var oluş biçimi olduklarından (madde-enerji olarak kodlanmış birer bilgi dalgası olduklarından), bunlar etkileşirlerken, aynı zamanda iki bilgi alanı da etkileşmiş olur. Ve sonunda da yeni bir madde-enerji yoğunluğuyla birlikte, bu iki bilginin sentezi olan yeni bir bilgi doğar. Hiç bir zaman saf bilgi diye bir şey olamaz. Bilgi, kendini madde-enerjiyle şifreleyerek-kodlayarak gerçekleştirir. Bilgi diye, madde-enerjiden ayrı bir şey yoktur. Bu yüzden, "madde-enerjinin korunumu yasası", aynı zamanda bilginin korunumu yasasıdır da. Hiç bir bilgi yoktan var olmaz, ve var olan bir bilgi de yok olmaz. Bilgi, madde enerjisiyle birlikte daima şekil değiştirerek varlığını sürdürür. Evren, her seferinde sonlu sistemlerden oluşan, sonsuz bir süreç olduğundan, bilgi de sonsuzdur. Ama, zincirin her halkası, aynı evrensel oluşum yasasına göre gerçekleştiği için, sonsuz dediğimiz o bilgi, aynı zamanda, tek bir parçacığın içindeki bilgidir de.

"ZİTLARIN BİRLİĞİ VE MÜCADELESİ" NE DEMEKTİR?...

Bir A-B sisteminde, A ve B arasındaki bütün ilişkiler iki karşıt potansiyel madde-enerji alanının-kuvvetin birliği zemininden doğarlar. "İlk durum" adını verdiğimiz bu platform daha sonra gerçekleşecek bütün diğer etkileşmelerin de ortak zeminini oluşturacaktır. Çünkü her sistem, son tahlilde, bir açık sistemdir. Varlığını dış dünya ile etkileşim halinde sürdürür. Bu anlamda da canlı, dinamik bir yapıdır o.

İşte, çevreyle gerçekleştirilen bu etkileşmelerin sonucu olmaktadır ki, hiç bir sistem, hiç bir zaman, mutlak anlamda denge halinde kalmaz. Yani, içinde mutlak birliğin,

“huzurun” hüküm sürdüğü kapalı bir sistem düşünülemez. Daha o “ilk” gerçekleşme “anından” itibaren, dış dünyadan gelen etkilerdir ki karşıt kutuplar arasındaki dengeyi bozarlar.

Aynen şöyle olur: Dışardan gelen-alınan madde-enerji-informasyon sistemin içine girince³⁹, sistemin dominant kutbu bunu içerdeki bilgiyle değerlendirerek bir reaksiyon modeli hazırlar ve sonra da hazırladığı bu reaksiyon modelini gerçekleştirmesi için karşıt kutup olarak motor sisteme verir. Motor sistem de görevini yerine getirir, bunu gerçekleştirir. Ancak, motor sistem bu görevi yerine getirirken iki fonksiyonu birden yerine getirmiş olur. Birincisi açıktır; A-B sisteminde A'nın karşısındaki kutup olarak, A'nın etkisine karşı B'nin bir tepkisidir, sistem içi bir reaksiyondur bu. İkincisi ise, sistemin kollektif olarak dışa karşı yarattığı bir sonuçtur; sistemin, motor gücü aracılığıyla dış unsura karşı gerçekleştirdiği cevaptır-reaksiyondur.

Bir örnek verelim: Canınız su içmek istedi diyelim. Bu istek beyinde “Homeostase”den-denge durumundan- sorumlu organ-Hipotalamus'ta oluşunca bu nöronal bir mesajla motor sisteme iletilir. Yerimizden kalkarız gider bardağa suyu doldurur ve içeriz... Burada su içme isteğinin oluştuğu yer (A) beyindir. Motor sistem (B) ise elimiz, ayaklarımız vb....

Peki hepsi bu kadar mı? Hayır tabii! Bu arada bir de eskinin içinde yeni denge durumuna ilişkin bir potansiyelin oluşması ve daha sonra da bütün bu eylemlere-durum değiştirmeye-bağlı olarak eskinin içinden yeninin çıkıp gelmesi olayı vardır...

Dikkat ederseniz burada A (beyin) ile B (diğer organlar) arasındaki ilişki bir “çelişki-zıtlık” değil, daha çok, aynı sistemin içinde birbirini tamamlamaya yönelik bir “karşıtlık” ilişkisidir. “Çelişki-zıtlık”, varolan A-B sistemiyle bunun içinde oluşan ve tıpkı bir çocuk gibi bu A-B sisteminin içinden su içme eylemi sonucunda çıkıp gelen yeni A'-B' sistemi arasındadır!...

Etkileşme öncesinde A-B sisteminin içindeki durum ilk denge durumudur dedik. Etkileşme başladığı an A, A-B sisteminin mevcut durumunu (sistem merkezini) temsil eden unsur haline gelir. O an o, yani A, hem dışardan gelen etkiye karşı sistemin gerçekleştireceği reaksiyon modelini hazırlayarak bunu B'ye iletendir (ki bu B açısından sistem içi bir etkidir, mevcut dengenin ihlalidir), hem de, mevcut durumu temsil eden unsur olarak onu muhafaza etmeye çalışır.

Örneğin, dışardan bir foton gelipte sistemi etkileyince (atomun bir sistem olduğunu, dışardan bir foton gelipte “alınınca” bunun o an varolan sistem tarafından alınmış sayılacağını unutmamalı) atomun sistem merkezinin bulunduğu çekirdeği, bir yandan dışardan gelen bu etkiyi elektrona ileterek onun ivmelenmesine neden olurken, diğer yandan da, elektrostatik çekme kuvvetiyle onun (elektronun) bir üst enerji seviyesine çıkmasını engellemeye çalışır! Elektron ise, bu sırada sistemin-varolan denge durumunun-kendini inkarını gerçekleştirerek bir üst seviyeye çıkışı sağlamakla meşguldür!

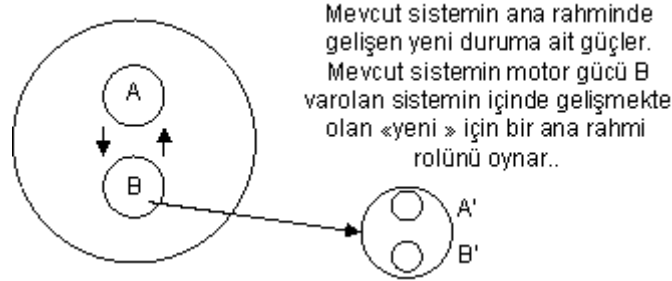
Ama bu “devrimci” bir iş-çaba değil midir!...

Evet, bir sistemin bir üst seviyeye çıkma eylemi devrimci bir iştir! Çünkü, bu durumda, evet bir yandan dışardan gelen etkiye karşı oluşturulan tepkiyle yeni bir denge kurulmaya-mevcut durum muhafaza edilmeye- çalışılmaktadır; ama, diğer yandan da, sistemin varoluş (kendini gerçekleştirme) fonksiyonu olarak ortaya çıkan bu reaksiyon, kendi içinde, bir üst düzeye ait potansiyelin oluşmasına da neden olur. Yani, sistemin motor unsurlarının sistem adına gerçekleştirdikleri reaksiyon, aynı zamanda, yeni bir denge durumuna gebe bir anne rolünü de oynar! Bu yüzden de o, kendi içinde-ana rahminde taşıdığı o çocuktan (sistemin kollektif ürünü olan çıktı'dan)

³⁹ Tabii dışardan gelen her bilgi sistem için alınmaz! Bunun için aşılması gereken bir eşik vardır. Ancak bu eşiği aşan bilgiler içeri girebilirler...

dolayı devrimci bir güç özelliğine sahip olur! Ne zaman ki yeni denge durumunu oluşturacak güçler eskinin içinde ortaya çıkan reaksiyondan ayrılarak bağımsız bir varlık şeklinde oluşmaya başlarlar, buna bağlı olarak, eski durum zemininde oluşan varlıklarıyla A ve B de onun içinde, onun varlığında yok olurlar; yeni denge durumu kendine özgü üretici güçleriyle A'-B' olarak ortaya çıkar.

Burada biraz duralım ve bütün bunların ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabilmek için konuyu biraz daha açmaya çalışalım:

Az önce dedik ki; “bir A-B sisteminde, A ve B arasındaki bütün ilişkiler iki karşıt potansiyel madde-enerji alanının-kuvvetin birliği zemininden doğarlar”. Bu ne demektir? Bir A-B sisteminde A ve B birbirine “zıt” kuvvetleri mi temsil etmektedir. Sistem gerçekliği “zıtların birliğidir” derken kastedilen bu mudur?

Hayır değildir! Yani, kendi başına ele alındığı zaman, bir A-B sistemin iki temel parçasını-fonksiyonel birimini- oluşturan unsurlar olarak A ve B arasında hiç bir “çelişki-zıtlık” yoktur! Tam tersine, bunlar fonksiyonel olarak birbirlerini tamamlayan “karşıt” unsurlardır. Biri, aradaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi kullanarak sistem adına ne yapılacağını belirlerken, diğeri de, gene sistem adına bunu hayata geçirmektedir. A-B sisteminin çevreyle ilişkileri-etkileşmesi bu görev bölümüyle gerçekleşmekte, sistem bu görev bölümü sayesinde varlığını sürdürebilmektedir. O zaman nedir mesele, “çelişki”-“zıtlık” nerede burada ve neden sistem gerçekliği “zıtların birliğidir” deniyor?

“Zıtların birliği ve mücadelesi” nedir?...

En başa, yani, bir A-B sisteminin olduğu o ilk “an”a dönüyoruz! Bilindiği gibi, aslında böyle “o an” diye, sistemin statik-mutlak bir gerçeklik olarak “varolduğu” bir zaman dilimi falan yoktur ortada; hepsi izafi kavramlardır bunların! Sistem gerçekliği dinamik bir olay-süreç olduğu için, o, daha o ilk “an”dan itibaren, dış dünyayla-çevreyle etkileşme sürecinde, kendini inkar ederek gerçekleşir-varolur. Yani öyle, bir an için bile olsa, kurulu-mutlak bir denge hali söz konusu olmaz hiçbir zaman. O “an”, sistemin dışardan-çevreden gelen ve mevcut denge durumunu etkileyerek onu bozma eğilimi gösteren informasyonu-etkiyi kendi içindeki bilgiyle değerlendirerek ona karşı bir cevap hazırlamaya başladığı “an”dır da. Bir sistemin “ilk oluşum anı”yla, onun izafi objektif bir gerçeklik olarak kendini (kurulu dengeyi) inkar süreciyle birlikte varoluşu arasında bir zaman dilimi olmadığını altını çizdikten sonra devam edelim:

Önce, sistemin içindeki bilgi kullanılarak, dışardan gelen madde-enerjinin-informasyonun nasıl işleneceği belirlenir. Yani, sistemin dışardan gelen hammaddeyi nasıl işleyeceğine, onu nasıl bir ürün haline getireceğine dair bir “reaksiyon planı”-modeli hazırlanır. Sonra da hazırlanan bu plan sistemin motor gücüne verilerek onun bu planı gerçekleştirmesi sağlanır. Eğer sistem bir hücre, dışardan gelen “etken” de bir molekülse, önce DNA lardaki bilgi taranılarak buradan (yani DNA’lardan) söz

konusu molekülün nasıl işleneceğine dair bilgiler çıkarılır. Sonra da bunlar, mesaj taşıyıcı RNA'lar tarafından Ribozomlara götürülerek burada, bu mesleki bilgilere göre çalışacak işçi-proteinler üretilir, dışardan gelen hammaddenin bu işçi proteinler tarafından işlenilmesinin-bir ürün haline getirilmesinin koşulları hazırlanır. Bu mekanizma bütün sistemler için geçerli olan evrensel varoluş-kendi kendini üretim mekanizmasıdır. Elbette ki her sistem bunu kendince hayata geçirmektedir..

İşte bu mekanizmanın sonucu olmaktadır ki, bir A-B sisteminde dışardan gelen hammaddeyi hazırlanan üretim planına göre işleyerek onu bir ürün haline getirmeye çalışan motor sistem unsurları, daima, ürünün oluşmasında doğurgan bir anne-ana rahmi- rolünü de oynamış olurlar. Çünkü her ürün (çıktı-output) bir çocuktur, bir sentezdir. Her A-B sisteminde, babası A ise, annesi de B olan bir çocuktur o!

Bir fabrikada çalışan işçileri düşününüz: İşçiler, işveren ve onun görevlendirdiği kişiler-mühendisler vs.-tarafından hazırlanan üretim planını hayata geçiren sistemin “motor güç” unsurlarıdır. Aynen o proteinler gibi, ellerindeki üretim planına göre hammaddeyi işleyerek onu ürün haline getirmeye çalışırlar! Öyle ki, onlar kendi toplumsal kimliklerini de bu süreç (ürünü gerçekleştirme süreci) içinde oluşturduklarından, bir yerde, ürünle bütünleşirler. Ürün onlar için sanki ana rahminde büyüttükleri-oluşturdukları kendi çocukları haline gelir. Ve bu şekilde, üretim sürecinin her adımında, aslında sistemin kollektif ürünü olan o çocuk işçilerin ana rahminde biraz daha büyür-gelişir. Ve sonuçta onlar, tıpkı bir anneye çocuğu arasındaki ilişki gibi birbirleriyle bütünleşmiş olarak doğarlar. Yani üretim faaliyeti sona eripte ürün ortaya çıktığı an işçiler de onunla birlikte aynı duruma çıkmış-ürünle birlikte onlar da kendilerini üretmiş olurlar.

“Çelişkinin”, “zıtlığın” ve “sınıf mücadelesinin” nedeni?...

Ama aynı şey üretim planını hazırlayan-hazırlatan- sistemin dominant kutbu için söz konusu değildir. O, mevcut sistemin-dengenin temsilcisi olarak da varlığını ürettiğinden, sonuçta elde edilen ürüne de varolan sistemin içinde sahip çıkmak ister. Yani o, kendi varoluş fonksiyonu-koşulu-gereği ürünle birlikte bir üst denge durumuna çıkıldığını göremez. Kendi ataleti, mevcut durumu koruma görevi buna engel olur. Motor gücün ürünle birlikte onu yaratırken kendiliğinden bir üst denge durumuna çıkma yeteneği onda yoktur. İşte bu yüzdendir ki, üretim süreci mevcut denge halinin inkarı süreci olduğu kadar, aynı zamanda, ürünün oluşmasına paralel olarak, yeni bir denge durumunun eskinin içinde oluşması sürecidir de.

Aslında A, yani sistemin dominant unsuru açıyor inkar kapısını! Sisteme dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu sistem adına içeriye buyur eden (alan) o! Sistemin sahip olduğu bilgiyi kullanarak onu değerlendiren ve bir üretim modelini (hammaddenin nasıl işleneceğini) hazırlayarak gerçekleştirilmesi için bunu sistemin motor gücüne ileten o. B, yani “motor unsur” da bunu gerçekleştiriyor. Bunu yaparken onun yaptığı sadece A'nın inkarını gerçekleştirmektir. Sonuçta meydana gelen ürün ilk durumdan itibaren başlayan sürecin amacı (ulaşmak istediği hedef) olduğu için, o aynı zamanda bir “son durumu”da temsil etmektedir. Yani ürünü yaratmakla aslında A ve B onun varlığında yok olmakta, kendilerini yeniden üretmiş olmaktadır. Daha sonra süreç yeniden başladığı zaman bu durumda A ve B artık bir önceki sürece başlayan A ve B değildir. Örneğin A'-B' dür onlar artık. Ama A bunu kabul etmek istemez! İşte A ile B arasındaki “zıtlığın”-“çelişkinin” kaynağı tam bu noktada ortaya çıkıyor. B, ürünle birlikte kendini de yeniden üreterek onunla aynı “duruma” ulaştığı halde (B' durumuna geçtiği halde), A, A' haline gelmeyi, B' ile yeni bir A'-B' ilişkisi içinde kendini yeniden üretmeyi kabul etmez.

İşte “Kaf Dağı'nın ardındaki sır!...

İşte bu süreç, yani kendi kendini üretim süreci, daha A-B sisteminin o ilk oluşma “anında” A ve B nin birbirlerine göre izafi gerçeklikler olarak varoluşlarıyla birlikte başladığı içindir ki, A-B nin, ilk oluştuğu (varolduğu) andan itibaren, kendi içinde kendi zıttını (A'-B' olarak kendi inkarını) barındırarak varolduğunu söyleriz. “Sistem gerçekliği zıtların birliği ve mücadelesinden ibarettir” sözünün anlamı buradan gelir. Burada “birlikten” ve “mücadeleden” kasıt, her A-B sisteminin, her an, kendi içinde bir A'-B' ile birlikte-ve onunla mücadele halinde varolmasıdır.

Ancak, her durumda, A-B yi A temsil ettiğinden, A'-B' de B nin ana rahminde geliştiğinden sürece mekanik olarak bakınca-görünüşe bakınca-bütün olup bitenler A ile B arasındaki ilişkiye indirgenir ve denilir ki; “her durumda, A, mevcut sistemi temsil ederken, B de onun zıttı olarak onun “diyalektik devamı” olan başka bir sistemi temsil etmektedir. Sistem-üretici güçler- geliştikçe, yeniyi temsil eden B, A yı ve onun temsil ettiği eski sistemi yok ederek onu yerine kendisinin temsil ettiği yeni sistemi egemen kılacaktır”!...

İçinde yaşadığımız kapitalist toplumun diyalektiği de böyle değil midir! Mevcut durumu, sistem merkezini temsil eden burjuvaziyle, bir üst seviyeye, daha ileri bir toplum düzeyine çıkmayı temsil eden işçi sınıfı arasındaki ilişkilerin özü de bu değil midir! O halde, işçi sınıfı da kendisinden dolayı değil, ana rahminde barındırdığı o yeni toplumsal bebekten dolayı devrimcidir! Peki nedir, neyin nesidir o bebek mi diyorsunuz!? Modern sınıfsız toplum bebeğidir o! İsterseniz siz ona “Bilgi Toplumu” da diyebilirsiniz farketmez!

İşte size bütün o “mekanik materyalist”-ve de “diyalektik materyalist” “devrim anlayışlarının” çıkış noktası-felsefi temeli! İşte, işçi sınıfının delikanlılık döneminin dünya görüşü!... İşte, o koskoca Sovyet sisteminin 72 yıl sonra neden tepesi taklak gittiğinin özü-ruhu!... Problemi bu düzeyde kavramadan başka hiçbir şeyi kavramak mümkün değildir!...

Ve işte benim kırk yıldır peşinde olduğum problemin çözümü!... İşte, bu evrende varolan bütün kilitleri açan anahtarın sırrı! Kaf dağının ardındaki, ulaşılamayan o çiçeğin sırrı! Padişahın, “kim ki ejderhayı (buradaki ejderha nefstir) öldürerek onu bana getirirse kızımı ona vereceğim” dediği o nadide çiçek!...

Bilme, öğrenme korkusu!...

Evet, bilmek-öğrenmek çabası devrimci bir çabadır. Ama değiştirirken değişerek öğrendiğimiz için, bu yolda önümüzdeki en büyük engel ataletimizdir; değişime direnme anlamına gelen öğrenme-bilme korkumuzdur. **Öğrenmekten, bilmekten korkarız, çünkü, öğrendikçe mevcut kimliğimizle-benliğimizle yok olacağımızı sanırız!** Belirli bir anın içinde kendimizi üretmemize temel olan bilgiler, bizim o anın içindeki atalet direncimizin de zeminini oluştururlar. Hani öyle, “kopar o zincirlerini, kaybedecek bir şeyin yok” demekle olmuyor bu iş! Ne kadarını bilmek istiyorsan, yaşamı devam ettirme mücadelesi ne kadarını bilmeni gerektiriyorsa o kadarını öğreniyorsun! Yani işin içinde yaşamı devam ettirme mücadelesiyle bağlantılı bir öğrenme motivasyonu yoksa öğrenme de yoktur!... Unutmayalım ki, insanlar ancak kendileri için “önemli” olan şeyleri öğrenirler. Çünkü ancak önemli olan şeyler yaşamı devam ettirme mücadelesinde bizim için yararlı olan şeylerdir (insan beyni sürekli “yeni” ve “önemli” olan şeyleri ayıklayan bir dedektör gibi çalışır; ancak bunlar

öğrenmeye layık görülürler, bunun dışındaki informasyonlar ise beyindeki çöp sepetine atılırlar!...)

Evrim süreci ve devrim anlayışı...

Kapitalizmin gelişme sürecinin ara aşamaları, sürecin bütünü içindeki “ara durumlardır”. Ve her ara durumda, yeniden kurulan dengeye bağlı olarak, sistemle birlikte onun temel güçleri olarak burjuvazi ve işçi sınıfı da gelişmiş-kendilerini yeniden üretmiş olurlar. **Sürecin en üst basamağında ise “son durum” yer alır, içinde burjuvazinin ve işçi sınıfının birlikte yok olacakları “son durum”;** yani modern sınıfsız toplum. Görünen köy kılavuz istemezmiş, burjuvazinin yerini bilgiyi temsil eden “insanın” (aslında bu “insan” artık bizim bildiğimiz insan değildir, “bilinçli doğadır” artık o), işçilerin yerini de robotların aldığı bir sistem olacaktır bu...

Dikkat ederseniz, her durumda, önce girdi, yani sisteme “dışardan” giren madde-enerji, mevcut-var olan çerçevenin içine alınıyor. Sonra da bu, eldeki bilgiyle yoğruluyor, yani değerlendirilip işleniyor ve bir ürün olarak şekillendiriliyor. Ama bu ürün, belirli bir noktaya-“son duruma”- kadar hep mevcut sistemin içinde, onunla anneye çocuk gibi bütünleşerek, onun bir parçası halinde gerçekleşiyor. Öyle ki, bir süre sonra mevcut-varolan sistem sadece bu ürünü yaratan ve onu taşıyan haline geliyor. Bu, aynen bir kadının hamile kalması olayıdır. Her durumda, yeni doğacak olan sistem, çocuk, mevcut sistemin ana rahminde gelişiyor. Sonra da doğum oluyor.

Bu bir atomda da böyledir, bir toplumda da, bir insanda da. Çünkü bu mekanizma, evrim sürecinin evrensel mekanizmasıdır. Hangi sistem olursa olsun, ister bir atom, isterse bir insan, ya da bir toplum, bütün sistemler, ancak dış dünyayla etkileşerek var olurlar. Bu etkileşmeye göre, ve bu etkileşmenin sonucu olarak. Ama her etkileşme de, aynı zamanda bir kendi kendini üretme sürecidir. Bir atomun dışardan bir foton alarak, bir üst kuantum seviyesine geçmesi ne ise, bir kadının doğum yapması da odur. Toplumsal düzeyde de, insanlar bir yandan hayatta kalabilmek için, yani mevcut durumu muhafaza edebilmek için üretirlerken, diğer yandan da, ihtiyaçlarından daha fazlasını ürettikçe, daima “toplumsal gelişme seviyesinde” daha üst basamaklara doğru çıkarlar.

İşte, “zıtların mücadelesi” olayının esası-özü budur. Her durumda, “dışardan” gelen girdiyi alarak onunla bütünleşen, ona karşı bir reaksiyon modeli hazırlayan, sistemin dominant unsuru olarak bir A, ve bir de, A'nın hazırladığı bu reaksiyon modelini gerçekleştirerek, sanki ona karşı-zıt bir hareketmiş gibi varolan-gerçekleşen bir B'nin karşılıklı hikâyesinden ibarettir herşey! Merkezi temsil edenin mevcut durumu muhafaza etme çabasına karşılık, karşıt kutbun ivmelenerek, hareket enerjisini arttırmasından, yeni bir denge durumuna erişme çabasından ibarettir! Bu arada, bütün bu sancıların nedeninin, mevcut sistemin ana rahminde usul usul gelişmekte olan “yeniye” ait potansiyel güçler olduğu da unutulmamalıdır tabii!...

Devrim-bir üst duruma geçiş, son tahlilde mevcut sisteme ait olan güçlerin iradi çabalarının sonucu olmaz!...

Ezilenlerin-sömürülenlerin çabası, sistemin içindeki “eşitsizliğe karşı mücadeledir” o kadar! Bunun “devrimle” falan alakası yoktur! Onlar en fazla “isyan” ederler ki isyan ve devrim farklı şeylerdir!... Devrim, “eskinin” içinde olgunlaşan “yeniye” ait güçlerin “eskinin” kabuklarını kırarak ortaya çıkması olayıdır. Dışardan bakınca, “eskinin”

içindeki “karşıt kutup” yeni doğacak olan bebeğe hamile olduğu, onu kendi ana rahminde taşıdığı için, sanki bu geçişi sağayan, gerçekleştiren de oymuş gibi görünür!... Hamilelik süresi boyunca çocuk henüz ortalıkta görünmediğinden, annenin kendisi bile, kerametini kendisinde olduğunu sanır! Aslında haksız da değildir bunda! Çünkü “çözümü” gerçekten de o taşımaktadır. Ama bu taşıma-temsil yetkisinin, kendisinden değil de, karnında taşıdığı bebekten dolayı onda olduğunu, o dahil, mevcut sistemin içinde kimse anlayamaz !...

Bu durumda, alınan enerji, sistemin bir üst varoluş-kuantum seviyesine çıkması için yeterliyse bu gerçekleşir. Çocuk doğar! Elektronlar bir üst enerji seviyesine çıkarlar! Yeni bir denge kurulur. Tekrar “huzur” gelir!..Yok eğer, bu enerji yeterli değilse, “huzuru, dengeyi bozan” enerji tekrar dışarıya verilecektir! Olay bundan ibarettir!...

Toplumsal düzeydeki “ sınıf mücadeleleri” diyalektiğinin özü de budur. O halde, sınıf mücadeleleri, gelişmenin, ilerlemenin belirtisidir. Bir üst basamağa geçişin gerçekleşme biçimidir-doğum sancılılarıyla birlikte ortaya çıkarlar-. Hiç sınıf mücadelesi olmayan toplumlar, ya hiç üretmeyen toplumlardır, ya da geçici bir süre için, ekstra enerji harcanılarak baskı altında tutulan toplumlar...

BU GECİŞ NASIL OLUYOR-DEVİRİM NASIL GERÇEKLEŞİYOR?...

Peki bu geçiş nasıl gerçekleşiyor? Devrim dediğimiz olay, sadece, bir dış kuvvetin sistemi etkileyerek onu zorla değiştirmesi olayı olmadığına göre, bir durumdan bir başka duruma geçiş nasıl gerçekleşiyor?..

Her durumda, gene ister bir atom olsun, ister bir insan, ya da toplum, bütün sistemlerde, dış kuvvetler, daima sistemin iç yapısını oluşturan unsurlar aracılığıyla, onlarla bütünleşerek, etkide bulunurlar. Örneğin, bir atomun belirli bir kuantum seviyesinden bir üst seviyeye çıkması için gerekli olan dış etken, enerji (girdi), önce mevcut sistemle bağlaşıp, onun içinde değerlendirilerek işlenir ve sistemin içinde bir ürün, potansiyel yeni bir durum olarak ortaya çıkar. Öyle ki, bir süre sonra artık sistemin bulunduğu enerji seviyesinin sınırları bu yeni durumu-enerji kapasitesini muhafaza edemez hale gelir. Bir üst seviyeye geçişin ön koşulu budur. Ve mevcut durumun içinde oluşan yeni sistemin güçleri, onun çerçevesini, sınırlarını aşarak, kendi enerji kapasitelerine uygun yeni bir seviyeye çıkarlar. Olay budur.

Yoksa öyle mekanik bir geçiş olamaz! Dışardan bir foton geliyor, atom bir üst seviyeye çıkıyor. Ama nasıl oluyor bu? Gelen o foton önce nereye geliyor? Enerji yoğunlaşması nerede oluyor? Mevcut-varolan sistemin içinde bu girdi nasıl işleniyor? Ortaya çıkan reaksiyon nedir? Yeni bir durum-çıktı nasıl oluşuyor? Ancak bu sorulara cevap verdikten sonradır ki problemi çözülmüş olarak görebiliriz. Neden ve nasıl sorularını atlayarak yapılacak açıklamalar eksik kalmaya mahkumdur. Bir problem ancak İnfomasyon İşleme Bilimi zemininde açıklanarak çözüldüğü zaman tam olarak çözülmüş kabul edilebilir.

Her durumda “yeni” daima “eskinin” içinde gelişiyor...

Demek ki, her yeni sistem, önce eskinin içinde bir yoğunlaşma (gelişme diyelim buna) olarak oluşuyor. Ve ancak bu yoğunluk, eski, yani mevcut sistemin sınırları içinde taşınmaz hale gelince doğum olayı gerçekleşiyor.

İşte bu basit gerçektir ki, sırf bu gerçeği “kavrayabilmek” için geçti bir ömür! Bu çalışmanın ilk hareket ettirici, itici gücü bu sorunun cevabını aramaktı! Selimiye'nin o kalın duvarlarının arkasında bu mekanizmayı kavrayabilmek için çıkmıştık yola! “Zıtların birbirine dönüşümü” anlayışıyla, “sistem içindeki unsurlardan birinin diğerini yok etmesi” olarak anlaşılan “devrim” anlayışıyla,

yukarda ifadesini bulan anlayış arasında dağlar var! Bu dağları aşmak kolay olmadı!

1-Bu evrende varolan bütün sistemler son tahlilde açık sistemlerdir. Yani, çevreyle etkileşmeden, madde-enerji-informasyon alışverişinde bulunmadan “kendinde şey” olarak varolmak mümkün değildir. Şeyler, karşılıklı etkileşme-ilişki süreci içinde birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre izafi bir şekilde varolurlar...

2-Bir sistem ancak bir durumdan bir başka duruma geçerken-kendi kendini inkar süreci boyunca- objektif izafi gerçeklik olarak varolur...

3-Yaşam süreci de dediğimiz bu süreç, bir yanıyla, mevcut düzenin bozulduğu-“entropinin arttığı”-bir süreçtir. Ama o, aynı anda, kendi içinde yeni bir düzenliliğe de hamile olur. “Mevcut düzenin bozulmasının” nedeni de zaten varolanın içinde gelişen bu yeni denge durumu-düzenlilik. Bu nedenle, varolmak, inkarın inkarı sürecinden ibarettir...(“entropi”, Termodinamiğin ikinci yasası...)

BİLİMDE DE DEVRİM!...

Kendi koştuğun kulvarı da birlikte yaratma zorunluluğu işi değişik bir mecraya döküyor! Söylersiniz bana, ben kendimi nasıl ifade edeceğim, bir yanda, bütün çeşitleriyle materyalizm, onun “kendinde şey”, ya da, “objektif mutlak gerçeklik” anlayışları; bu anlayışları temel alan, patates çuvalı örneği bir evren tasavvuru, diğer yanda ise, evrensel oluşumu metafizik bir “idee”ye bağlayarak açıklamaya çalışan idealizm ve çeşitleri! Buna bağlı olarak da tabi, kendini ideolojik anlamda “ateist”, ya da “dinci” olarak ifade eden dünya görüşleri!... Bunların ikisi de insanlık macerasının belirli bir konağına (sınıflı toplumlar konağına) denk düşüyor bana göre. Ve ikisi de bilgi toplumuna (modern sınıfsız topluma) giden yolda 21.yy’ın gerçeğiyle bağdaşmıyor artık; ikisi de çok ilkel kalıyorlar!...

Bunun da ötesinde, iş artık öyle bir yere geldi dayandı ki, sadece toplumsal düzeyde siyaset alanında değil, bilimsel düzeyde de her türlü gelişmenin, ilerlemenin önünde ayak bağı haline geldi bu dünya görüşleri. Çünkü, doğa bilimleriyle uğraşan o “biliminsanları” da son tahlilde sınıflı toplumun insanları, yani onların beyinleri-bilinçleri de insanlığın bugün bulunduğu konaktan bağımsız değil. Bu nedenle, 21.yy da bilgi toplumuna giden yolda, siyasi anlamda bütün o dünya görüşlerinde olduğu kadar bilimde de devrim gerekiyor!... Bütün o “bilimsel bakış açılarının” da pozitivizmle maskelenmiş materyalist-idealizist dogmalardan temizlenmesi gerekiyor!...

Alın bir Kuantum fiziğini!... Bohr-Heisenberg devrimlerini!... Newton fiziğine, klasik fiziğe göre bir devrim onların vardığı sonuçlar; ama sonra iş geliyor, çağın-dönemin o ideolojik-felsefi temellerine takılıp kalıyor!... Bir yanda, Einstein gibi, varılan noktayı-ortaya çıkan sonuçları materyalist bakış açısına göre açıklamaya çalışanlar, diğer yanda ise, Bohr-Heisenberg’in ve Kuantum fiziğinin “Kopenhag yorumcularının” ucu sübjektif idealizme varan anlayışları!... Çağa damgasını vuran bütün o biliminsanları adeta ikiye ayrılıyorlar o dönemde, ve doksan yıldır da halâ aynı şeyleri tartış babam tartış, aynı yerde dönüp duruyor onların takipçileri!...

Bakmayın siz bugün “bilimsel teknolojik devrim” falan dediğimize. Bugün yenilen o üzümler halâ o zaman-geçen yüzyılın başlarında- dikilen bağlardan geliyor! Yani, o zamandan bu yana pek fazla yeni bir şey yok ortada (tabi o “Tanrı Parçacığı”-ve şimdi de “gravitasyonel dalgalar” saçmalığını saymazsak! Sahi ne oldu o Higgs Bozonu ve kütle meselesine getirilen yeni açıklama (!), hani bu nedenle Nobel ödülü bile vermişlerdi ya!! Ben size söyleyeyim, eğer gerçekten böyle bir buluş ve kütle anlayışına getirilen böylesine radikal yeni bir açıklama olsaydı ortada şimdiye kadar bütün fizik kitaplarının değişmesi gerekirdi!!... Tahsisatları kesilen materyalist

“biliminsanları” yeni bir icat yaptıklarını ilan ederek(!) iş koşullarını yeniden yaratmış oldular o kadar!!...)

Bu arada hiç kimsenin aklına “kardeşim belki de hata bakış açılarımızdadır, koordinat sisteminin merkezini oturttuğumuz yerededir” demek gelmiyor nedense!...

E, ne olacak şimdi, ben nasıl ifade edeceğim kendimi; materyalizmin de idealizmin de kulvarları... bunların ikisi de- dar geliyor bana, mecbur muyum ben bir tarafa dahil olmaya! Bana diyorlar ki, mecbursun, yoksa seni yok sayarız ve bütün o yazdıklarını da bu durumda kimse okumaz!!... Bu durumda kaybeden sanki ben olurmuşum gibi!!...

Çok ilginç birşey gerçekten! Birgün birisi çıkıyor önünüze ve size diyor ki, “alın işte size, arayıp durduğunuz o Herşeyin Teorisi („Sistem Teorisi'nin Esasları-Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi-Herşeyin Teorisi“, <http://www.aktolga.de/t4.pdf>) “Kaf Dağı'nın ardına gizlenmiş olan, evrendeki bütün o kilitli kapıları açmaya yarayan sihirli anahtar budur”!

Ne yapardınız bu durumda? Durun, ben size söyleyeyim! Bu durumda ilk yapacağınız şey, hemen, kısa vadeli olarak böyle birşey bana ne kazandırır, ya da beden ne götürür hesabı olacaktır! Ki, bunu da belirleyen, günlük hayatınızı kuşatan koşullardan, o atmosferden başka birşey olamaz!...”Biliminsanı” da olsanız, mahalledeki bakkal da olsanız, durduğunuz yere göre oluşacak “bakış açınızla” varacağınız sonuçlardır sizi yönlendirecek olan!...

Peki, ya ayağınızın altındaki o zemin sürekli kayarak değişiyorsa, o zaman ne yapacaksınız! Öyle ya, 21.yy'da bilgi toplumuna doğru giden süreç o kadar hızlandı ki, bugün, bırakınız bir yere tutunarak orayı referans almayı, artık ayakta durmak bile zorlaştı! Bu yüzden, bir çok kişinin yukardaki soruyla karşılaştığı zaman göstereceği ilk reaksiyon, “acaba bu kafayı mı yemiş” diyerekten “bir bu eksikti” hesabı, yüzünüze öyle baka kalmak olacaktır!

Devam ediyoruz!

Hani, “insanla birlikte doğa kendi bilincine varıyor” diyoruz ya, “Herşeyin Teorisi'nden”- “varoluşun sırrından” bahsettiğiniz an, burada kendiliğinden ortaya çıkan bir sonuç var. Doğaya da evrensel varoluş dediğimiz oluşum kendi içinde öyle bir sırrı-varoluş sırrını-gizliyor ki, bu sır, evrim süreciyle birlikte insanda kendini açığa vurmaya başlıyor!...

Tamam, bu bir süreç, insanlık durumunun her aşamasında biraz daha kendini açığa vuran bir süreç. İnsan, her aşamada, bu sır ne kadar vakıf hale geldiyse o dönemin terminolojisiyle onu dile getiriyor. İnsan olarak varoluşun daha o ilk anından itibaren bütün o dinlerin falan yapmaya çalıştıkları hep bu. Yani öyle hemen birden ortaya çıkmıyor bu sır!... Çünkü, onun “ortaya çıkması” demek, bir yerde insanın varoluş gerekçesinin de ortadan kalkması demek! Madem ki insan “doğanın kendi bilincine varması” oluyor, bu durumda, bu iş başarıldığı an, artık “Kaf Dağı'nın ardında saklı olan o sır” da ele geçirilmiş oluyor ki, bundan sonra artık, o “varlığa”, bizim hala bildiğimiz anlamda “insan” dememiz doğru olmaz! Çünkü artık o yarı biyolojik, yarı computer “bilinçli bir doğa” olmuştur!...

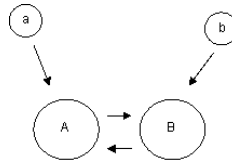
Ha, deminden beri hep bir “Kaf Dağından”, ve “onun ardına gizlenmiş olan” “sır”dan bahsediyoruz! Sahi nerededir gerçekte o “Dağ” ve o “sır”? Google'un dünya haritasında bile yeri olmayan bir “dağı” nasıl bulacak ki insanlar? Bu konuya az sonra tekrar döneceğiz ama ben size şimdiden ipucu vereyim: o “Dağ” sizin nefsinizdir! Ya “sır” mı dediniz? Boşuna demiyor atalarımız “nefsini bilen Rabbini bilir” diye! İşte “sır” da o zaman açığa çıkıyor!... Peki, nefsinin bilince nası Rabbini bilmiş oluyor insan, nerede o “Rab”, nefsin dediğimiz nöronal etkinlik nasıl örtüyor-gizliyor Rabbi?

İnsan da bir sistem mi; ve her sistem gibi o da kendi içindeki sistem merkezinde bulunan sıfır noktasında temsil olunmuyor mu; alın işte size, “benden içeri olan o ben”in “sırrı” da budur”!... Hani o “öküz nerde, dağa kaçtı, dağ nerde, yandı bitti kül oldu” ata sözü var ya, işte aynen öyle!...

Şimdi tekrar tasavvufun diline dönerek bütün bu açıklamaları bir de onun diliyle ifade etmeye çalışacağız... ama önce bir kere daha modern bilimle tasavvuf arasındaki ontolojik ilişkinin altını çizelim:

Sistem Bilimi'ne göre (<http://www.aktolga.de/t4.pdf>) her sistem, kendi içindeki bilginin maddi bir gerçeklik olarak ortaya çıktığı belirli bir denge durumudur demiştik. Ama ilk varoluş “anında”⁴⁰ o henüz daha belirli bir bilgiyi temsil eden potansiyel bir gerçeklik olarak anlaşılmalıdır! Onun izafi objektif bir gerçeklik haline gelişi bu “an”dan itibaren başlayan çevreyle etkileşme süreci içinde gerçekleşir. Bu nedenle, çevreyle etkileşmenin de başladığı o ilk oluşum “anının” gerçekliğini, A ve B gibi, birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre var olan iki unsurun varoluş zemini olarak ifade etmiştik. A ve B, objektif-izafi gerçeklikler olarak bu zemin üzerinde etkileşirken varoluyorlardı. Bu zemin, bundan sonra artık, hem A ve B'nin etkileşerek birbirlerini yarattıkları, ama hem de, aynı zamanda, sistemin kendi içinde -ana rahminde- kendi diyalektik inkarı olarak yeni bir sistemi yaratacağı (zıtların birlikte varlığı ve mücadelesi) esas zemin olacaktır.

İşte, zıtların birliğinin ve mücadelesinin gerçekleştiği bu zeminedir ki, biz belirli bir “denge durumu” diyoruz. Denge, yani iki karşıt kutbun birbirleri üzerine olan etkilerinin eşit-sıfır olduğu izafi bir durum. İzafi, çünkü maddi bir gerçeklik olarak sıfır-denge halinin temsili diye birşey söz konusu olamaz. Sıfır yokluğu-potansiyel bir gerçekliği- temsil eder. Ama, birbirine göre izafi objektif bir gerçeklik olarak var olmayı açıklayabilmek için ondan yola çıkmak gerekir. Çünkü, her durumda, bir şey'in uzay zaman içindeki varlığını ifade edebilmek için kullandığınız koordinat sisteminizin merkezidir o. Evet, uzay-zaman içinde belirli bir objektif gerçekliğe denk düşen böyle bir “nokta” yoktur; ama onun “varlığı” da işte bu “yokluğuyla” anlam kazanıyor! Bütün varlıklar onun (sıfır noktasının) bu “yokluğuyla”-“olmayan varlığıyla”- birlikte, ona göre anlam kazanıyorlar. Şöyle düşünelim:

Şekilde (a) ve (b), başka-farklı süreçlerin ürünleri olarak, bu süreçlerin içinde varolarak gerçekleşmiş olsunlar. Bu durumda, bunların arasında hiçbir ilişki olmadığı için bunlar (yani a ve b) birbirlerine göre henüz daha potansiyel gerçeklik durumundadırlar. Bunlar, yani a ve b, ne zamanki bir araya gelirler ve karşılıklı olarak ilişki içine girerler, ancak o zaman, sıfır noktasında temsil edilen belirli bir sistem içinde A ve B olarak birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre izafi objektif gerçeklikler haline gelirler.

İşte, (varlığı sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil edilen) belirli bir sistemin içinde birbirini yaratarak birbirine göre izafi objektif gerçeklikler olarak varolma anlayışını temel alan modern sistem bilimiyle, varolmak anlayışı “bir ben vardır bende benden içeri” olan tasavvufun arasındaki ilişkinin özü budur... Dikkat ederseniz

⁴⁰ “İlk oluşum an’ı”, sıfır noktasına denk düşen “sıfır an’ıdır”. Her nesne için bu “an” zaman ve mekânın başladığı “an” olur! Peki, böyle “sıfır noktası”-“an’ı” diye maddi bir gerçeklik var mıdır gerçekte? Yoktur tabii! Çünkü her nesne-olay- bir önceki sürecin sonucu olarak oluştuğu “an”, aynı zamanda çevreyle ilişki-etkileşim içine de girmiş olur ve bu ilişkiyle birlikte gerçekleşir. Yani öyle mutlak bir sıfır noktasında “varolan”, varlığı kendinden menkul nesnelere yoktur!

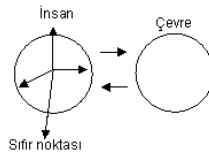

tasavvufun dinsel bir terminolojiyle ifade ettiği ontolojik zemin modern bilimin sistem zeminiyle aynıdır... Birisi, “sistem merkezini” “sıfır noktası” olarak ifade ederken, diğeri, benden içeri olan “ben”, yani Tanrı-Allah olarak ifade ediyor... Daha başka bir deyişle, tasavvufun “kendi içimizde” olarak ifade ettiği “Allah” organizmayı bir sistem olarak düşündüğümüz zaman sistem merkezinde bulunan sıfır noktasını temsil eden instanz olarak karşımıza çıkıyor. “Ne yerde, ne gökte, her yerde her zaman varolan”, kendi içimizdeki “benden içeri olan ben” olan Tanrı anlayışının özü budur... Eğer bu evrende yer alan bütün varlıklar kendi içinde bir sistemse ve bütün sistemler de sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil ediliyorlarsa, o zaman bu evrende ondan, sıfır noktasında temsil edilen Tanrıdan gayri başka birşey yoktur. Bütün diğer varlıklar belirli bir sistemin içinde ona göre, ondan yola çıkılarak varolan izafi gerçekliklerdir o kadar...

DİN NEDİR, İDEALİZM VE MATERYALİZM NASIL ORTAYA ÇIKIYORLAR?...

Din ve dinsel inanca gelince; dinlerin ve dinsel inançların varlığı insanın varoluşu kadar eskidir. Çünkü din, insanlık durumu ortaya çıkarken (hayvanlık durumundan insanlık durumuna geçilirken) arada oluşan o sıfır “noktasına” insanların metafizik bir “varlık” atfetmelerinin ürünüdür.

Yukardaki şekle dönersek, insan (A), insan olarak varolmaya başladığı “an”, çevreyle (B)-doğayla- sanki ondan ayrı bir varlıkmiş gibi ilişkiye-etkileşmeye başlamış oluyor ve buna bağlı olarak da-bu ilişkinin sonucu olarak- izafi-objektif bir varlığa sahip oluyor. İnsanın insan olarak varolmaya başladığı o “an”, bilişsel mekanizmanın çalışmaya başladığı an da olduğundan (dinlerde bu an “cennetten kovulma” anı olarak ifade edilir), insan ilk kez o andan itibaren “ben” demeye başlar. Bu nedenle o an, “yabancılaştırmanın” başladığı, onun-yani insanın- kendini doğadan ayrı olarak hissetmeye-düşünmeye başladığı an olur. İşte tam bu “an”dan, ya da bu “noktadan” itibaren, insanın bu izafi “varlığını” ifade edebileceği bir koordinat sistemine ihtiyacı olur. Ki bu da ancak, insan-doğa sisteminin sistem merkezini-burada oluşan sıfır noktasını temel alan bir koordinat sistemi olabilirdi. Çevrede bulunan bütün diğer varlıkların, bu arada insanın kendi varlığının da içinde tanımlanabileceği bir koordinat sistemidir bu.

İnsanların, insan-doğa sisteminin sistem merkezinde oluşan sıfır noktasına, yani “Tanrıya” maddi bir varlık izafe edilemeyeceği düşüncesine gelmeleri için tek tanrılı dinlerin ortaya çıkmasını beklemek gerekecektir. Bu noktaya gelene kadar binlerce yıl insanlar Tanrıyı ona maddi bir varlık (Totem-put) izafe ederek sembolize etmişlerdir.

Tanrı'nın, yani sıfır halinin kendisi de her varlıkla birlikte gerçekleşen izafi bir oluşumdur, bu yüzden onun “varlığına” diğer varlıklar gibi izafi de olsa objektif-maddi bir gerçeklik atfetmek mümkün değildir. Yani, varlıkların sistem merkezinde oluşan sıfır halinin dışında maddi bir gerçeklikle temsil olunan “kendinde şey” bir sıfır-Tanrı yoktur!... Böyle birşey ona-Tanrı'ya “şirk koşmak” olurdu!... Ama insanın, insan olarak evrimi sürecinin başlarında bunu kavraması mümkün olamaz. O dönemde önemli olan, “cennetten kovulan” insanların içinde kendi varlıklarını tanımlayabilecekleri bir koordinat sistemi ihtiyacıdır o kadar. Yani insanların o andan itibaren, kendi varlıklarının bilincine varabilmeleri için, kendileri için önemli olan bir şeyi sembol kabul ederek bir Tanrı-rererans noktası- yaratmaları gerekiyordu. Çünkü birşeyin (insanın da) varlığının anlam kazanabilmesi için, onun uzay-zaman içinde gerçekleşen bu varlığının tanımlanabileceği belirli bir referans-koordinat sistemine ihtiyacı vardır.

Aradaki sınır çok ince değil mi! Evet, sıfır noktasının bilimsel gerçekliğiyle, onun metafizik yorumu arasındaki sınır çok incedir! Nerden bilecekti-nasıl ayırdedecekti insanlar o zaman bunu! Daha hala bugün bile çıkılabilmiş değil işin içinden!...

İdealizm ve materyalizm gözümüzdeki ideolojik gözlüklerdir!...

Şöyle düşünelim: Bu evrende herşey (nesne-obje) kendi içinde bir sistem mi? Evet! Her sistem de sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil edilmiyor mu? Evet! O halde buradan kolayca, „bu evrende sıfır noktasından başka hiçbir şey yoktur (“bu evrende Tanrıdan gayri birşey yoktur”), herşey o’nun farklı görünümleridir” sonucunu da çıkarabilirsiniz! İşte tam bu noktada, din ve idealist felsefe, bu evrensel varoluş problemini sifıra metafizik bir “idee”- varlık atfederek çözmeye çalışırlar (yani, sanki “Tanrı” diye varlıkların dışında bir “idee-varlık”, bir hayalet-varlık olarak bir yerlerde oturan ayrıca birşey varmış gibi)! Çünkü, evrensel oluşumun alt yapısını insana özgü üretici bir mühendislik faaliyetiyle kıyaslayarak mekanik bir olay olarak kavramaya kalktığınız zaman mecbur kalıyorsunuz buna...

Ama, bakış açısı mekanik kaldığı sürece, madalyonun tersinden-materyalizm cephesinden- baksanız da farketmiyor!... “Şu elimde tuttuğum nesne bir kalem midir? Evet! Bu da kitap, sandalye, dolap, ayna vs. bunlar “objektif gerçeklikler”- “kendinde şey” olarak var olan varlıklardır; ve esas olan da budur” der çıkarsınız işin içinden! Alın işte size, bütün çeşitleriyle materyalist dünya görüşü de bu! Olayı bu şekilde ele aldığınız zaman sistem gerçekliğine falan yer kalmıyor artık ortada... Bu zeminde ele alınan “sistem” anlayışı (Newton’un sistem anlayışı) tamamen bir patates çuvalına benzer... Her biri kendinde şey olan, yani varolmak için birbirleriyle ilişki-etkileşme içinde olmaya ihtiyacı olmayan nesnelerin daha sonra bir araya gelip etkileşerek meydana getirdikleri bütündür o... Böyle bir sistem anlayışı içine monte edilebilecek “sıfır” ise iki mekanik-karşıt kuvvetin birbirini dengeleme hali olarak düşünülebilir. Dikkat ederseniz bu durumda çevreyle etkileşim içinde varolan ve kendini üreten bir instanz anlamında bir sistem yoktur artık ortada. Söz konusu olan her biri kendinde şey olan nesnelerin mekanik birliğinden ibarettir. Mesela bir elektrik süpürgesi, veya başka her hangi bir makine gibi... Bir makine de birçok parçanın bir araya getirilerek monte edilmesiyle oluşan bir sistem değil mi... İşte mekanik-materyalist dünyanın varoluş-sistem anlayışı budur. Ki, bu duruş “ateizm” olarak ifade edilen “Tanrıtanımazlığın” da özüdür... Yani, ya “kendinde şey” bir “idee”, ya da gene “kendinde şey” bir “madde” anlayışı-inancı, beğen beğendiğini!... Olay budur!...

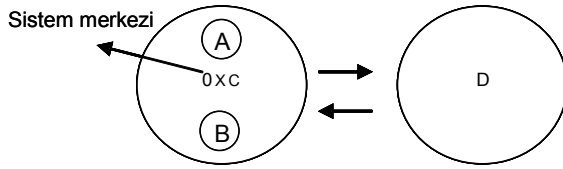
İdealizm ve materyalizm.. Bunlar, gerçeği, varoluşun sistem zemininde anlam kazanan izafiliği gerçeğini görmemizi engelleyen gözümüzdeki ideolojik gözlüklerdir! Ama bunlar olmadan da olmazdı! Çünkü, insan adı verilen kurtçuk, her aşamada ancak kendi ördüğü bu türden kozaların içinde gelişerek bu günlere gelebildi!..

Görüyorsunuz, bütün mesele evrensel oluşumun özünü oluşturan sistem gerçekliğinin kavranılabılmesinde yatıyor. Her durumda, sistem merkezini temsil eden bir sıfır noktasının gerçekliğini kavrayabilmekte yatıyor...

Peki, nedir bu sıfır noktasının „maddi bir gerçekliğe tekabül etmeyen“ varlığı mı diyorsunuz? İdealizmin ve bütün dinsel ideolojilerin iddia ettikleri gibi, maddi gerçekliğin ötesinde metafizik bir varlık olarak bir „idee“midir burada söz konusu olan? Yani bu evren, herşeyin özünü-ruhunu oluşturan bir „idee“-ruh (bilgi) , ve onun “yarattığı” bir vücuttan mı ibarettir. Evrensel varoluş denilen şey, “madde” ve onu

“yaratan” “idee”den meydana gelen düal bir oluşum mudur? İşte insanlığı daha o ilk varoluş anından itibaren uğraştıran soru!...

Gelin isterseniz bu mantık zincirini tamamlayalım: Sıfıra, „idee“, “bilgi”, ya da „ruh“ adı altında, „maddi olmayan“, ama ne olduğu da belli olmayan bir varlık (ama maddeden ayrı olarak var olan metafizik bir varlık) izafe ettiğiniz zaman, bu, “Tanrı” fikrinin esasını oluşturan, herşeyi yaratan bir “fikir-varlık” olarak karşımıza çıkıyor. Ama öte yandan, “hayır, böyle birşey söz konusu olamaz, esas olan maddi gerçekliktir” diyerek idealizmin karşısında materyalizmin cephesinde yer aldığınız zaman da sonuç gene değişmiyor; bu sefer de, gene “kendinde şey” olarak varolan mutlak bir “madde” anlayışına takılıp kalıyorsunuz! Yani, her iki durumda da, esas olan, “kendinde şey” olarak varolan “mutlak bir gerçeklik”, bir “yaratıcı” anlayışıdır. Biri “idee”, ya da “ruh” diyor buna, diğeri de “kendinde şey”-yani kendi yaratıcısı da olan- “madde”! Yüz yıllardır tartışılan, ve halâ da içinden “çıkılamayan” sınıflı toplumun çıkmaz sokağıdır bu!...

1) Bu evrende varolan herşey bir sistemdir... Her sistem kendi içinde A ve B (veya C ve D) gibi iki temel birimparça arasındaki ilişkiden etkileşmeden oluşur...

2) Her sistem kendi içinde sistem merkezinde oluşan sıfır noktasında temsil olunur... Ama, aynı sıfır noktası bir dış unsurla olan etkileşimde onun-sistemin- C veya D gibi kendi nefsiyle izafi varlığını temsil eden nokta olarak da ortaya çıkar, bilinir... <http://www.aktolga.de/t4.pdf>

Peki sorun nerede? Sorun, „maddi gerçekliğin“ mutlak olmadığını, her durumda, bir sistem gerçekliğine bağlı olarak izafi olduğunu kavrayabilmekte yatıyor. Yani, belirli bir A-B sisteminin içinde birbirlerine göre gerçekleşen A ve B, başka nesnelere etkileşmeler içinde oluşan başka sistemlerin-ilişkilerin içinde artık aynı A ve B olarak kalmazlar!... Çünkü, A ve B diye öyle her türlü ilişkiden bağımsız mutlak gerçeklikler yoktur. Bu kadar basit! Ama işte bu kadar basit olan bir gerçeği kavrayabilmenin yolu da sıfır noktasının diyalektiğini kavrayabilmekten geçiyor.

İnsanlar, toplumsal-tarihsel gelişme sürecinin her aşamasında kendilerine göre bir Tanrı-din anlayışı yaratmışlardır. Dikkat ediniz, bunların hepsinin de özünü, esasını, belirli bir denge durumunu yaratabilmek-tanımlayabilmek için konulan kurallar oluşturur. Merkezde oturan bir kural-yasak koyucu vardır ve nelerin yapılacağına, ya da yapılamayacağına o karar verir. Bu bir ihtiyaçtır. Yeni bir durumun-varoluş halinin-tanımlanabilmesi için bir zorunluluktur. “O”nun uygun bulduğu şeyler iyidir, yasakladığı şeyler de “kötü”. Nedir bütün bunların anlamı? Belirli bir düzenin-dengenin-uyumun-ahenginin yaratılmasıdır. Peki , ne için gerekiyor bütün bunlar?. İnsanlar, çevreyle etkileşme sürecinde kendi varlıklarını üretirlerken, bunu her aşamanın somut koşulları içinde oluşan bir platform (zıtların birliğinin oluşturduğu bir platform) üzerinde yerine getirebiliyorlar. İşte Tanrı-din kavramı da, her aşamanın somut koşullarına göre oluşması gereken bu dengenin-platformun kurallarının belirlendiği referans sistemi oluyor. Şunları şunları yapar, şunları yapmazsan denge bozulmaz (yani sıfır halinin içinde kalınır) insanlar mutluluk içinde yaşarlar anlayışıdır bu.

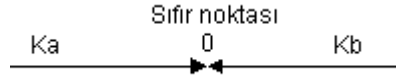
Bir durumdan başka bir duruma geçilirken , eski dengenin (sıfır halinin) bozulduğu, ama henüz yeni bir dengenin (yeni bir sıfır halinin) de oluşmadığı dönemlerde ortaya çıkar bu türden düşünceler. Amaç daima, yeni bir denge durumuna ulaşabilmektir; ama, ulaşıldıktan sonra da iş bitmez, bu sefer de mevcut dengeyi koruyabilmek için gerekli kurum ve kurallar

ön plana çıkar. “Bu kuralları koyan ise”, denge halini, yani merkezdeki sıfır noktasını temsil eden “Tanrıdır”!

“Denge” nedir peki?... “Tanrı” neresinde bu dengenin?...

Dengeyle neyin kastedildiğine gelince, özünde bu aynen Newton’un İkinci Kuvvet Yasasında olduğu gibidir: $K_a=K_b$, ya da, $K_a-K_b=0$ (buradaki K_a ve K_b , birbirlerinin üzerine etkide bulunan iki karşıt kuvveti ifade ediyor). Tanrı ise, buradaki “0” oluyor. Yani, A ve B den kaynaklanan birbirine eşit iki karşıt kuvvet, birbirleri üzerine etkide bulunurlarsa, bunlar arasındaki denge-adalet-eşitlik bozulmaz, mevcut durum muzafaza edilir demektir bu! A’ ya ve B’ ye diyor ki Tanrı (yani sıfır), bakın, bu işin, yani dengeyi koruma işinin kuralı budur, adaletli olmak budur! Bu kuralı koyan da merkezde oturan „0“ olarak „ben'im”! “Benim dünyamda A ile B arasında ilâhi bir denge hüküm sürer, eşitlik hiç bozulmaz”!...

Örneğin bir atomda belirli bir kuantum seviyesindeki durum budur... Elektronların ve çekirdeğin birbirleri üzerine etkileri sistem merkezinde sıfır noktasında belirli bir denge durumunun oluşmasına neden olmaktadır. Yalnız burada hemen bir noktanın altını çizelim. Yukarda Newton’un İkinci Kuvvet Yasasını örnek gösterdik. Bu tabii mekanik bir örnek bu anlamda da bir metafor! Gerçekte, doğal sistemlerde-doğal denge durumlarında- ise durum farklıdır!... Örneğin atom belirli bir kuantum seviyesinde denge halinde iken A ve B öyle (Newton mekaniğinde olduğu gibi) her an enerji harcayarak birbirlerini bir K kuvvetiyle etkilemezler!... Bu durumda söz konusu olan, potansiyel kuvvetler arasındaki eşitlikten kaynaklanan bir denge halidir... Öyle ki, A ve B her an görünmez bir zincirle birbirlerine bağlı gibidirler... Bunlar, aradaki zinciri zorlayarak kaçma teşebbüsünde bulunmadıkları sürece zincirin hiç farkına varmadan serbestçe hareket ederler. Ne zamanki bir kaçma teşebbüsü olur ve zincir zorlanır, işte o zaman arada gerçek anlamda bir kuvvetin varlığı da ortaya çıkar!...

LA İLAHE İLLALLAH... HAK’KIN DİYALEKTİĞİ!..

Şeyh Bedreddin şöyle diyor „Varidat“ında: „Bütün evrenler bir zerrede vardır”.. “Bu gerçek ne kadar bilinir, bütünü her insanda bulunduğu ne kadar anlaşılırsa (bu gizlilik ne denli aydınlanırsa), ‘Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi istedim ve beni bilsinler diye insanları yarattım’ sözünün gizemi de o oranda aydınlanır. Ancak, bilen de, anlayan da (yaradan ve yaradılan da) gene onun kendisidir (Tanrıdır), başkası değil (“Vahdeti vücud”).Tanrı bütün niteliklerden sıyrılmıştır, ama o, aynı zamanda bütün nesnelere nitelenmiştir de. Bu evrende herşeyin özü o dur, ondan gayri birşey yoktur”.⁴¹

Ne diyor Şeyh Bedreddin burada:

1-“Bütün bir evren tek bir zerrede vardır”.(Bütün evren tek bir atomun içinde vardır anlamına gelir bu)

2-“Tanrı insanı, nefisini-kendini-bilerek Rabbini bilsin diye yaratmıştır”.

⁴¹ Varidat, Şeyh Bedreddin, İsmet Zeki Eyuboğlu, Der Yayınevi, 1991

3-“Ancak, yaradan da yaradılan da-bilen de anlayan da- bir ve aynı şeydir”. Yani, yaradan ve yaradılan diye birbirinden ayrı iki varlık söz konusu değildir. Her şey-her nesne, her sistem- Tanrı'nın izafi bir gerçekleşme halinden ibarettir. Yani her şey özünde-sistem merkezinde temsil edildiği sıfır noktasında- Tanrıdır. (Tanrı bütün niteliklerden sıyrılmıştır, ama o aynı zamanda bütün nesnelere nitelenmiştir. Bu evrende her şeyin özü o dur (her şey sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur), ondan gayri (sıfırdan gayri) birşey yoktur)...

Böyle diyor Şeyh Bedreddin. Ama, sadece Şeyh Bedreddi mi diyor bütün bunları? Muhyiddin'i Arabi'den Ahmet Yesevi'ye, Hacı Bektaş'tan Yunus Emre'ye kadar bütün o tasavvuf erlerinin söylediklerinin özü de hep aynıdır.

Şimdi bir de şu sözlere kulak verelim <http://www.aktolga.de/t4.pdf> : “Bu evrende varolan her şey kendi içinde sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil edilen (A ve B gibi iki temel parçadan oluşan) bir A-B sistemi iken (buradaki A ve B, rasgele sembolik ifadelerdir), aynı anda, gene sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, bir başka A-B sisteminin içinde izafi bir gerçeklik olarak C ya da D şeklinde yer alır, var olur. Bu nedenle; madem ki her şey son tahlilde kendi içinde varlığı sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunan bir sistemdir, bu durumda evrende o sıfırdan gayri hiçbir şey yoktur... Şeyler, her durumda sıfır noktasında temsil olunan belirli bir sistemin içinde gerçekleşen izafi oluşumlardır...”

Peki, Yunus'un “benden içeri olan o ben”inin anlamı da bundan ibaret değil midir?...

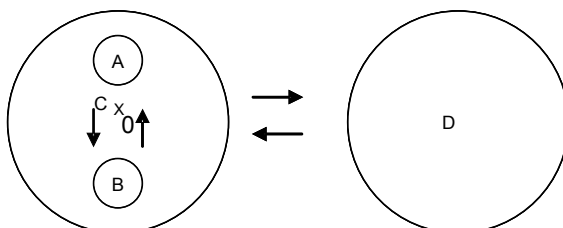
İşte, ilkel komünal toplum bilgini atalarımızdan bize kalan bilgi temeli mirasın sınıflılık süreci içinde gerçekleşen birey eksenli kendini ve doğayı bilme süreciyle-bilgi temeliyle- etkileşmesi sonucunda ortaya çıkan modern komünal toplum biliminin-bilincinin özü, esası-bilgi temeli bundan ibarettir!...

Yani, ne öyle varlığı “kendinde şey” olan bir Ahmet, Hasan ya da atom veya güneş sistemi gibi “kendinde şey”-“objektif mutlak gerçeklikler” vardır, ne de bunları yaratan doğa üstü metafizik bir “idee”!... Herşey, kendi içinde bir A-B sistemi olarak sistem merkezinde bulunan sıfır noktasında (Tanrı, Hak) gerçekleşirken, aynı anda, bir başka dış unsurla ilişki-etkileşme esnasında kendi nefsiyle (gene sistem merkezindeki sıfır noktasında) izafi bir gerçeklik olarak da varolur, bilinir. Dikkat edin, iç diyalog açısından sistem merkezi olarak ifade edilen sıfır noktası, aynı anda, bir dış unsurla etkileşmeye bağlı olarak sistemin kendi nefsiyle gerçekleştiği nokta oluyor! “Ben”, “benden içeri olan beni” kendi içinde barındıran izafi bir gerçeklik olarak vücut buluyor!...

İşte size o “Kaf Dağı”, işte onun ardında bir canavarın (nefsin) koruması altında bulunan “nadide çiçek” (Hak-Tanrı)!...

İşte, modern sistem biliminin olduğu kadar atalarımızdan bize miras kalan bütün o tasavvuf bilincinin de özü-esası!...

Herşeyin resmidir!...

Herşey bir A-B sistemi olup, kendi içinde sistem merkezinde bulunan bir sıfır noktasında temsil olunurken, aynı anda bir dış unsurla olan ilişkiye göre de gene aynı sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla C olarak bilinir...

Bu tablo içinde Hak, yani Tanrı-Allah nerede peki?

Hak, her durumda, o sıfır denge halinde-noktasındadır demiştik. O sıfır ise her yerde! Yani belirli bir yeri yok!... Sıfırı uzay-zaman içinde maddi bir gerçeklikle temsil edebilir misiniz!! “Her yerde hazır ve nazır olan” o! Atalarımız boşuna “onun varlığı yokluğundadır” dememişler!...

İşte, “ne yerededir, ne gökte, ne adı vardır, ne tadı, ne rengi” denilen şeyin- Tanrı’nın- özü bu evrensel sistem gerçekliğinden ibarettir!...

Peki ya “Ateizm”?...

Aman dikkat! Şimdi bazıları hemen diyecekler ki, “aha işte bak, sen de sıfır noktasından-yani yokluktan- bahsediyorsun bunun adı Tanrıtanımazlıktır- ateizmdir”!

Halbuki alâkası yok! Ateizmin, yani “Tanrıtanımazlığın” özünde materyalizm yatar, materyalizmin “kendinde şey” madde-varoluş anlayışı yatar; varolmak için başka nesnelere ihtiyaç duymayan “objektif-mutlak gerçeklik” anlayışı yatar. Ateistler, idealizme, onun idee-Tanrı, din anlayışına karşı çıkarlarken kendilerinin de yeni bir din yarattıklarının farkında bile olmazlar! “Bilim”, ya da “kendinde şey-madde” dini! Onlar, bilimi pozitivist felsefeye göre yorumlayarak “hayatta en hakiki mürşit ilimdir” anlayışıyla bir din haline getirirlerken, bunun da altında, günlük hayatın mekanik akışı içinde şekillenen sübjektif idealist bir “objektif-mutlak gerçeklik”-“kendinde şey” madde anlayışı yatar!...

Bilimsel temellerini Newton fiziğinde bulan ateizm kuantum fiziğinin ve sistem biliminin ortaya çıkışıyla birlikte aslında çoktan tarihin çöp sepetine atılmış bir dünya görüşüdür. Çünkü, örneğin bir kuantum fiziğiyle-onun madde, varoluş anlayışıyla-ateizmi bir arada düşünmek mümkün değildir! Ama tabii, kafasındaki ideolojik şablonları atabilenler farkedebiliyor bunu. Yoksa atış serbest!... Hele hele Türkiye’deki gibi dinin siyasetin içinde olduğu ülkede, sınıfsal güdülerle, sınıf mücadelesi içindeki pozisyonunu muhafaza edebilmek için ateist olmak gerektiğine inanmış olan bütün o pozitivist-Devletçi-jöntürk-jönkürt-“solcu” ideolojilerin tükenmişliklerini görünce insan bunu daha iyi anlıyor!...

Ama, yukardaki görüşlerin idealizmin o klasik idee-Tanrı anlayışıyla da alâkası yoktur! Çünkü, bütün o idealist-dinci ideolojiler de hem derler ki, “bu evrende Allaktan gayri birşey yoktur”, ama hem de, “onu”, yani Tanrıyı varolan maddi gerçekliklerin dışında başka yerlerde ararlar!... Onlara göre o, yani Tanrı “yaratandır”, varlıklar ise “yaratılanlar”! İşte, bütün idealist dünya görüşlerinin altında bu “yaratılan-yaratılan” ikiliği yatar...

Aslında ne kadar ilginç, idealizmle materyalizm arasındaki o ideolojik perdeyi kaldırırverin “kendinde şey” “yaratılmış” varlıklardan başka birşey kalmaz ortada! Biri der ki, “şeylerin bir yaratıcıya ihtiyacı yoktur, onlar kendinde şey” “objektif-mutlak gerçekliklerdir”! Diğeri ise, metafizik bir “yaratılan” anlayışından yola çıktığı için, bu durumda onun için de gene “yaratılmış” olan varlıkların karşılıklı etkileşme esnasında birbirlerini yaratmaları diye bir problem olmaz ortada. Onlar, yani “yaratılmış” olanlar “yaratandan dolayı mutlak gerçekliklerdir” o kadar!...

Mutlak bir sıfır gerçekliği de yoktur, o da, yaratırken her seferinde kendini de yeniden yaratmış olur!...

Son bir nokta daha! Peki, madem ki her şeyin gerçekliği “o” dur, yani bütün sistemler sistem merkezinde bulunan o sıfırla temsil edilmektedir. Bu durumda, “bu evrende ondan-yani sıfırdan başka birşey yoktur” demekle mutlak-metafizik bir “idee” olarak bir sıfır gerçekliğini kabul etmiş olmuyor muyuz biz de? Hayır! Neden? Çünkü, her şeyin özünü oluşturan o sıfırın kendisi de izafi bir gerçekliktir! Yani öyle sıfır diye “kendinde şey” mutlak bir idee-gerçeklik yoktur!... Varlıklarla birlikte her an kendini de yeniden yaratan-var eden izafi bir gerçekliktir o da!... “Onun varlığı yokluğundadır” sözünün bir anlamı da budur zaten. Atalarımız, “Allah varlıkları, tıpkı birer ayna gibi, onlara bakarak kendini seyretmek-bilmek- için yarattı” demiyor muydu!... “Nefsini bilen Rabbin bilir”in anlamı nereden geliyor sanıyorsunuz!...

İşte size, “La İlahe İllallah”-yani, “Allah büyüktür, ondan başka ilah yoktur”- gerçeği ve bunun anlamı!...

İster, Marx’tan yola çıkarak “insan doğa’nın kendi bilincine varmasıdır” deyin, ister aynı gerçeği Şeyh Bedreddin-ya da bütün diğer tasavvuf erleri gibi ifade ederek “Tanrı insanı kendini bilmek için yaratmıştır” deyin, özünde bütün bunlar aynı yere çıkar. “La İlahe İllallah”ın “Hulefa-i Raşidin” devrindeki o ilk bozulmamış, yorumlanarak içeriği boşaltılmamış haldeki anlamı da daha farklı değildir. Buradaki “başka ilah yoktur”dan kasıt, maddi gerçeklikleri yaratan, onların dışında ayrıca varolan başka bir yaratıcı yoktur anlayışıdır. Dikkat ederseniz burada da gene özünde “kendinde şey”- “mutlak gerçeklik” anlayışının reddi söz konusudur. Ama tabii daha sonra “Tanrının yeryüzündeki gölgesi Devlet ve onu temsil eden sultanlar” devrinin başlamasıyla birlikte herşey değişir. Bu durumda, devletleşen dinin ortaya çıkardığı “yaratılan” “yaratılan” ikiliği, artık “yaratılanın yeryüzündeki temsilcisi” olma sıfatını alan sultanla onun kulları arasındaki sınıfsal karşılıklı kendine maddi bir temel de bulmuş-yaratmış- olmaktadır.

Bütün bunları şöyle de ifade edebilirdik:

Madem ki varolmak iki denge durumu arasında oluşan zaman-mekan boyutları içinde ortaya çıkıyor, herşey her an bir şekilde Hak’ka, yani belirli bir denge durumuna, sıfır noktasına ulaşabilme çabası içinde gerçekleşiyor, o halde, bizim varolmak adını verdiğimiz çaba, her durumda, Allah’ın adıyla sıfır noktasından-Allah’tan başlayarak başka bir sıfır noktasına (denge haline, yani gene Allah’a) ulaşabilme çabasından başka birşey değildir. Her durumda, Allahın adıyla-bismillahirrahmanirrahim-başlayan her izafi varoluş insiyatifi, gene onun-Allahın-varlığında yok olarak son buluyor. İşte, “Herşey her an Allah’tan yola çıkıp gene ona dönüş halindedir”in (yani, “herşey her an yeniden yaratılmaktadır”ın) diyalektiği bundan ibarettir...

(Aynı şeyi bilişsel bilim terminolojisiyle ifade etmek isteseydikte şöyle dememiz gerekirdi: Herşey-bütün sistemler son tahlilde bir “ilk durumdan” yola çıkarak bir “son durumda” nihayet bulurlar. Varolmak denilen etkinlik ise, bu iki durak arasındaki izafi gerçeklikten-oluşumdan başka birşey değildir. Bu evrende mutlak anlamda “kendinde şey” olarak varolan nesnelere mevcut değildir. Materyalizmin ve idealizmin bütün o kuruntuları günlük yaşamın makroskobik-mekanik dünyasının yanıltıcı algılarından kaynaklanan illüzyonlardan başka birşey değildir...)

Peki o zaman, Hallacı Mansur “En El Hak” derken neden hatalıydı?...

Tasavvuf erenleri atalarımız “Tanrı insanı kendini bilmesi için yaratmıştır” diyorlardı! Peki insan ne yapıyor bunun için? Aynaya bakıyor ve diyor ki “En El Hak”!

Hallacı Mansur ne yaptı peki, onun davranışı bundan farklı birşey mi idi? Kendi içindeki “kendisinden içeri” olan o “beni” hissettiği an duygusal bir bilinçle o da “En

El Hak” demişti o kadar! Biliyorsunuz, sırf bu sözünden dolayı “Tanrıya eş koşuyor” diyerek öldürmüşlerdi onu! O halde nedir meselenin özü?

İnsanlara dönerek “En El Hak”-yani “ben Tanrırım”- diyorsun, ama burada unutulmuş bir şey var; Tanrı-sıfır hali kendi nefsiyle insanın ağzından bu şekilde konuşamaz ki!! Yani Hallacı Mansur “En El Hak” diyerek kendini-kendi nefsinin yerine Tanrı’nın yerine koyma hatasına düşüyordu!... Bu nedenle, duygusal bir bilinçle-Tasavvuf bilinciyle-nefsini bilerek Rabbini bilen “erenler” dediğimiz atalarımız-Hallacı Mansur’dan farklı olarak-kendi nefisleriyle ağız var dili yok olanlardır!... Duygusal bilginin-bilincin sınırı budur. Bu bilinçle onu sadece hissedersin, kendi içinde yaşarsın o kadar. Onu dışarı vurarak “ben Tanrırım” dediğin an o “ben” artık Tanrı olmaz, bu durumda “sen” kendi nefsinle kendini onun yerine koymuş olursun!!... (tabi burada onun derisini yüzenlerin haklı olduğunu falan söylemek istemiyorum!!...)

O halde?

O halde, “nefsini bilerek Rabbini bilme” sürecini duygusal bilincin-bilginin (örneğin tasavvufun) ötesine taşıyarak onu bilişsel düzeyde açıklayabilmek de lazımdır. Bu başarılmadan bir yere varılamaz!... Benim yapmaya çalıştığım da zaten bundan ibarettir!...

İşte atalarımızdan bize kalan miras, işte bu mirasa sahip çıkılarak varılabilecek bilişsel hedef!...

DİN-DEVLET İLİŞKİSİ

Evet, devlet nedir, dinle devletin fonksiyonları arasındaki ilişki nedir, buradan başlayalım...

Devletin görevi-fonksiyonu da (tıpkı din gibi) ilkel komünal toplumdaki sınıflı topluma geçişle birlikte, toplumsal üst yapıyı- insanlar arasındaki ilişkileri- içine girilen bu yeni aşamanın maddi gerçeklerine göre, (bu aşamadaki üretim ilişkilerine göre) düzenleyerek mevcut duruma uygun yeni bir denge haline oluşturabilmek-ve sonra da onu muhafaza edebilmek-çabası değil midir?... Bu durumda dinle devlet arasındaki ilişki ne oluyor o zaman?

Yeni bir denge durumunun oluşması demek, yeni bir sistemin oluşması demektir. Yeni bir sistemin oluşması ise, sistem merkezinin bir üst basamağa kayması anlamına geliyor. Eski sistemin merkezini temsil eden sıfır noktasından yeni sistemin merkezini temsil olunacağı sıfır noktasına geçiş bu (yani, sınıflı toplumun ortaya çıkışı da bir tür devrimdir. İnsanların kendi ihtiyaçlarından daha fazlasını üretebilir hale gelmelerinin sonucu olur bu)!... Görüyorsunuz, iki sıfırın arasında kalıyor bütün o yaşam-geçiş süreci dediğimiz şey! Tanrı ise, her iki basamakta da, merkezdeki sıfır noktasında bulunuyor!...

Bu durumda devlet de, bir açıdan din gibi, sınıflı topluma geçiş aralığında yeni bir denge durumunun oluşturulması çabasına bağlı olarak ortaya çıkıyor! Çünkü, son tahlilde, yeni üretim ilişkilerine uygun yeni bir kimlik-üstyapı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ama bu kez, nelerin yapıp nelerin yapılamayacağını düzenleyen bir kamu gücüne de ihtiyaç vardır! Denge-düzen bu kamu gücü aracılığıyla, zorla ayakta tutulmaya çalışılacaktır. Başka türlü, toplumsal yaşamın kendini üretebileceği bir platform oluşmuyor. Devlet böyle bir şey işte, hem onsuz olmuyor, hem de, olunca böyle oluyor!...

Bu aşamada devletleşen-devletin fonksiyonuyla bütünleşen- din, bu yeni düzeni, onun kurallarını metafizik bir “idee”yi referans göstererek insanların zihninde inşa etmeye çalışırken, devlet de aynı işi yaşamın içinden kaynaklanan fiziki bir güçle yerine getirmeye

çalışıyor (toplum-tabii burada söz konusu olan sınıflı bir toplumdur- bir sistem olarak ele alındığı zaman, devletin onun benliğini-nefsini temsil eden instanz olduğunu unutmayalım)...

Peki, bütün o kamu düzenini örgütleyen-aslında kendisi de onun ürünü olan- devlet denilen bu instanz nereden, nasıl mı ortaya çıkıyor, nasıl mı başarıyor bu işi?

Batı toplumlarının tarihsel gelişme sürecini temel aldığımız zaman burada bir mühendislik faaliyeti falan söz konusu değil!! Herşey üretim ilişkilerinin içinde tabii olarak şekilleniyor. Mevcut üretim ilişkilerini, dolayısıyla da toplumsal "durumu"-sistem merkezini- egemen-dominant bir sınıf temsil ettiği için, bu örgütleme işini de pratikte fiilen o hayata geçirmiş oluyor, yani örgütün-devletin- kurucusu-yöneticisi pratikte söz konusu egemen sınıf oluyor! Bu nedenle devlet, pratikte, üretim ilişkilerini, dolayısıyla da sistem merkezini temsil eden egemen sınıfın (sistem merkezindeki sıfır noktasında gerçekleşen) "tanrısal adaleti"-dengeyi inkârına karşı alt sınıfların oluşturduğu reaksiyonların bastırılarak, egemen sınıf lehine olan mevcut "dengenin" ayakta tutulmaya çalışılması çabası olarak anlam kazanıyor. Daha başka bir deyişle, devlet sistemin atalet direncinin somutlaşmış biçimi olurken, pratikte bu durum egemen sınıfın çıkarlarını korumayla somutlaşıyor...

Devlet, sınıflı toplumlarda toplumsal varlığı temsil eden instanzdır demiştik. Bu instanz, toplumun çevreyle etkileşerek kendini üretmesi sürecinde oluşan örgütlü toplumsal reaksiyonlar temelinde ortaya çıkar. Burada örgütlülüğün kasıt, toplumsal varlığı üreten etkinliklerin orkestral bir yapıya sahip olmasıdır. Bu anlamda sistemin merkezi varoluş instanzını temsil eden örgüt de toplumun çeşitli alt sistemlerinin fonksiyonlarının sonucu olur. Sistemin-toplumun kendini üretmesi sürecinde, her an bozulan dengeyle birlikte toplumsal varoluş instanzı olarak gerçekleşen bu örgüt, aynı anda, hem mevcut dengenin inkârını temsil eder, hem de onun yeniden oluşturulması çabasını!... <http://www.aktolga.de/m23.pdf>

Tanrı ise, sistemin merkezinde oluşması gerektiği düşünülen denge durumunu temsil eden sıfır hali olduğu için, sınıflı bir toplumda insanları daha çok "dindar" yapan toplumsal iklim, kaybolan dengeyi-adaleti, eşitliği mevcut ilişkiler içinde arama, onu tekrar kurma arzusuna denk düşer. Böyle bir ortamda, ezilen, sömürülen, ama kendisini çaresiz hisseden insanların sığındığı bir umut kapısı olur din.

Din-devlet ilişkisinin öteki yanı...

Bu noktada devletle dinin fonksiyonları sanki bir ve aynı şeymiş gibi görünüyor; ama bu işin sadece bir yanındır. Madalyonun diğer yanında ise, tarihsel gelişme sürecinin belirli bir aşamasında, egemen sınıf adına mevcut dengeyi korumakla görevli örgüt olan devletle, ezilen, sömürülen ve dinin koruyucu şemsiyesi altında yaşamı devam ettirmeye çalışan sınıfların karşıya gelebilmesi gerçeği yatar. Altta güreşen ve dinin koruyucu kanatları arasında kendi kaderlerine boyun eğerek yaşamı devam ettirmeye çalışan sınıflar eğer bir gün bunun bir kader olmadığını, Tanrısal adaletin egemen sınıf ve devlet tarafından bizzat bozulduğunu düşünmeye başarlarsa, o ana kadar düzenin korunmasında zihinsel bir ikna aracı olarak işlev yapan din de birden, adaleti sağlama konusunda ideolojik bir silah haline dönüşerek mevcut devlet yapısıyla karşı karşıya gelebilir!...

Ezilenlerin, egemen sınıflara karşı, arkalarına "göklerden gelen kararları" da alarak ayağa kalkması olayıdır bu!...

O ana kadar Tanrısal adaleti koruma adına "Tanrının yeryüzündeki gölgesi" olarak anlaşılan devlet, o andan itibaren artık, zalimlerin eline esir düşmüş, mutlaka onların ellerinden kurtarılması gereken bir instanz olarak anlaşılacak, kaybolan Tanrısal iradeyi temsil görevini üstlenen bir kurtarıcı-"mehdi"- yaratılarak onun etrafında

devleti zalimlerden kurtarma mücadelesine girişilecektir!... İşte size “ezilenlerin mücadelesi” ve bu mücadeleye bağlı olarak kazanılan “zafer”; işte, ezilen sınıfların ideolojik silahı haline geldiği zaman din adına verilen “devrimci mücadele” ve “devrim” anlayışı!!... Eğer “devrim” denilen şey bir altüstlükse, “ezilenlerin ezenleri altederek, devleti ele geçirip onların yerine kendi iktidarlarını kurmalarıysa” bu türden bir devrime karşı da söyleyecek hiç bir sözünüzün olmaması gerekir!!... (bu lafın nerelere gittiğini, bu türden bir devrim anlayışının ucunun nerelere uzandığını tahmin ediyorsunuzdur sanırım!...)

Peki, “kapitalizme alternatif” olduğu söylenen İslami sistemde “Mülkün Allaha ait olması” ne anlama geliyor?

İlkel komünal toplumda, sistem merkezini temsil eden totem-tapınak-Tanrıyla, toplumsal varlığı temsil eden komün şefi arasında hiç bir farklılık-mesafe oluşmaz. Komün şefi dışı karşı komünü-toplumsal varlığı temsil ederken, içerde de, sıfır noktasını-tanrısal adaleti temsil eder.

Bu durumda toprağın, üretim araçlarının mülkiyeti de sistem merkezinde bulunan “Hak’ka” ait olacaktır. “Mülk hiç kimsenindir, onun sahibi Hak’tır” demek, objektif bir gerçeklik olarak kişi ya da sınıf veya zümre şeklinde mülke sahip olma konumunda bir varlık yoktur demektir.

“Hak’ka ait olan mülkün” Hak adına toplum için kullanım-tasarruf- yetkisini ise, eşit haklara sahip bütün komün üyelerinin seçtiği bir “başkan” elinde tutar (“başkan” ne demek, bu kavram nereden geliyor hiç düşündünüz mü? O, “kan” anayasasına göre yönetilen ilkel komünal bir aşiret toplumunda sistemin kimliğinin-benliğinin temsil edildiği instanstır. Ama tabi daha sonra Devletleşince o da “Sultan” adını alır. İşte bizim “Türk tipi Başkanlık Sistemi geleneğimizin” kökeni ta buralardan geliyor!...) Ancak, ilkel komünal toplumda bireyin kendisi için varolması diye birşey söz konusu olmadığından, bütün toplumu-ve toplum adına mülkü- temsil eden bu “başkanın” birey olarak varlığı merkezdeki sıfır noktasında “yoktur” zaten. “Başkan”, bu nedenle, birey olarak kendisini değil, herkesi, herkes adına merkezi-merkezdeki sıfırı-Hak’kı- temsil etmiş olur. İşte, “mülkün Hak’ka ait olması” olayının esası budur.

Peki, bütün bunların Osmanlı Toplumunu’yla ve günümüze kadar uzanan “Devlet” anlayışıyla ne alakası var mı diyorsunuz, işte onun da cevabı!...

Osmanlı Devleti ortaya çıkmadan önce varolan düzen konar göçer bir aşiret düzenidir. Doğrudur, saf-hiç su katılmamış komünal bir düzen falan değildir bu! Sınıflı toplumlarla olan ilişkiler içinde sınıflılık virüsü bu yapının içine de girmiştir artık. Ancak, onu henüz daha sınıflı bir toplum olarak da ele alamayız, bir tür geçiş toplumdur bu... Bizim gibi toplumlarda sınıflaşma “tarihsel devrimci” fetih diyalektiğine bağlı olarak Devlet haline gelişle birlikte ortaya çıkmaya başlar... Tarihsel devrim diyalektiği içinde sınıflı toplumlara yapılan akınlar, fetihler ve ele geçirilen geniş toprakları yönetebilmek için Devletleşme zorunluluğu, yukardan aşağıya doğru Devlet denilen gücü elinde tutan bir sınıfın (“Devlet sınıfının”) ortaya çıkmasına neden olur...

Neden mi sınıf-Devlet sınıfı?

Evet, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet hala mevcut değildir, ama bu arada “tasarruf yetkisi” adı altında yeni bir kavram ve mülkiyet biçimi de ortaya çıkmıştır. Mülkiyetin komüne-Hak’ka-ait olduğu şeklindeki genel hükme dokunulmadan, onun

içeriği değiştirilerek ortaya yeni bir mülkiyet biçimi çıkarılmıştır. “Özel mülk mü, haşa, mülk gene Hak’ka aitti”! Ama Hak adına onu kullanma, ona tasarruf etme yetkisi anlamına gelen bir “tasarruf yetkisi” icat edilmişti ki, o da önce Sultan’a, sonra da buna bağlı olarak-Sultan adına onun etrafındaki yönetici Devlet sınıfına aitti. İşte Osmanlı’nın düzeni budur.

Osmanlı sınıfsız bir toplum muydu? Elbette hayır! Peki neden hala “mülk Allah’a aittir” deniyordu? İşte bütün olay burada!

İlkel komünal toplumun bilgi sistemini (“töre”yi) belirli bir toplumsal DNA kalıbına benzetirsek, ta Osmanlı’ya, oradan da Cumhuriyet’e kadar bu DNA kalıbının esası hiç değişmiyor (çünkü, toplumsal bilgi temeli ancak yeni üretim ilişkileri tarafından değiştirilebilir). Öz itibarıyla o “töre” aynen duruyor yerinde (bugün yapılan o “Türk tipi baş-kanlık Sistemi” tartışmalarının altında yatan da bu gerçektir zaten. “Göklerden gelen karar” uyarınca Devleti ele geçiren “Çevre” güçleri-“Siyah Türkler” bozulan Tanrısal adaleti Devletin temsil ettiği eski sistem içinde yeniden ihya çabasına girişmişlerdir. İşte o “büyük restorasyon” anlayışının altında yatan budur)... Ama sürekli içeriği değişiyor onun. Çevreye uyum gereği sürekli bazı genler pasif hale getirilirken, bazıları da aktif hale geliyorlar. Bağışıklık sisteminin çeşitli antijenlere karşı yeni savunma sistemleri geliştirmesi gibi, Osmanlı’da-ve hatta bugün Türkiye’de bile- toplumsal DNA’larda esasa ilişkin bir değişiklik olmadan (günümüz Türkiye’si söz konusu olunca bunu, “değişen üretim ilişkilerine uygun olarak kurumsal düzeyde yeni bir üst yapı oluşturulmadan” şeklinde ifade edebiliriz...) çeşitli genler arasında yeni ilişkiler kurularak çevreye uyum için yeni bilgiler geliştiriliyor. Bu da bir “öğrenme” olayıdır şüphesiz. Ama dikkat edin bu durumda esas gövde ve onun temsil ettiği sistem niteliksel anlamda değişmiyor. O, sürekli, çevreye uyum sağlayarak biçim değiştiriyor o kadar!...

YA ŞÜKÜR NEDİR, ŞÜKÜRÜN DİYALEKTİĞİ!...

Evrensel varoluş diyalektiği içinde, her an, belirli bir hedefe-Hak’ka- ulaşma çabası içinde gerçekleştiğinin (yani, her an yeniden yaratılarak varolduğunun) farkına varan insan, aynı zamanda, belirli bir andaki varlığının bir önceki sürecin sonunda ulaşılan mevziden-Hak’tan- kaynaklandığının da farkına varmış olur ki, bu da onda o an neye sahip olduğunun bilincini beraberinde getirir. İşte şükür’ün diyalektiği budur.

Daha başka bir deyişle, Dimyad’a pirince giderken evdeki bulgurun farkında olma, ondan vazgeçmeme, onu rizikoya atmama bilincidir bu! **“Buna da şükür ya Rabbim”** dediğin an neye sahip olduğunu-çıkış noktası, zeminini- biliyorsun demektir; yeni hedeflere ulaşmaya çalışırken sahip olduğun varlığının o ana kadar ulaştığın hedeflerden kaynaklandığının-bunun bir kazanım olduğunun- farkındasın demektir.

Yapılan her iş, elde edilen her ürün-sonuç- bir sentezdir. Yani, hiçbir zaman, o an “ben yaptım oldu” diye birşey yoktur!... “Herşey Hak’tan doğar ve sonra tekrar ona döner” ki, bu da daima kendi kendini üreten bir sistem gerçekliği zemininde olur. Her durumda, bir A, neyin yapılacağına planını yaparken, bir B de onu hayata geçirerek gerçekleştirir. Bu, her çocuğun bir babasının bir de anasının bulunduğu anlamına gelir. “Çocuğu ben doğurdum o halde o benim ürünüm”, ya da, “ben olmasam o da olmazdı, o halde o benim” diye birşey yoktur!! Bu nedenle, her işin kaynağı nasıl ki o işi yapacak olan sistemin potansiyel bir gerçeklik olarak ortaya çıktığı “ilk duruma” ilişkin sıfır noktasında temsil olunan Hak ise, yapılan işin sonunda ortaya çıkan ürün de, gene başka bir sıfır noktasında temsil olunan Hak’kın bir başka ortaya çıkış halinden ibarettir. “Herşey sıfır noktasından- Hak’tan gelip yaşam sürecinin sonunda gene onun- sıfır noktasında temsil olunan Hak’kın- varlığında yok olurken, bu arada

kendini üreterek gene sıfır noktasında Hak'kın bir başka biçimde kendini ifadesi olarak da gerçekleşir...

PEKİ "SABIR", O NEDİR?...

Sabrın mantığı da gene aynı diyalektiğe dayanır. Eğer işi yapan, ürünü elde eden sadece "sen"-nefs-değilsen, ve ortaya çıkan ürün de sonunda "sana" ait bir "mal"-özel bir mülk- değilse, o zaman neden "sabırsız" oluyorsun ki! Her işin bir zamanı-her çocuğun doğumu için gerekli olan bir gebelik süresi- vardır. Aslında "sen"- yani seni temsil eden o nöronal etkinlik de bu üretim sürecine ilişkin zaman dilimi içinde ona bağlı olarak gerçekleşmiş oluyorsun.

O halde, "sabırsızlık" iki nedenden kaynaklanıyor:

Birincisi, ortaya çıkacak ürünü kendi malın gibi tasavvur ettiğin için (bu durumda koordinat sisteminin sıfır noktası senin kendinin üzerine monte edilmiş haldedir) bir an önce ona-ürüne- "sahip olma" duygusunun-nefsin- etki alanında bulunuyorsun demektir (tipik sınıflı toplum hastalığı!).

İkincisi ise (bu da gene bir sınıflı toplum hastalığıdır), kendi varlığını "kendinde şey" "mutlak bir gerçeklik" olarak algıladığın için, bilinç dışı bir çabayla bir an önce istediğin şeye sahip olarak bundan-kendi nefsenden-kurtulmak istiyorsun!...

"Kendin", ya da "nefs" denilen şey nedir ki, son tahlilde bir aksiyon potansiyeli, yani nöronal düzeyde elektriksel bir etkinlik değil midir bu? Bir kere oluştuktan sonra, kendi yapısı gereği, bir an önce belirli bir denge durumuna ulaşarak onun içinde nötr hale gelmeye, yani "yok olmaya" çalışacaktır (yani, bizim "huzura ermek" olarak ifade etmeye çalıştığımız hal'e ulaşmaya çalışacaktır)! Çünkü huzur, nefsin duygusal anlamda kendini bilerek, onun neden olduğu sorunlardan kurtulup, "kendi varlığında-sıfır noktasındaki Hak'ın varlığında-yok olmasından" başka birşey değildir...

Bir de bilişsel sabır var!...

Bilişsel sabır, kim olduğunu, ne olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini bilişsel anlamda bilme-bilmeye çalışma erdemine dayanır ki, bu da bilişsel kimlikle birlikte ortaya çıkar. Bu durumda insan bilme sürecindeki eksikliklerinin farkında olduğundan, bu eksikleri giderme konusunda ne yapması gerektiğinin de bilincindedir. Her adımda sürecin hangi aşamasında bulunduğunu bilmek kafanda önündeki yola ilişkin genel bir tablonun oluşmasına yol açar; öyle ki, bu durumda artık yapılacak iş bellidir, bu işin yapılması gereken zaman süresi de ortadadır, sabırsızlık niye?...

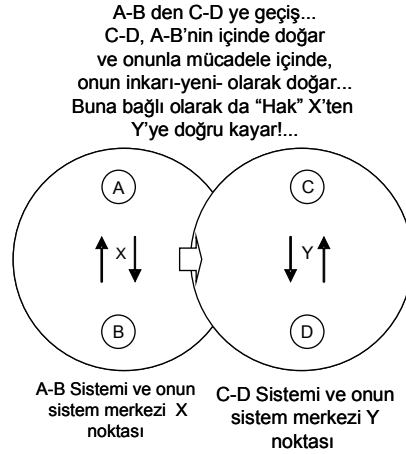
İnsan bilişsel düzeyde kendini bildiği an, kendi içindeki varoluş zeminini -yani "Rabbini" de bilmiş olacaktır. Öyle ki, bu durumda, işi yapanın da (iş yapan A-B sisteminin de) ortaya çıkacak olan ürünün de (ki bu da gene başka bir A-B sistemidir) özünde sıfır noktasında temsil olunan bir gerçeklikten, yani Hak'tan başka birşey olmadığı biliniyor demektir!...

İşte, bu bilince ulaşan -benim "bilinçli doğa" dediğim insanadır ki, atalarımız ona "insanı kâmil" diyorlardı...

"HAKLI OLMANIN" ANLAMI...

„Haklı olmak“, „eski“ ile „yeni“ arasındaki mücadelede, „eskinin“ içinden çıkıp gelmekte olan „yeninin“ „eskiye“ göre daha „ileri“ olan bir denge durumunu temsil etmesinden kaynaklanır. „Eski“, varoluş koşullarını „yeniye“ karşı mücadele içinde

ürettiğinden, bu mücadele ona, otomatikman, mevcut durumu muhafazaya yönelik „kendinde şey“ duygusal bir kimlik de atfeder ki, işte onun „Haksız“ olmasının nedeni budur. Bu durumda, doğal varoluş koşulları içinde sistem merkezini temsil eden Hak'kın yerini, kendisinde mevcut sistemi- sistem merkezini- kuvvet kullanarak muhafaza etme, temsil etme “hakkını” ve yetkisini gören sistemin dominant kutbu almaktadır. Bu ise, yeniyle eski arasındaki mücadelede “hakkılığın”, yani sıfır noktasını- Hak'kı temsil etme yetkisinin artık yer değiştirerek varolan sistemin içinde gelişen “yeniye” ait yeni merkezde anlam kazanmakta olduğunu gösterir...

Dikkat ederseniz burada bütün mesele, mevcut sistemi (A-B) korumaya çalışırken (kendini, kendi nefsinin sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunan Hak'kın yerine koyarak varolanı korumaya çalışırken) ona, yani kendi nefsinin „mutlak gerçeklik“-„kendinde şey“ bir varoluş hali- kimlik kazandırma iddiasından kaynaklanıyor. İşte, kuvvet kullanarak mevcut „durumu“ yani dengeyi korumaya çalışmanın „haksızlığının“-“Hak'ka şirk koşar” konuma girmesinin- nedeni budur!... (C-D) ise, aynı anda, buna karşı mücadele halinde olduğundan, o, Y noktasında temsil olunan sistem merkeziyle “Hak'kı temsil eden”- “Haklı olan” olarak anlam kazanmış olur!... Görüyorsunuz, herşey varoluşun ve kendini üretmenin izafiliğiyle ilişkili!...

Ya peki, “La havle vela kuvvete illa billahil aliyil azim”in, yani “Allah’ım bana kuvvet ver”in anlamı?...

Şimdi bakın, “yeni daima eskinin içinde doğar ve onun içinde, onun diyalektik anlamda inkarı-zıttı olarak gelişir, sonunda da onun-yani eskinin- yerini alır” demiştik ya;

dikkat ederseniz burada iki süreç var:

Birincisi açık; “yeninin eskinin içinde oluşumu ve gelişimi”. Eskiden beri varolanın kendini üretme süreci onun kendi içinde “yeniyi” de üretmesi süreciyle çakışıyor-bu süreç “yeni” açısından da onun kendini üretmesi süreci oluyor- Yani, “eski” kendi varoluş sürecini üretirken zorunlu olarak “yeninin” ortaya çıkışının ve onun da kendini üretmesinin koşullarını yaratmış oluyor...(Hemen bir örnek verelim: Kapitalizm kendini üretirken, azami kâr yasasının ve rekabetin sonucu olarak makinalaşmayı-robotları-da geliştirir, ki bu da sonunda işçi sınıfının ve (artık el koyacak artı değer kalmayacağı için) burjuvazinin de sonu anlamına gelir. Yani kapitalizm kendini üretirken kendi içinde modern sınıfsız toplum bebeğini de geliştirmiş, üretmiş olur)...

İkinci nokta ise, diyalektik bir birlik-birlikte varoluş-anlamı taşıyan bu sürecin, aynı zamanda kendi içinde birbiriyle zıt iki süreç olmasıdır. Öyle ki, “eski” kendini üretirken “yeninin” varoluş koşullarını da yaratarak onun da kendini üretmesine yol açınca, kaçınılmaz olarak, “eskiyle” “yeni” arasında (eskiye ait yaşam alanını birlikte paylaşmanın neden olduğu) bir yaşam biçimi ve alanı kavgasının-varoluş mücadelesinin- başlamasına neden olur. Yani, “eski” hem “yeniyi” yaratıyor, ama hem de onun kendi yerini (kendi yaşam biçimiyle, ilişkileriyle örülü yaşam alanını) almasını istemediği için ona karşı mücadele ediyor!... (Yukardaki örnek üzerinden devam edersek, evet kapitalistler makinalaşmayı-robotların üretim faaliyetine girmesini teşvik ederler ama bunu yaparken onların amacı maliyetleri daha da düşürerek rekabet güçlerini arttırmak, dolayısıyla da daha çok kazanmaktır. Onlar, bütün bunları yaparken hiçbir zaman işçilerin yerini robotların alacağı, kendilerinin yerine de yönetici beyin gücünün geçeceği modern anlamda bir sınıfsız toplumu falan arzu etmezler!!... Ya da, feodallerin kapitalizmi yaratmalarında olduğu gibi, feodaller de hiçbir zaman kendi asılacakları ipi üretmek için yapmazlar bu işi; onların da amacı ticareti geliştirerek bundan ekstra kazanç sağlamaktır vb...)

Ama, bu sürecin belirli bir noktasında, “eskinin” koruyucu duvarları (üretim ilişkilerinin belirlediği sınırları) “yeni” için artık bir hapisane haline gelmeye başladığı zaman, “eskinin” içinde oluşan yeni merkezi-sıfır noktasını-temsil eden “yeni”, bir üst düzeyde “Hakkı temsil ediyor” olmanın verdiği güçle, “eskinin” çıkardığı engelleri aşarak -yeni merkezde oluşan Hakkın eskinin içinden çıkıp gelmesi adına- kendi nefesine Haktan güç-kuvvet talep eder. İşte, “La havle vela kuvvete illa billahil aliyyil azim”in anlamı budur!...

Dikkat ederseniz burada “yeni” kendisi için-kendi nefisini mutlaklaştırmak adına bir kuvvet falan talep etmiyor!! Onun istediği kuvvet, doğmakta olan yeni sistemin merkezini temsil eden Hak adına Haktan talep edilen bir kuvvet olup, bu da- buradaki “kuvvet” de- “yeninin” “eskinin” içinden kendi nefsiyle çıkıp gelme arzusundan başka birşey değildir!... Tıpkı, ana karnından doğmakta olan bir bebeğin o an, hal diliyle, Haktan varoluşu için kuvvet talep etmesine benzer bu!... (Olayı daha iyi kavrayabilmek için empati yaparak kendinizi bir an ana karnından çıkmakta olan o bebeğin yerine koyup, o anın içinde oluşan bilinçdışı varoluş arzusunu kendi içinizde hissetmeye çalışın!...)

Bu bir mücadeledir, açık! “Eski” ile “yeni” arasındaki mücadeledir. Peki neden eninde sonunda bu mücadeleyi “yeni” kazanır? Çünkü, onun “eskinin” içindeki gelişme süreci bir yandan da zaten “eskinin” tükenmesi sürecidir!... “Yeni”, “eskinin” sınırlarıyla mücadele ederek gelişirken “eski” artık bir noktadan sonra elde olanı koruma savaşı vermektedir!... Yani, biri büyürken, büyüdükçe güç-kuvvet toplarken, öteki güçten-kuvvetten düşmekte, kendi boynuna geçen yağlı ilmeği kendisinin üretmiş olmasının verdiği hazla yok olmaktadır!...

Bu andan itibaren artık bütün mesele, “yeninin” olayı-yani her adımda daha fazla güce kuvvete sahip olarak mücadeleyi başarıya götürme sürecini- kendi nefesine maletme hatasına düşmeden ilerletebilmesiyle ilgilidir...

Çünkü, evet „her durumda „yeni“ daima „eskinin“ içinde oluşur ve gelişir; ama bu durum (özellikle toplumsal süreçlerde) „yeni“ olana, yani doğuma hazırlanan o çocuğa „nasıl olsa bu doğum gerçekleşecek“ diyerek, (“kerameti kendinden menkul bir şeyh” gibi) vakti zamanı gelmeden iradi bir şekilde ana rahminden dışarıya

çıkmaaya çalışma hakkını vermez!!... „Eskinin,, içindeki gelişme-hamilelik- sürecinin (toplumsal süreçlerde buna „üretici güçlerin gelişme süreci“ deriz) bu iş için uygun hale gelmesi gereklidir... İşin içine “acele etme”, “sabırsızlık” falan gibi dürtüler girdiği an, “yeni”, süreç içinde sahip olduğu değiştirici gücü kuvveti kendi nefesine maletmeye başlıyor demektir ki, o andan itibaren artık süreç de doğal akış yörüngesinden çıkar!...

Bir nokta daha, peki ya “Allah’ın tuzağı” (Enfal.30) nedir, Allah nasıl tuzak kuruyor?...

İsterseniz önce bu konudaki Sureleri bir görelim:

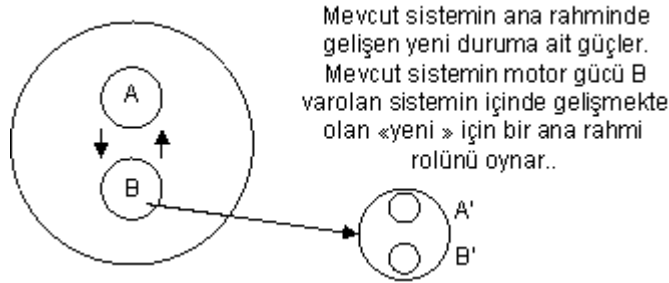
„Ve o inkar edenler, seni tutuklamak ya da öldürmek veya sürgün etmek amacıyla, tuzak kuruyorlardı. Ama onlar bu tuzağı tasarlıyorlarken, Allah da bir düzen (bir karşılık) kuruyordu. Allah, düzen kurucuların (tuzaklarına karşılık verenlerin) en hayırlısıdır“. (Enfal Suresi, 30)

„Onlar (inanmayanlar) bir düzen kurdular. Allah da (buna karşılık) bir düzen kurdu. Allah, düzen kurucuların en hayırlısıdır“. (Ali İmran Suresi, 54)

„Gerçek şu ki, onlar hileli-düzenler kurdular. Oysa onların düzenleri, dağları yerlerinden oynatacak da olsa, Allah Katında onlara hazırlanmış düzen (kötü bir karşılık) vardır“. (İbrahim Suresi, 46)

Onlar hileli bir düzen kurdu. Biz de (onların hilesine karşı) onların farkında olmadığı bir düzen kurduk. (Neml Suresi, 50)

Şimdi; aşağıdaki şekli gözümüzün önünde tutarak adım adım ilerlemeye çalışalım:

Şekildeki A-B sisteminin dominant kutbu olan A mevcut durumu-statükoyu- temsil eden, sistem merkezini elinde tutmaya çalışan unsur olduğu için, sistem dışardan gelen etkiyi değerlendirip işleyerek- bir üst seviyeye çıkmaya çalışırken o aynı zamanda sistemin atalet direncini de temsil ettiği için buna engel olmaya çalışır. Daha önce, bunun nedenini nasıllını ele almaya çalışırken bir fabrikada gerçekleşen üretim faaliyetini örnek almıştık..

Bu durumda işçiler, işveren ve onun görevlendirdiği kişiler-mühendisler vs.-tarafından hazırlanan üretim planını hayata geçiren sistemin motor güç unsurlarıdır. Aynen tek bir hücrenin içinde yer alan proteinler gibi, fabrikada çalışan işçiler de ellerindeki üretim planına göre hammaddeyi işleyerek onu ürün haline getirmeye çalışırlar! Öyle ki, onlar kendi toplumsal kimliklerini de bu süreç (ürünü gerçekleştirme süreci) içinde oluşturduklarından, bir yerde, ürünle bütünleşirler. Ürün onlar için sanki ana rahminde büyüttükleri-oluşturdukları kendi çocukları haline gelir. Ve bu şekilde, üretim sürecinin her adımında, aslında sistemin kollektif ürünü olan o çocuk işçilerin ana rahminde biraz daha büyür-gelişir. Ve sonuçta onlar, tıpkı bir anneyle çocuğu

arasındaki ilişki gibi birbirleriyle bütünleşmiş olarak doğarlar. Yani üretim faaliyeti sona eripte ürün ortaya çıktığı an işçiler de onunla birlikte aynı duruma çıkmış-ürünle birlikte onlar da kendilerini üretmiş olurlar.

Ama aynı şey üretim planını hazırlayan-hazırlatan- sistemin dominant kutbu A için söz konusu değildir. O, mevcut sistemin temsilcisi olarak varlığını ürettiğinden, sonuçta elde edilen ürüne de varolan sistemin içinde sahip çıkmak ister. Yani o, kendi varoluş fonksiyonu-koşulu-gereği ürünle birlikte bir üst denge durumuna çıktığını göremez-kabul edemez. Kendi ataleti-varoluş koşulları- mevcut durumu koruma görevi buna engel olur. Motor gücün ürünle birlikte, onu yaratırken kendiliğinden bir üst denge durumuna çıkma yeteneği onda yoktur. İşte bu yüzden ki, üretim süreci mevcut denge halinin inkarı süreci olduğu kadar, aynı zamanda, ürünün oluşmasına paralel olarak, yeni bir denge durumunun eskinin içinde oluşması sürecidir de.

Dikkat ederseniz aslında A, yani sistemin dominant unsuru açıyor inkârın (kendi kendine kurduğu “tuzağın”!!) kapısını! Çünkü, sisteme dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu sistem adına içeriye buyur eden (alan) o! Sistemin sahip olduğu bilgiyi kullanarak onu değerlendiren ve bir üretim modelini (hammaddenin nasıl işleneceğini) hazırlayarak gerçekleştirmesi için bunu sistemin motor gücüne ileten de o (alın işte size, A ‘nın kendi kendine kurduğu “tuzağın” nasıl organize olduğunu!!)... B, yani motor unsur ise sadece bu üretim planını gerçekleştirmektedir o kadar (yani B ‘nin yaptığı, sadece, A ‘nın, üretim faaliyetini başlatarak kendi kendine kurduğu “tuzağın” ipini çekerek onu hayata geçirmek oluyor!!). Ama tabi, “ava giden avlanır” hesabı, bunu yaparken o, kaçınılmaz bir şekilde kendini de inkâr etmiş olacağı için, bu anlamda, A ve B ürünü yaratmakla aslında elbirliğiyle kendi kurdukları “tuzağa”(!!) düşerek ürünle birlikte kendi varlıklarında yok olmaktadır!!..

Ama A bunu kabul etmek istemez tabi; çünkü varolan “düzen” onun egemenliğine dayanan bir düzendir! İşte A ile B arasındaki “zıtlığın”-“çelişkinin” kaynağı tam bu noktada ortaya çıkıyor. B, kolayca, ürünle birlikte kendini de yeniden üreterek onunla aynı “duruma” ulaştığı halde (B’ durumuna geçtiği halde), A, A’ haline gelmeyi, B’ ile yeni bir A’B’ ilişkisi içinde kendini yeniden üretmeyi kabul edemez!

İşte bu süreç (yani kendi kendini üretim süreci) daha A-B sisteminin o ilk oluşma “anından” itibaren başlayan bir süreç olduğu içindir ki, A-B ‘nin, ilk oluştuğu (varolduğu) andan itibaren, kendi içinde kendi zıttını (A’-B’ olarak kendi inkarını) barındırarak varolduğunu söyleriz. “Sistem gerçekliği zıtların birliği ve mücadelesinden ibarettir” sözünün anlamı buradan gelir. Birlikten ve mücadeleden kasıt, her A-B sisteminin, her an, kendi içinde bir A’-B’ ile birlikte-ve onunla mücadele halinde varolmasıdır.

Ancak, her durumda, A-B yi A temsil ettiğinden, A’-B’ de B ‘nin ana rahminde geliştiğinden sürece mekanik olarak bakınca-görünüşe bakınca-bütün olup bitenler sanki A ile B arasındaki ilişkiye indirgenir ve denilir ki; her durumda, A, mevcut sistemi temsil ederken, B de onun zıttı olarak onun “diyalektik devamı” olan başka bir sistemi temsil etmektedir!!. Sistem-üretici güçler geliştikçe, “yeniyi” temsil eden B, A ‘yı ve onun temsil ettiği sistemi yok ederek onu yerine kendisinin temsil ettiği sistemi egemen kılacaktır!!...

Burada hala anlaşılmayan bir yan var mı?

Birinci “tuzak” (Enfal Suresinde bahsi geçen, “düşmanların” kurduğu kaba tuzak) mevcut durumu muhafaza etmek isteyen A ile B arasındaki mücadeleye ilişkindir. Bu durumda varolan statükoyu-denge halini-muhafaza etmek isteyen A, elindeki bütün olanakları kullanarak B ‘yi bu işten vazgeçirmeye çalışır. Ona tuzaklar kurar, onu teslim almaya, onun içindeki, mücadeleyi sürdürmek isteyen unsurları yok etmeye çalışır!..

Peki buna karşılık B ne yapar? O da tabi etkiye karşı tepki-ya da reaksiyon-mantığıyla elindeki olanakları kullanarak mücadele eder...

Ama bütün bunlar için-“Tuzak” olayının sadece bir yanı- kaba mekanik-görünen yanı! Biz biliyoruz ki, bu arada, el altından oyuna-süreçe- dahil olan (ama henüz daha ana rahmindeki o bebek konumunda olduğu için dışardan bakınca gözle görülmeyen) bir unsur daha vardır: A-B nin kendi içinde onun diyalektik anlamda inkârı olarak gelişmekte olan A`B` sistemi!...

İşte, A ile B arasındaki “mücadele” devam ederken, henüz daha ana rahminde olduğu için ortada görülmeyen o ürünün-sentezin- yeni denge durumunun- sistem merkezini temsil eden sıfır noktasıdır ki, “Allah’ın görünmeyen eli” potansiyel bir “güç” rolünü oynayarak mücadeleye etkide bulunan da odur!. “Allah’ın da bir tuzağı vardır” Suresinin diyalektiği bundan ibarettir!...

Peki, neden tuzak? Buradaki “tuzak”ın anlamı nedir?

A, daha da fazla ürüne el koymak için üretim sürecini harekete geçirdikçe hiç farkında olmadan-istemeden- diyalektik anlamda kendi sonunu da hazırlamış olmaktadır. Çünkü, üretici güçleri geliştirme yönünde atılacak her adımla birlikte ana karnındaki o bebek de büyüyecek ve sonunda-doğumla birlikte- A ‘nın egemen olduğu düzenin yanı sıra bir başka düzen daha ortaya çıkmış olacaktır. Ki bu da A ‘nın sonu demektir!

İşte, Enfal Suresinde geçen „tuzağın“ anlamı budur... A, hiç farkında olmadan-istemeden-Allah’ın eliyle kendine kurduğu tuzağının kurucusu olur! İşte, İbrahim ve Neml Surelerinde bahsi geçen, „varolan düzene karşı Allah katında oluşan düzenin“ anlamı budur.. (“Gerçek şu ki, onlar hileli-düzenler kurdular. Oysa onların düzenleri, dağları yerlerinden oynatacak da olsa, Allah Katında onlara hazırlanmış düzen (kötü bir karşılık) vardır“. (İbrahim Suresi, 46). „Onlar hileli bir düzen kurdu. Biz de (onların hilesine karşı) onların farkında olmadığı bir düzen kurduk“. (Neml Suresi, 50)

Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta daha var!.

Evet, son tahlilde süreç sanki bir “tuzak” gibi kendini inkâr yönünde geliştiği için, bütün o, varolanı muhafaza amacıyla yürütülen mücadelelere rağmen sürecin nereye varacağı daha işin başında bellidir. Yani, sonunda, bir şekilde, “Allah’ın tuzağı”- evrensel diyalektik oluşum- galip gelecektir!... Ancak bu (özellikle toplumsal süreçlerde) B ‘nin (temsil ettiği bebekten dolayı) “nasıl olsa “Allah benim yanımdadır, “zalimlerin tuzağı varsa Allahın da bir tuzağı vardır” diyerek, kendi gücünü hesap etmeden, sadece “Allaha güvenip” yalın kılıç ortaya atılmasını haklı kılmaz!!... Çünkü, bir ileri düzene geçişi temsil eden gerçek “güç” B ‘nin kendi nefisinden dolayı değil, onun kendi içindeki o öteki “ben”den dolayıdır. Bu ise, bebek henüz daha maddi bir güç olarak doğmuş olmadığından, süreç boyunca, Hakka ait potansiyel bir güç şeklinde anlam kazanır. Ki o da, ancak gelişme-hamilelik-sürecinin her aşamasında biraz daha güçlenen o bebeğin eliyle sürece etkide bulunur!...

Her işi Allah’ın adıyla bitirmek nedir?...

Evet nasıl ki Allahın adıyla başladıysak biz de bu çalışmayı gene onun adıyla bitirelim!... Çünkü, çalışma bittiği an ortaya çıkan yeni durum gene onunla birlikte-yeni oluşan sistem merkezinde bulunan Hak’la birlikte- ortaya çıkmış oluyor. “Ben” ise, onun kendi kendini ürettiği bu üretim faaliyetinde arada oluşan izafi zaman diliminde onun eli, ayağı gibi sadece bir vasıta olmuş oluyorum.

İşte “peygamberliğin”-Allah’ın elçisi olmanın diyalektiği de bundan ibarettir! Her insan özünde Allah’ın elçisi olmaya adaydır! Çünkü, “Allah insanı nefsini bilerek kendini bilmesi için yaratmıştır”. Aslında o, bütün varlıklarla birlikte hep-her an aynaya bakıp durmaktadır; ama ancak insanla birlikte ki bilişsel anlamda da kendini bilmiş oluyor!...

REFERANSLAR

- [1] Aktolga, M. (2004). “Bir Hücrede İnfomasyon İşleme Süreci ve Evrim”.
<http://www.aktolga.de> (30.12.2004)
- [2] Aktolga, M. (2004). “Çok Hücreli bir Organizmada İnfomasyon İşleme Süreci ve Evrim”.
<http://www.aktolga.de> (30.12.2004)
- [3] Aktolga, M. (2004). “Doğada Sistem Gerçekliği ve İnfomasyon İşleme Süreci”.
<http://www.aktolga.de> (30.12.2004)
- [4] Aktolga, M. (2004). „Sistem Teorisi’nin Esasları, ya da Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi- Herşeyin Teorisi” www.aktolga.de
- [5] Aktolga, M. (2005). „Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimlerinin Esasları-ilkel komünal toplumdaki bilgi toplumuna” <http://www.aktolga.de> (Aralık 2005)
- [6] Aktolga, M. (2007). “Öğrenmek Nedir, Neden Öğreniyoruz, Nasıl Öğreniyoruz”.
<http://www.aktolga.de>